

»NE DOVOLJUJEMO SAMOVOLJE«

(S seje OK ZKS in OO SZDL)

UGOTOVLJEN PORAST OSEBNE POTROŠNJE — PREDLAGAJO, NAJ NE BI PREMIRALI V VSEH GOSPODARSKIH ORGANIZACIJAH — KNJIGOVODJE IN USLUŽBENCI BREZ NEPOSREDNEGA VPLIVA NA PROIZVODNJO NAJ NE BODO PREMIRANI — NE DOVOLIMO SAMOVOLJE STROKOVNJAKOV IN »STROKOVNJAKOV« — STROKOVNOST NI VSE, VEČ NAM POMENIJO DOBRI SOCIALISTIČNI ODNOSI — ODPRAVIMO NEPRAVILNOSTI V GOSPODARJENJU, KI JIH POVZROČAJO PREDVSEM SUBJEKTIVNE OKOLNOSTI.

Ne seji okrajnega komiteja ZKS in okrajnega odbora SZDL, ki je bila v soboto, je poročal Franc Rogl, preds. OO SZDL, a sedmem plenumu Glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije in o proračunu okrajnega odbora Socialistične zveze, ki ga bo s pooblastilom na tej razširjeni seji, dokončno razčlenilo

predsedstvo okrajnega odbora SZDL. V poročilu o sedmem plenumu so izbrani podatki o porastu osebne potrošnje in stanju v gospodarstvu, ki dokazujejo znaten napredek, kajti Pomurju, dokaj živahna razprava je ugotovila niz slabosti pri gospodarjenju v Pomurju, ki izvirajo predvsem iz subjektivnih razlogov, na katere so bili politični delavci in predvsem komunisti nekoliko premalo pozorni. Najpomembnejši del razprave je naslednji:

Rudi Rapl-Savo je poudaril, da povzročajo premijski pravilniki podjetij med delavci nezadovoljstvo, ker niso stimulativni. Ni nujno, da obstaja premiranje v vseh gospodarskih organizacijah, je trdil tovariš Savo in pripomnil, da je bila izrečena ta trditve tudi na nedavni tiskovni konferenci v Ljubljani, kjer sta odgovarjala na vprašanja novinarjev dva člana Centralnega komiteja ZKS. Enako velja za knjigovodje in pisarniške ljudi, ki ne vplivajo na proizvodnjo s pripombo, da sploh ne moremo videti vzroka, zakaj so premirani, saj morajo biti ažurni že po svoji službeni dolžnosti.

Ivan Horvat je zahteval ostro borbo proti nepravilnostim, toda hkrati je opozoril, da je ob tem potrebno nenehno upoštevati in opozarjati na obstoječe objektivne težave. »Kar nismo ustvarili, tega tudi ne moremo dati,« je rekel.

Aleksander Pirher je začel razpravo o trgovini. Govoril je o tem, da je porast cen večji od porasta plač in da za to ni krivca, ker se trgovina v splošnem izgovarja na industrijo, detajlisti na grosiste itd. Tovariš Horvat je ob tem poudaril, da se premalo poslužujemo vseh možnosti, ki so nam na razpolago za izboljšanje razmer. S tem je mislil organe oblasti in razna strokovna združenja. Tovarišica Sida Podleskova je opozorila na nevarnost, da bomo ob sestavi družbenih planov in proračunov zopet iskali

preveč sredstev tam, kjer bodo s tem prizadeti potrošniki. Nadalje so govorili o velikih skrajnostih pri urejanju izvoza živine, kar ima za posledico nenehno naraščanje cen mesa.

Tov. Vertotova je poudarila, da so premije zelo visoke v razmerju z dohodki delavcev in da je zato revizija premijskih pravilnikov zelo zaželena, kajti sicer nastaja pomislek, je rekla, »ali se osebna potrošnja ne povečuje samo ljudem, ki sodijo med premirane.«

Jan Ros je zelo odločno nastopil proti pojavom samovolje strokovnjakov in »strokovnjakov«. Navedel je nekaj prime-

Kandidat za Zvezni zbor naj bo JANEZ HRIBAR

Na sobotni seji okrajnega komiteja ZKS in okrajnega odbora SZDL je sporočil sekretar OK ZKS, tovariš Ivan Horvat, da dr. Anton Vratuša ne more kandidirati za zbor Zvezne ljudske skupščine zato, ker ga službene dolžnosti preveč zaposlujejo. Okrajno politično vodstvo je potem predlagalo, da bi na levem bregu Mure kandidiral tov. Janez Hribar, ki ga v teh krajih ljudje že dokaj dobro poznajo.

rov vsiljevanja sklepov delavskim svetom in sploh organom delavskega upravljanja po strokovnjakih. Ti primeri dokazujejo izigravanje članov delavskega upravljanja, ki menijo, da im je s tem izrečena nezaupanja. Tov. Ros je večkrat poudaril, da ne smemo dopuščati samovolje, da kaže, da smo marsikje izgubili kriterij pri stimulaciji strokovnjakov in da smo včasih smatrali za strokovniške tiste, ki vedo lepo govoriti, a ne vedo tako lepo tudi delati.

Franc Šebjanič, kandidat v martjanski občini

V nedeljo je bila prva kandidacijska konferenca v Martjancih. Zbrali so se kandidati iz 28 krajev martjanske občine, da bi predlagali kandidata za republiški zbor. Petčlanski verifikacijski odbor je ugotovil, da so se udeležili konference vsi izvoljeni delegati za to konferenco. Predsednik okrajne volilne konference Jože Podlesek je pojasnil postopek o poteku volitev. Dosedanji republiški poslanec Franc Rogl se je odpoval kandidaturi v tem volilnem okraju zato, ker je spre-

jel kandidaturu že v enem soboških volilnih okrajev. Obenem je v kratkem orisal lik sedanjega kandidata Franca Šebjaniča, ki so ga soglasno predlagali za kandidata.

Tovarišu Francu Roglu, odborniku martjanskega občinskega ljudskega odbora in dosedanjemu poslancu so se topla zahvalili za dosedanje prizadevanje in pomoč novemu kandidatu pa so izrazili željo, naj jih v svoji mandatni dobi tako čisto obiskuje, kot sedaj v predvolilnem času.

OBŠIREN DELOVNI PROGRAM

Svet za komunalne zadeve pri ObLO Ljutomer je pripravil za letos obširen program dela.

Povečali bodo zmogljivost mestnega vodovoda od dosedanjih 40 na 100 m³ vode. Prav tako bodo napeljali vodovod v osemletko. Nadaljevati namerava tudi asfaltiranje cest in

urejanje kanalizacije. Prav tako pa bodo uredili Stari trg, Glavni trg in Miklošičev trg. Med najzanimivejšimi sklepi pa je sklep o ureditvi zimskega in letnega kopališča, ki je med Ljutomerčani že nekaj let predmet živahnih, vendar doslej brezplodnih razprav. Na vrsti bo tudi regulacijski načrt mesta

Marija Prizmičeva je opozorila na dejstvo, da se preveč cenijo strokovnost, socialistična vrednost dela pa se ob tem ne ocenjuje. Navedla je primer »Mure«. Nad 500 zaposlenih delavk v tem podjetju ocenjujejo zgolj strokovno in proizvodno, kako se pa te žene politično izživljajo, nihče ne vpraša. Tovarniški zapniki tukaj ne predstavljajo političnega delavca, gledajo le na napake delavk in ne opazijo tega, kako nesocialistično postopa z njimi direktor. »Politični delavci pa smo za to, da vidimo socialistične odnose in jih krepimo,« je zaključila tov. Prizmičeva.

V nadaljnjem delu seje so poročali predsedniki občinskih odborov SZDL o volitvah in o osnovne organizacije SZDL in o prvih zboreh volivcev za volitve ljudskih poslancev.

Volitve v osnovne organizacije SZDL so bile primerno opravljene in so skoraj v vseh občinah zabeležili porast članstva. Prvi zbore volivcev za volitve delegatov za kandidacijske konference so tudi dobro uspeli. Udeležba je bila večja, kot so pričakovali, kar kaže veliko zanimanje volivcev za volitve v zvezno in republiške ljudske skupščine. Skoraj povsod so razpravljali tudi o kandidatih, ki naj jih predlagajo na kandidacijskih konferencah. Ugotovili so, da so pri volitvah v osnovne organizacije SZDL in ob volitvah za kandidacijske konference žene bolj upoštevale, kot kdaj prej, kar je videti v znatno večjem številu glasov, ki so jih tokrat dobile žene.

Letna skupščina okrajnega sindikalnega sveta Krepiti zdrave težnje

V nedeljo je bila v dvorani hotela »Zvezda« v Murški Soboti letna skupščina okrajnega sindikalnega sveta. Skupščine se je udeležilo poleg delegatov iz vseh občin več političnih funkcionarjev, med njimi državni podsekretar dr. Anton Vratuša, sekretar OK ZKS Ivan Horvat, predsednik OLO Rudi Čučinovič, zastopnik Republiškega odbora sindikata in drugi. Predsednik OSS Lojze Valenčič je skupščini obširno poročal o delu sindikata v preteklem letu.

Tov. Valenčič je uvodoma poudaril, da bi morala vodstva podružnic razpravljati o sindikalnem delu v širših, ne lokalističnih merilih. Nekaj podobnega se je pojavilo tudi v nekaterih občinskih sindikalnih svetih. Take težnje povzročajo v sindikatu nedelavnost in malodušje. Mnogo sindikalnih podružnic je na razpotju med staro in novo prakso: ne morejo najti svojega mesta v širši skupnosti, v komuni. Čeprav je sindikat dal podlago za splošno uveljavljanje delavskega samoupravljanja kot družbenega samoupravljanja, se mi vsiljuje misel, da smo to nalogo izvedli nekoliko preveč formalno, saj ugotavljamo, da je v vseh teh organih premalo delavcev.

Važno je tudi vprašanje vpliva sindikata na javno življenje v svoji okolici. Ugotavljamo, da se člani sindikata premalo uveljavljajo v množičnih organizacijah, kjer bi morali zastopati pravilno stališče do posameznih pojavov.

Ljutomera in urejevanje cest Jeruzalem — Cuper — Ljutomer in Zelezne dveri — Cuper. Vse svoje delovanje bo svet vzporejal z delom olepševalnega društva. Poleg tega predvideva svet za komunalne zadeve v Ljutomeru še več drobnih ureditev, med temi tudi primerne razglasne deske.

GOSPODARJI

Veliko prostega časa porabijo delavci za pogovore o delavskem samoupravljanju. To niso teoretiziranja, čeprav često omenjajo načela. Doba delavskega upravljanja je sicer kratka, toda dovolj dolga, da sleherni delavec ve o upravljanju toliko, da lahko razpravlja o delovanju delavskega sveta, njegovih komisij in upravnega odbora ter ugotavlja pravilnosti in nepravilnosti njihovega sklepanja. Ob vsakdanji praksi razpravljajo torej o vseh bistvenih problemih svojega dela in življenja z več ali manj družbenega stališča in to je že velik napredek v delavskem upravljanju.

Morda je bistvena ugotovitev, da ocenjujejo delavci skozne odnose vrednosti delavskega upravljanja v tem ali onem podjetju. Če so med upravami podjetij in organi delavskega upravljanja slabi odnosi, temu gotovo niso krivi delavci. Marsikje je delavski svet in upravni odbor samo za to, da potrdi to, kar se je rodilo v glavah posameznikov iz uprave podjetja. Ponekod niti ne poznajo predsednikov organov delavskega upravljanja s problemi, ki jih potem obravnavajo seje teh organov, temveč sklicujejo te seje ali direktor ali njegov najožji sodelavec, jih potem sami vodijo in uporabljajo predsednika zgolj zato, da izpelje glasovanje, o katerem si včasih sam ni na jasnem. Seveda gre tu graja tudi predsednikom takih organov upravljanja, ki niso dovolj energični, da bi uveljavili svoje pravice in dolžnosti.

Ponekod se je zgodilo, da je delavski svet prevzel iniciativo in odločil drugače, kot strokovnjaki ali uslužbenci uprave. V takšnih primerih se je skoraj vedno našel nekdo izmed prizadetih in se postavil delavskemu svetu ali njegovi komisiji po robu z zapletenimi računskimi ali tehničnimi postopki in »dokazal«, da delavski svet ne more o tem objektivno odločati. V skrajnih primerih se sklicujejo tudi na zakone, ki ne dopuščajo drugačne odločitve, kot jo je iznašel dotičnik sam.

V splošnem so poročila delavskemu svetu ali upravnemu odboru (često si niti ne zaslužijo takega imena) zelo površna, ker so tudi seje prehitro sklicane in slabo pripravljene, za kar so pravzaprav odgovorni predsedniki obeh organov delavskega upravljanja, in če ni tako, so poročila nerazumljivo strokovna ali pa tako enostranska, da si z njimi delavec, ki ima na razpolago največkrat le zdravo logiko, ne more pomagati. Na ta način so velikokrat »sfabricirani« tudi pravilniki o premiranju, katerih osnove so često le finančni pokazatelji, ne pa delovna storilnost, torej organizacija dela, delovna disciplina, novatorstvo in ostali faktorji, ki mnogo pomenijo v proizvodnji in njenem povečanju.

Preprosti delavci so marsikje kritizirali tako premiranje na osnovi finančnih pokazateljev, ki so čestokrat v diametralnem nasprotju s proizvodnimi pokazatelji, toda v organih delavskega upravljanja so jih zavračali s trditvijo »premijski pravilnik je zakonito sprejet, torej je vsak vaš pomislek brezpredmeten«. Tako seveda do revizije osnov premijskih pravilnikov ni prišlo, ker se delavec pač nima namenja zoperstavljati zakonom. Tako se je torej marsikje zgodilo, da so »strokovnjaki« in tudi strokovnjaki šttili s sklicevanjem na zakonitost svoje interese, sklepe, avtoriteto ali ničemnost in hkrati odvracali kritiko od sebe, svojih slabosti in napak ter jo usmerjali v zakonodajalca, to pa je družbena ureditev.

Tudi marsikaterega političnega delavca je premočila bleščeča gostobesednost posameznikov, ki so pod krinko pravilnosti širili samovoljo, zavito v virtuozno, bleščečo fraziranje, v kar so marsikje skrivali lastnosti, kot so sebičnost, zloba, domišljajost, apolitičnost in še marsikaj, česar sicer ne moremo poimenoovati s sovrastvom do družbe, končni učinek pa je vendarle družbena škoda.

Menim, da je povsem razumljivo, da so z razvojem delavskega upravljanja nastala takšna nesoglasja, kajti delavski sveti s komisijami in upravni odbori prezemajo vedno več pristojnosti, ki so bile prej izključno ali večinoma v rokah posameznih uslužbencev, ki se še vedno ne morejo sprijazniti z dejstvom, da pomenijo v delavskem upravljanju vedno manj, da se spreminjajo iz ljudi, ki samostojno odločajo, v ljudi, ki poročajo. Torej je zelo razveseljiva ugotovitev, da se delavci v organih delavskega upravljanja že zelo zavedajo svoje vloge gospodarjev in da si teh pravic, ki sa združene tudi z odgovornostjo, ne pustijo kratiti.

VIKTOR SIREC

Predsednik komisije za družbeno upravljanje pri OO SZDL tov. V. SIFAR je pozval člane sindikata, naj podprejo napore komisije, ki želi skupno z mariborsko komisijo v čim krajšem času urediti šolo za delavsko samoupravljanje v gradu Borl. Za tem je govoril o tarifnih in premijskih pravilnikih. Zbori proizvajalcev naj zahtevajo od njegovem mnenju ponovne razprave o tarifnih in premijskih pravilnikih povsod tam, kjer ti ne ustrezajo svojem namenu.

Posamezni delegati so govorili o cenah prehrabnih predmetov, o delu strokovnega sindikata, o skrbi za delovnega človeka v proizvodnji itd.

Delegati so izvolili na letni skupščini nov, petnajstčlanski upravni odbor OSS.

Dva kandidata za Zvezni zbor?

Do 23. januarja so bili izvedeni v vseh krajih radgonske občine predvolilni sestanki, na katerih so volivci izvolili delegate za kandidacijske konference. V večih krajih so razpravljali na teh sestankih o drobnih krajevnih problemih, ponekod pa so izrazili željo, naj bi kandidirala za zveznega ljudskega poslanca Ivan Kreft ali Tone Truden, za republiškega poslanca pa Marija Levarjeva.

Letos bodo pričeli graditi v Radgoni nov stanovanjski blok, uredili bodo lekarno in zdravstveni dom v Radencih, pri Negovi pa bodo sezidali pomožno ambulanto in krajevno pisarno.

Predlog poljskega zunanjega ministra Rapackega o ureditvi brezatomske cone v Evropi je povzročil v evropskih državah precej razprav in razmišljanj.

Po mnenju jugoslovanske vlade je ta predlog koristen, ker prispeva k ublažitvi oboroževalne dirke obeh blokov in zmanjšuje mednarodno napetost. Tako so ga ocenili tudi v vrsti drugih držav, ki želijo mir in miroljubno sodelovanje. Zahodnonemški socialdemokrati so ta predlog ocenili zelo pozitivno kot začetek v uresničevanju evropskega sistema varnosti in kot ukrep za popuščanje hladne vojne. Po njihovem mnenju bi uresničitve tega načrta bila velik napredek v naporih za okrepitev sistema kolektivne varnosti v Evropi.

Ta mnenja so pozdravili vsi miroljubni državci in prebivalci vseh evropskih držav. Združene države Amerike, Zahodna Nemčija in nekatere druge zahodne države pa ne gledajo na ta predlog z največjimi simpatijami, čeprav dopuščajo možnost razprave o tem problemu in podobnih vprašanjih, ki zadevajo razorožitev. Tudi predlogi predsednika sovjetske vlade Bulganina so nalezeli precej na glava ušesa in so odgovori raznih zahodnih državnikov precej enako pobarvani. Kot vse kaže, pač še niso dosegli medsebojnega zaupanja, ki je potrebno pri reševanju vseh mednarodnih vprašanj. Blokove konceptije so se v razorožitvenih razgovorih zadnjih mesecev pokazale zelo škodljive in neprimerne za uspešno rešitev tega pomembnega vprašanja.

Zahodnonemška vlada je bila pri obravnavanju poljskega predloga zelo ostra in kratkovidna ter je storila potezo, ki močno diši po imperialistični prevzetosti. Zunanji minister von Brentano je namreč izjavil, da nimajo niti časa niti volje, da bi proučili poljski predlog. Taka politika je škodljiva in ne koristi miru v Evropi.

NOV UPOR V VENEZUELI

Minil je komaj mesec dni od zadnjega upora v Venezueli, ko so letalski častniki hoteli sirmoglaviti vlado predsednika Himeneza. Pred dnevi je izbruhnil nov upor, ki je Himenezu onemogočil nadaljnje bivanje v državi. Zato je z letalom pobeignil v neznan smer, čeprav ne

Južna Amerika — področje vojaških junt in uporov

kateri krogi zatrjujejo, da je poiskal zatočišče v Dominikanski republiki.

Oblast v Venezueli je prevzel sporazumno z oboroženimi silami civilno-vojaški odbor, ki je sam sebe proglasil za »patriotsko junto«. V Caracasu in v nekaterih drugih mestih so dva dni divjali boji med vladnimi

četami in uporniki. V teh bitkah je padlo okrog 150 ljudi, medtem ko je bilo okrog 600 ljudi ranjenih. V novi vojaški junti so kontraadmiral Lapazabal in štirje polkovniki. Padeč Himenezove vlade je povzročila prepoved protivladne demonstracije v delavskem pre-

delu venezuelske prestolnice. Vojaške sile so prevzele oblast tudi v drugih predelih Venezuele. Vojaška junta je izdala dekret o osvoboditvi vseh političnih zapornikov in dovolila vsem udeležencem neuspelega upora ob Novem letu, da se vrnejo v državo in prevzamejo svoje prejšnje položaje.

Američani so že dobili zagotovila, da nova vojaška junta ne bo spremenila zunanje politike in gospodarskih odnosov do ZDA. V ZDA so bili ob najnovjših dogodkih zaskrbljeni zaradi usode 400.000 Američanov, ki živijo na območju Venezuele. Prav tako Američane zelo zanima venezuelska nafta, ki jo v zadnjem času pospešeno črpajo v vedno večjem obsegu. Po zadnjih vesteh je vojna junta že imenovala 13-člansko civilno vlado.

Čuden odnos TURŠKEGA TISKA

Te dni so se pojavili v turskem tisku članki, ki imajo protijugoslovanski značaj in v nobenem primeru ne morejo prispevati k poglobljanju prijateljskih stikov med obema državama. Povod za tako pisanje je bil »primer« podjetja »Rad« iz Beograda, ki je že leta 1955 prevzelo v Turčiji obsežna gradbeno dela.

Zaradi poznejše podražitve gradbenega materiala in drugih stroškov je podjetje začelo v resne težave, čeprav je doslej pravačasno in solidno izpolnjevalo svoje obveznosti napram investitorjem. V omenjenih člankih napadajo to jugoslovansko podjetje in mu očitajo »vohunško delovanje v korist neke tretje sile. Te obtožbe so zelo nesram-

ne in krivične za delovni kolektiv, ki je vse svoje sile posvetil izpolnjevanju svojih obveznosti. Našemu gradbenemu podjetju očitajo pisuni turskih revolverskih listov, da je gradilo ceste za satelitske države. Turške oblasti so brez vsake obrazložitve izgnale dva uslužbenca tega gradbenega podjetja.

Tako ravnanje ni v skladu z mednarodnimi pravnimi normami in s sodelovanjem med Turčijo in Jugoslavijo. Organizatorji gonje v delu turskega tiska s svojim ravnanjem niso dosegli svojega cilja, ker je mednarodna javnost bila iz jugoslovanskih in drugih časopisov seznanjena z diskriminatorško gonjo napram našemu podjetju in našim državljanom.

Indonezija v borbi za svoje pravice

Indonezijska republika si je s svojo politiko aktivne koeksistence pridobila ogromno prijateljev po vsem svetu. Zadnji obiski predsednika republike Sukarna v Jugoslaviji, Egiptu, Siriji, Ceylonu in v nekaterih drugih državah Bližnjega in Daljnega Vzhoda so to ugotovitev temeljito potrdili.

Poseben uspeh indonezijske zunanje politike je vsekakor sklenitev mirovne pogodbe med Indonezijo in Japonsko. Tako je med obema državama prenehalo vojno stanje, ki je trajalo

od leta 1945, ko so Japonci napadli indonezijske otoke. V sedanjem trenutku je sklenitev premirja z Japonci še prav posebno važna. Indonezija je izgubila nizozemske strokovnjake in tehnike in ji je sedaj vsaka

pomoč dobrodošla. Japonska ji bo izplačala okrog 800 milijonov dolarjev reparacij. S temi sredstvi si bo indonezijsko gospodarstvo zelo opomoglo in si ustvarilo pogoje za nadaljnji razvoj države.

Britansko-turški razgovori

V Ankari so bili britansko-turški razgovori o Cipru, ki bi naj rešili nasprotja obeh držav glede ciprskega vprašanja. Ob tej priložnosti so vse politične stranke, zastopane v grškem parlamentu, poslale Ciprcanom poziv, naj ohranijo enotnost. V zvezi z razgovori v Ankari je

ameriški »New York Times« zapisal, da na otoku ne gre več za borbo grških prebivalcev Cipra proti britanski oblasti, temveč da se je začela borba med Grki in Turki in končno tudi borba med samimi Grki na otoku. Razdori med posameznimi političnimi in narodnostnimi grupacijami na otoku bodo položaj Cipra samo poslabšali in onemogočili učinkovito rešitev. Policija v Limasolu je pred dnevi uporabila solzilni plin in dimne bombe, da bi razgnala več sto demonstrantov, pripadnikov turške manjšine, ki so zahtevali razdelitev Cipra. Demonstracije povezujejo v obseženih krogih z razgovori o ciprskem vprašanju v turški prestolnici.

IZ MEDNARODNEGA GOSPODARSTVA

Rekordna proizvodnja jekla. V Avstriji so uradno sporočili, da so lani dosegli rekordno proizvodnjo jekla. Tako je njihova proizvodnja znašala 2,5 milijona ton surovega jekla oz. 20 odst. več kot pretekla leta.

Nacionalizacija pristanišča. Ceylonska vlada je sklenila, da bo pospešila uresničitev projekta za nacionalizacijo pristanišča in pristaniških naprav v Colombu. Od prometnega ministra so zahtevali, naj pripravi načrt zakona o nacionalizaciji; zakon bodo takoj predložili v potrditev parlamentu.

Novo HC v SZ. Okrog 70 milijard kilovatnih ur električne energije bo dajal letno sistem hidrocentral na reki Angara, ki izvira iz Bajkalskega jezera v Sibiriji. Angara presega po možnosti za proizvodnjo električne energije Volgo, Kamo, Dujeper in Don skupno. Na tej reki so že zgradili hidrocentrale pri Irkutsku.

Naše trgovske zveze s Španijo. V Parizu so predstavniki Jugoslovanske narodne banke in španskega deviznega urada podpisali jugoslovansko-španski sporazum o trgovinski zamenjavi in plačanju. To je prvi trgovski stik med predstavnikoma obeh držav.

Znanstveno sodelovanje. V Varšavi so sklenili sporazum o znanstveno-tehničnem sodelovanju med Poljsko in Vzhodno Nemčijo na področju atomske znanosti.

Povečanje proizvodnje na Poljskem. Po izjavi poljskega gospodarskega ministra je vrednost proizvodnje v državi lani dosegla 156 milijard 890 milijonov zlotov. V primerjavi z letom 1956 se je proizvodnja na Poljskem povečala za osem odstotkov.

ZUNANJEPOLITIČNA RAZPRAVA V NEMŠKEM PARLAMENTU

Zahodnonemški parlament je zaključil 15-urno zunanjepolitično razpravo, po kateri so sprejeli vrsto načrtov in resolucij. V njih zahtevajo, naj si vlada prizadeva za skli-

cjanje konference Vzhod-Zahod, vendar po resnih diplomatskih pripravah. Bundestag je odklonil načrt resolucij socialno-demokratske stranke, ki zahteva vzpostavitev diplomatskih odnosov s Poljsko, odpoved atomski oborožitvi nemške armade in pogajanja za brezatomsko cono v Evropi. Razprava v zahodnonemškem parlamentu je pokazala, da imajo zu-

Dr. Konrad Adenauer

nanjepolitična stališča vlade zelo majave temelje. Frakcija socialističnih poslancev v parlamentu je sporočila, da je večje število znanstvenikov podpisalo poziv poslanca SPD profesorja dr. Karla Becherta proti raketnim oporiščem v Zahodni Nemčiji. Samo na univerzi v Mainzu je apel podpisalo 24 profesorjev in docentov, med katerimi je tudi vladni kemik dr. Walter Reppe.

Notranja posojila. Zaradi pomanjkanja investicijskega kapitala bodo v Avstriji tudi letos razpisali več notranjih javnih posojil v skupnem znesku okrog 2 milijard šilingov. Tako pridobljena sredstva bodo porabili za gradnjo hidrocentral in za modernizacijo cestnega in železniskega prometa.

Francosko-indijsko sodelovanje. V New Delhiju so podpisali sporazum o gospodarskem in tehničnem sodelovanju med Francijo in Indijo.

ZBORI VOLIVCEV PRI VIDMU

Pred nekaj dnevi so že končali z zbori volivcev tudi pri Vidmu ob Ščavnici. Vseh zborov je bilo 14, od teh 9 za delegate kandidacijske komisije za zvezne in republiške poslance. Zborovalci so izvolili skupaj 36 delegatov, od teh 20 za zvezne in republiške kandidate. Vsi delegati so razgledani državljani, ki bodo vedeli pametno izbirati kandidate za marčne volitve. Volivci so bili na vseh devetih zborih soglasni, da naj bo njihov poslanec v zvezni skupščini tov. Ivan Krefc, za republiškega poslanca pa želijo tov. Joška Slaviča, podpredsednika OLO.

Pri razgledanju o lokalnih gospodarskih zadevah je bilo največ besed o hibridih, posebnosti o tistih, ki so cepljeni in zanje ne bi bilo treba plačevati taks, kot je to primer v mariborskem okraju. Mnogo razprav je bilo tudi o regulaciji Ščavnice, ki povzroča leto za leto milijonsko škodo in je zato

PREDLOG O PRIKLADAH K MESU

Odbor za trgovino z živino pri Okrajni trgovinski zbornici v Murški Soboti je na eni zadnjih sej razpravljal o prikladah k mesu. Člani odbora so bili mnenja, da je bil odstotek priklad, ki ga predlaga Trgovinska zbornica LRS, nekoliko previsok. Za območje našega okraja so predlagali naslednje odstotke pri posameznih vrstah mesa. Za govejše meso stegno in pleča do 50 odstotkov kosti, za bočnik in vrat do 25 odstotkov, za bržolo in šimba 15 odstotkov. Priklada odpade na prsni koš in na rebra, ker so tu kosti že vraščene v dovoljni meri. Pri telečjem mesu znaša priklada na stegno in zrezke do 55 odstotkov, do 50 odstotkov pri vsem ostalem telečjem mesu, kjer so že kosti izločene. Na ledvičeno pečenko naj bi znašala priklada do 50 odstotkov, pri vsem ostalem telečjem mesu naj ne bi bilo nobene priklade. Pri svinjskem mesu naj bi znašala priklada za stegna in za zrezke do 20 odstotkov in 15 odstotkov za meso brez vraščenih kosti.

že nepotrebno, da jo ukrotijo v njeni strugi.

Sicer pa bo treba čimprej razmišljati tudi o očeslavski slatini, ki bi lahko prinašala videmski občini lepe denarje. Pohvaliti je treba tudi videmsko avto-moto društvo, ki je organiziralo tečaj za šoferje in je že nabavilo osebnih avto, v katerem se uče bodoči mladi šoferji, kakor je treba streči motornemu vozilu. Tako je stopil tudi Videm v krog tistih krajev, ki skrbe za vzgojo mladega kadra za našo Ljudsko tehniko in njene potrebe.

Morda še kakšno kratko besedo o kulturno-prosvetnem delovanju v videmski občini. V občini so štiri kulturno-prosvetna društva: pri Vidmu, v Buč-

kovcih, na Stari gori in Rožičkem vrhu, peto društvo pa snujejo v Bolehnečicah. Za videmsko občino je to kar dovolj in lep dokaz o velikem kulturnem hotenju vrlih Prlekov na območju naših Slovenskih goric. Najbolj delavno je društvo v Bučkovcih, kjer delujejo štiri sekcije, od katerih slovi že dolgo časa godbena in dramska, da ne omenimo še pevske zbornice, ki se je izkazal še posebno ob 90-letnici prve slovenske Besede. Mnogo prizadevnosti kažejo tudi ostala društva, med katerimi je treba vsekakor omeniti Videm, ki pozna že dolgoletno kulturno tradicijo, ki je oplajala predvsem naše napredne sile v Prlekiji.

-ar

IZ VSEH VETROV

RADIOAKTIVNI SVINCNIK

Policija v Dortmundu je obvestila prebivalstvo Porurja, da so neznane osebe ukradle radioaktivni svincnik z nekega kamiona, na katerem je bil laboratorij za radiografijo. Svincnik je bil dolg osem centimetrov in so ga hranili v svincnem, 25 kilogramov težkem zaboju. Policija opozarja, da bi pri odpiranju zaboja lahko prišlo do žarčenja, ki povzroča nevarne opekline in celo smrt.

PERONISTIČNI PROCES

V Buenos Airesu se bo te dni začela razprava zoper vidne peronistične voditelje, katere so obtožili za zlorabo državnega premoženja in korupcije. Med obtoženimi so bivši podpredsednik peronistične vlade, zunanji in finančni minister ter bivši argentinski veleposlanik v ZDA. Zanjim trem bodo sodili v odsotnosti, ker so pobeignili v tujino.

LASTNIKI KINEMATOGRAFOV STAVKAJO

V Rimu in v nekaterih drugih italijanskih mestih so stavkali lastniki kinematografov zaradi velikih davkov, ki jih je predpisala vlada. Tako je bilo v Rimu in v nekaterih drugih italijanskih mestih zaprtih okrog 800 kinematografov.

NESRECA STIRIH AMERISKAH LETAL

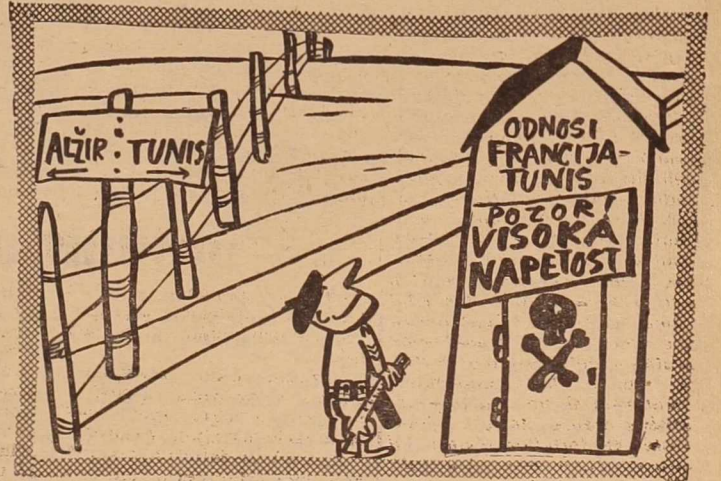
Ameriški tehnik »Time« piše, da so se zrušila štiri ameriška letala, ki so nosila nuklearno orožje. V nobenem primeru niso bombe eksplodirale, ker niso bile pripravljene za vžig. Vsa štiri letala so se zrušila na območju ZDA.

ODKRILO SO ZAROTO

Indonezijska armada je zaplenila dokumente, ki potrjujejo obstoj določenih elementov. Ti elementi si prizadevajo ustanoviti takomenovano »državo Sumatro«. Ta država bi naj bila ločena od republike Indonezije.

PEKLENSKI STROJI

V Bejrutu so se pripetile tri močne eksplozije, ki so povzročile ogromno gmojno škodo. Prvi dve sta bili na praznih terenih v bližini Britanske banke, a tretja v nekem nedokončanem poslojpu.

Francoz: »Takšno visoko napetost pa prav potrebujem za napeljavo v žično ograjo« okrog Alžirije.

Potrebna je vsestranska aktivnost

PREMALO STIKOV Z ORGANIZACIJAMI SZDL — IDEOLOŠKA VZGOJA MLADIH — POMOC ORGANIZACIJ ZK ZADRUGAM — KJE SO VZROKI, DA JE V VRSTAH ZK, TAKO MALO DELAVCEV IZ PROIZVODNJE? — NADALJNJI USPEH JE ODVIŠEN LE OD SPLOSNE AKTIVIZACIJE VSEH ČLANOV.

Letne konference ZKS soboške občine, ki je bila pretekli ponedeljek, se je udeležilo poleg 91 delegatov tudi več gostov, med njimi državni podsekretar dr. Anton Vratuša.

O delovanju in problemih organizacij na območju soboške občine je obširno poročal sekretar občinskega komiteja JOŽE VILD. V svojem poročilu je poudaril, da so imele organizacije ZK premalo stikov z organizacijami SZDL, prav tako pa ni čutili dovolj močne povezave med osnovnimi organizacijami ZK in kolektivi. Zelo močno je bilo čutili, da se domala vsi

sledica tega pa so bile tudi kandidature mladih na jesenskih volitvah v ljudske odbore.

Tudi pomoč organizacij ZK kmetijskim zadrugam je bila nekoliko boljše šele zadnja leta, ko so se komunisti kot člani SZDL aktivno udeleževali razprav na občinskih zborih ali pa so sodelovali celo kot člani upravnih odborov KZ. Vrsta stvari je, ki jih je treba upoštevati pri utrjevanju združništva, predvsem pa je treba spreminiti odnos do sprejemanja kmetov v ZK in prav tako mladih zadrugnikov. Predvsem mladim zadrugnikom je treba pomagati,

Da bo ljudski odbor z vsemi svojimi društvenimi organi izpolnjeval vse naloge za nadaljnji razvoj, bo potrebno predvsem sodelovanje vseh članov ZK. To sodelovanje pa mora biti iskreno, partijsko, kajti le tako lahko rodi zaželen uspeh.

Razprava po poročilu, v kateri so sodelovali L. Valentič, S. Antalič, M. Prizmičeva, Vanek Sitar, prof. J. Liška, Franc

„KAM IZ ZADREG“ v Radencih

Preteklo nedeljo so radenski amaterski igralci DPD »Soboda« odprli težko pričakovano sezono. Uprizorili so Franca Streicherja (prevod Ciril Kosmač) peseloi gro v treh dejanjih »Kam iz zadreg«.

Ze naslov igre da slutiti, da so nastopajoče osebe na odru v stalni zagati. In res prehajajo iz ene zadrege v drugo, kar se stopnjuje od prizora do prizora, od dejanja do dejanja. Na koncu pa se vse lepo razplete, in kakor je treba, lepo zaključijo.

Igra naj gledalce predvsem prijetno zabava in jih pripravi do vedrega smeha. Ta namen so, če izvzamemo drobne

pomanjkljivosti, ki so pri amaterskih skoraj neizogibne, režiser Miha Veršič in naši vrli igralci dosegli v polni meri. Vsi igralci so dobro in lepo zaigrali. Izredno sta zabačala gledalce naša stara znanca Piškur in Lipe, prijetno pa je presenetila s svojo odlično igrjo štacunarjeva žena Urša, zaljubljeno sta odigrala para Franc in Fani ter Podgornik in Tončka, znašla se je huda Monika, umerjeno je zaigrala Petronela in tipičen hlapče je bil Krišnin.

Po veseloi grah, kot je ta, ki že nalikuje tu in tam na burko, je navadno, da igralci radi zaidejo v pretiravanje. Hvaloredno je, da pri naših igralcih tega nismo opazili, kar je prav gotovo zasluga režiserja. Poleg igralcev moramo tokrat pohvaliti tudi občinstvo, ki je dovrano napolnilo do kraja (neka ljudje je moralo zaradi pomanjkanja prostora oditi) in dalo s tem zasluženo priznanje požrtvovalnemu režiserju in igralcem.

O veseloi gri bi se rekli, da je primerna za uprizorjanje, zlasti na manjših odrih v veselih pustnih in predpustnih dneh. Tudi scena, ki jo je pri nas uredil tovariš Murovič, ni kaj preveč zahtevna.

Radenski igralci bodo v teh dneh gostovali z igro še ponekaterih sosednjih odrih.

Ika

Tudi v soboški občini se vneto pripravljamo na marčne volitve. Na sliki: Politični delavci na posvetovanju

uslužbenci, ki stanujejo po vaseh, ne zmenijo za SZDL. Taki komunisti pozabljajo, da je Socialistična zveza organizacija, v kateri politično obravnavajo vsa vprašanja družbenega življenja.

Prav tako ni bilo dovolj skrbi za ideološko vzgojo mladine, ki bi jo morali pritegniti k sodelovanju v različnih organih družbenega upravljanja. V osnovnih organizacijah pa so preradi razpravljali o tem, da je mladina slaba, da nikjer ne dela in podobno. Ni čudno, če so bili naši mladinski aktivni še do nedavnega slabi. Toda brez ozira na to, ali se kdo za mladino zanima ali ne, se je ta vseeno uveljavljala; mladina je pripravljala proslave, organizirala kulturne prireditve itd. Lanske volitve delavskih svetov so prinesle prvo pomladitev, po-

da se bodo osamosvojili in prevzeli v KZ vodilna mesta.

Na lanskih volitvah novih delavskih svetov so pomladili organe delavskega samoupravljanja: v 18 delavskih svetov je bilo izvoljenih 23 mladincev, 8 pa v upravne odbore. Od vseh članov ZK — zaposlenih v gospodarskih organizacijah, ki volijo organe delavskega samoupravljanja — jih je bilo izvoljenih 58. Te volitve so pokazale tudi drugačen odnos do žena, saj jih je bilo izvoljenih 63 v DS in 30 v UO, kar predstavlja 12 odstotkov vseh zaposlenih žena.

Ocenjujoč vse to, je treba priznati, da so bili v delavskem upravljanju doseženi uspehi tudi v naši občini. Zato pa je toliko bolj upravičeno vprašanje: kje so vzroki, da je v vrstah ZK tako malo delavcev iz proizvodnje.

MARIJA PRIZMIČEVA — V vrste ZK je treba pritegniti čim več mladih ljudi. V nekaterih osnovnih organizacijah gledajo na to vprašanje pravilno, kar se odraža tudi v delu organizacije. Pri našem delu se moramo zamisliti ob tem, da je vsestransko aktivna le ena tretjina članov ZK.

SIDA PODLESEK — Pripraviti je treba program dela glede vsestranske pomoči organom družbenega upravljanja.

FRANC ROGL — Delo osnovnih organizacij in ostalih partijskih forumov je zaživelo predvsem z uvedbo komunalnega sistema.

Prof. JANKO LISKA — Za vsakega člana ZK je potreben predvsem vsestranski študij. Temu vprašanju bo treba posvečati v bodoče še več skrbi.

RUDI RAPL — V vsak svet mora priti vsaj po en delavec, tako bomo s pravilno vzgojo omogočili, da bodo vsaj sčasoma neposredni proizvajalci bolj zastopani pri družbenem upravljanju. Osnovne organizacije na terenu pa naj čimveč razpravljajo o problematiki gospodarskih organizacij v svoji neposredni bližini.

Rogl, S. Šabjan, dr. A. Vratuša, S. Podleskova in drugi, je dala smernice za delo novoizvoljenega 23-članskega občinskega komiteja. Diskutantni so ponovno poudarili, da je treba vrste ZK predvsem pomladiti, kar so v nekaterih osnovnih organizacijah že pričeli uresničevati. Povsod tam, kjer vodstva osnovnih organizacij pravilno gleda-

NAŠI DELEGATI na kongresu „SVOBOD“

Kongresa Zveze »Svoboda« v Mariboru se je iz Pomurja udeležilo deset od enajstih izvoljenih delegatov.

Prisotni delegati so na kongresu veliko pridobili in z drugimi vrstniki izmenjali izkušnje. Aktivno so sodelovali tudi v razpravi, zlasti v komisijah. Govorili so o težavah pri ljudsko-izobraževalnem delu pri nas, o materialnih problemih naših društev in amaterskem delovanju. Iz predlaganih resolucij vidimo, da so bile upoštevane tudi nekatere zamisli in predlogi naših delegatov.

V predsedstvo kongresa Zveze »Svoboda« Slovenije so bili izvoljeni iz našega okraja: Aleksander Pirher iz Ljutomer, Janko Liška in Ante Novak iz Murske Sobotne ter Koloman Cigit iz Lendave.

SAMO 51%

Učni uspehi ob koncu prvega polletja letošnjega šolskega leta so bili v višjih razredih radgonske osemletke kaj ključni, medtem ko so bili v nižjih razredih zelo dobri.

Povprečni učni uspeh v nižjih razredih znaša 84 odstotkov, v višjih pa komaj 51 odstotkov, kar je za 33 odst. razlike. Kje so vzroki? Učiteljski kolektiv se sprašuje o tem že vsa leta, izboljšanja pa še vedno ni. Vsekakor je kal slabih učnih uspehov v učnem načrtu in načinu dela, ki je še vedno vse preveč gimnazijski. Prvim trem razredom osemletnih šol smo že dali nove učne načrte, dajmo jih še višjim, pa bo tudi na radgonski osemletni šoli boljše. Sicer pa imajo podobne te-

ZANIMIVA STATISTIKA

MLEČNE KUHINJE

Letos deluje v Pomurju 117 mlečnih kuhinj, v katerih se hrani 15.930 otrok. Lani smo porabili v mlečnih kuhinjah 170.000 kg moka, 125.000 kg mleka v prahu, naše šole so zelo oddaljene od prometnih krajev in zato mora okraj plačevati tudi stroške prevoza od Reke do koristnikov. V ta na-

gatejša z vitamini. Vsa zadnja leta so v Pomurju mnogo skrbeli za izboljšanje hrane in za ureditev notranjih prostorov v mlečnih kuhinjah. Priredili so tudi razne tečaje za vodje kuhinj in tovarišice, ki

KAJ BO 3. FEBRUARJA V SOBOTI?

54.000 kg sira, 35.000 kg kornjene moka in 2000 kg riža. Stroški vzdrževanja mlečnih kuhinj so znašali skupno 5.087.350 din. Od tega so starši prispevali sami 2.427.760 din, prispevek družbe, OLO in občin pa je znašal 2.490.074 din. Razen tega so nekatere organizacije lani prispevale za izboljšanje hrane v mlečnih kuhinjah 172.516 din.

men so izdali lani 1.281.515 dinarjev.

Okrajni koordinacijski odbor za šolske kuhinje je ugotovil, da se je letos izboljšala hrana v mlečnih kuhinjah, postala raznovrstnejša in bo pripravljajo otrokom malico. Na teh tečajih so se poučile o pripravljanju malice in opravljanju drugih poslov, ki so važni za izboljšanje in popestritev hrane.

za ve najrže tudi po drugih šolah. Pri tem pa imejmo na umu, da delo reformirane osemletke še vedno po učnem načrtu nižjih gimnazij, da takorekoč ni spremembe, če je ne vnaša predmetni učitelj sam.

Notranjepolitični komentar ZAPOSTAVLJANJE

Letna skupščina okrajnega sindikalnega sveta ni mogla o razpravi po poročilu najti prave vsebinske povezave. K temu je nekoliko pripomoglo sicer dobro, toda z nekaterimi stvarmi prenatrpano poročilo. Delegati so načelniki posamezne probleme, vendar jim ni uspelo ustvariti pravega stika s poročilom na eni strani in z vsakodnevnimi nalogami sindikata v kolektivih na drugi strani. Prav posebej o poročilu, prav tako pa tudi o sami razpravi je močno izstopalo mnenje, da sindikat ni zadovoljil svojim nalogam.

dogodkih glede proizvodnih uspehov, odpuščanja delavcev itd. je sindikat največkrat ugotavljal, da so njegove pravice okrnjene. Toda v bistvu tu ni šlo za odzemanje pravic sindikatu, temveč bolj za to, da sindikat ni uspel uveljaviti svojih pravic.

Dosedanje razmere glede izbire sindikalnih vodstev so dokazale, da bo treba v bodoče ocenjevati to vprašanje z istimi kriteriji kot pri izboru članov delavskih svetov, kajti le tako se bo sindikat otrešel mnenja, da je le sam sebi namen.

Z denarjem, ki so ga prispevali starši in družba, so izboljšali malice. Tako so otroci dobivali poleg mleka, sira in kruha še marmelado, kakao in razne druge priložnosti. V ta namen so porabili 2.165.484 dinarjev.

Delo v mlečnih kuhinjah zaposli tovarišice po več ur, posebno se tiste, ki morajo kuhati dopolne in popoldne. Za to delo so bile lani nagajane po 1200 din povprečno na mesec, kar je zneslo v vsem letu 1.166.000 dinarjev.

„SVOBODE“ izobraževalna središča

Prva seja Zveze »Svoboda« je bila prejšnji teden v Murski Soboti. Na seji so določili delo za posamezne svete, izvolili sekretariat in določili delokrog za letos.

na nenehno poudarjajo velike naloge, ki jih imajo »Svobode« na tem področju. Zanimarjati pa ne smemo niti amaterskega dela v društvih. Bolj kritični moramo biti tudi do reperto-

Dosedanje delovanje kaže, da je bil sindikat pogostokrat glede izbire vodstva potisnjen v ozadje. Proti je bil delavski svet, za tem upravnimi odbori podjetja in šele nato sindikat. Tako je razumljivo, da sindikat ni mogel uspeti, pa čeprav se je šele tako potegoval za pravilne ukrepe pri vsakodnevnem gospodarjenju v podjetjih. Če upoštevamo, da je prišlo marsikje do samopolge upravnih uslužbenec, ki so jo ti sicer znali zaviti v krinko navidezne pravilnosti, pa niti organi delavskega samoupravljanja niso bili sposobni uveljaviti pravih poti, je še bolj razumljivo, da to ni uspelo sindikatu, ki je bil glede politične, ekonomske in splošne razgledanosti navadno mnogo bolj šibak kot delavski svet. Tako so se poti organov samoupravljanja in sindikata nehoti razhajale, kar je povzročalo predvsem v sindikatu mlačnost in brezperspektivnost.

Naloge sindikata

Skupščina okrajnega sindikalnega sveta je sprejela med drugim tudi več nalog za bodoče delo:

- Sindikat mora s širšega obzora ocenjevati sindikalno delo tako, da splošna stremeljenja prilagodi okolju.
- Obogatiti je treba sindikalno delo s tem, da bomo razpravljali in odločali o vseh problemih.
- Delo sindikata se mora občutiti tudi izven podjetij in to predvsem pri aktivnem političnem delu v družbenih organizacijah in raznih društvih.
- Delo sindikata naj bo tesno povezano z delom in življenjem komun v aktivnem sodelovanju z organi družbenega upravljanja.
- Sindikat se mora potruditi za čim boljše izvedbo volitev v zveznih in republiških ljudskih poslancev.
- Izboljšati je treba dosedanje načine izobraževanja. Pri tem se bo treba poglobiti predvsem v družbene vede in razvoj našega gospodarstva.

Naloge sindikata

— V okviru petletnega načrta je treba izkoristiti vse možnosti gospodarskega razvoja, pri tem misliti na rekonstrukcije, sodelovanje in na ustanavljanje nekaterih novih proizvodnih obratov, ki bodo zaposlili sezonske delavce.

— Sindikat mora storiti vse za zaščito delavcev pri strojih in skrbeti za obratne menze.

— Sindikalni sveti naj imenujejo posamezne komisije za razna področja dela, s čimer se bo izboljšal način dela.

NAPOVEDUJEMO TEKMOVANJE!

Delovni kolektiv Časopisno-založniškega podjetja »Pomurski tisk« v Murski Soboti je na svojem zboru volivce sklenil, da bo

V POČASTITEV VOLITEV V ZVEZNO IN REPUBLIŠKO SKUPŠČINO

v obratih tiskarne opravi pet prostovoljnih delovnih izmen. Prepričani v številni odzivi, napovedujemo tekmovanje vsem ostalim delovnim kolektivom Pomurja.

Delovni kolektiv ČŽP »Pomurski tisk«

Letos bodo dali poudarka zlasti izobraževanju odraslih in strokovnemu izobraževanju delavcev. V vseh občinskih središčih so že določili skupine strokovnjakov, ki bodo predavali v zimskih mesecih, zlasti še v krajih, kjer imajo kmetijske zadruge svoje sedeže.

Radgonski pionirji povabljeni v Prištino

Okrajni komite LM v Prištini je povabil radgonski mladinski pevski zbor na mladinski festival, ki bo okrog 25. maja v Prištini. To bo edini mladinski pevski zbor, ki bo nastopil na tem festivalu. Vprašanje je, če bo dobil radgonski pevski zbor sredstva za potovanje.

Radgonski mladinski zbor pa predvideva tudi gostovanje v sosednji Avstriji. S tem v zvezi hočejo obiskati Gornjo Radgono in morda še kateri drugi kraj avstrijski harmonikarji.

Poleg nameravane koncerta v Mariboru pa bodo radgonski mladi pevci nastopili tudi na proslavi 90-letnice Prvega slovenskega tabora v Ljutomeru.

OBVESTILO

Seja Glavnega odbora Prešernove družbe bo v torek, 11. februarja ob 10. uri dopolne z naslednjim dnevni redom:

- 1. Poročilo tajništva;
- 2. Slučajnosti.

Seja bo v Klubu ljudskih poslancev v Ljubljani, Puharjeva 1.

Člane, poverjenike in odbore vabimo, da pošljejo svoja mnenja o delovanju Prešernove družbe in konkretne predloge vsaj do 1. februarja na naslov: Prešernova družba, Ljubljana, Erjavčeva cesta 14/a.

Tajništvo

Za 70 milijonov OBVAROVANEGA IMETJA

Seja Sveta za industrijo in obrt ObLO Ljutomer

Razprava o tovarni usnja

— Moram reči — je dejal tovariš Flisar ob pričetku razgovora — da je naša javnost pogostokrat premalo seznanjena s problemi gasilstva, čeprav je gasilska organizacija po številu članov ena najbolj močnih tudi v našem okraju. Z ustanovitvijo občinskih gasilskih zvez je dobila gasilska služba osnovno obliko področja svojega dela. Toda v tej smeri še nismo prišli do kraja, ker imajo občinski ljudski odbori gasilstvo kot proračunske breme. Veliko premalo je še primerov, da bi ljudski odbor zaupal skrb za preventivno in požarno varnost svoji gasilski zvezi. To mislim tako, da bi ljudski odbor dal gasilski zvezi čuti, da ima tudi ta kot svojo glavno dolžnost, skrbeti za požarno varnost. Vsekakor bi morala biti tesnejša povezava s sveti za splošne zadeve. Prav bi tudi bilo, če bi bili poveljniki občinskih gasilskih zvez člani teh svetov.

Na vprašanje, kaj meni o lanskem delovanju v gasilskih društvih, je odgovoril tovariš Flisar nekako takole: — Lani do decembra je bilo regi-

ci so jih povzročili 17, iz neprevidnosti je nastalo 15 požarov, iz neznanih vzrokov 12, zaradi gradbene napake je zgorelo 13 objektov, registriranih pa je bilo tudi 7 namernih požigov. Na stanovanjskih poslopijih je bilo lani škode za 780 tisoč dinarjev, obvarovanega pa je bilo za nekaj več kot 8 milijonov dinarjev imetja. Stanovanjska in gospodarska poslopja so gorela v 15 primerih. Škoda znaša 9 milijonov 857 tisoč dinarjev, obvarovanih pa je bilo več poslopij v vrednosti okrog 5 milijonov dinarjev. Gospodarska poslopja so gorela v 28 primerih. Skupna škoda znaša 14 milijonov 523 tisoč dinarjev, obvarovanega pa je bilo za 26 milijonov 657 tisoč dinarjev imetja. Vseh 73 požarov je povzročilo 40 milijonov 237 tisoč dinarjev škode, obvarovanega pa je bilo pri tem za 74 milijonov dinarjev imetja.

Zatem je omenil tovariš Flisar še vprašanje strokovne vzgoje. Dejaj je, da je priredila gasilska zveza lani dva podčastniška tečaja. Ta tečaja je obiskovalo 22 tečajnikov iz naših gasilskih društev. V tečajih za strojnike se je izšlo 32 gasilcev. Škoda je — je poudaril tovariš Flisar — da okrajna gasilska zveza ne more nadzorovati strokovnega izpopolnjevanja teh tečajnikov sedaj pri praktičnem delu v gasilskih društvih. Zelo neprimerno pa je to, da imamo v vsem okraju le polovico izprašanih gasilcev. Bolj točnih podatkov glede tega ne bi mogel navesti, ker nam doslej občinske gasilske zveze niso poslale vseh potrebnih podatkov.

»Z OPREMO NE MOREMO BITI ZADOVOLJNI«

Kot zelo važno vprašanje gasilstva je navedel tovariš Flisar tudi stanje opreme gasilskih društev. Društva imajo samo 17 avtomobilov, toda samo 4 avtomobili so primerni v vseh ozirih. Ostali avtomobili so večinoma predelani poltovornjaki. Ni pa nobenih izvedev, da bi se število avtomobilov povečalo, ker gasilska društva ne razpolagajo s primernimi sredstvi. Motorni brizgalci je v okraju 102. Od teh je bilo kupljenih lani 5. Ročnih brizgalnih je 219, od tega 146 dvoosnih in 73 enosnih. Te so večinoma stare že nad 60 let.

ln na koncu še nekaj o sredstvih. Občinski ljudski odbori so dali gasilskim društvom lani okrog 2 milijona dinarjev. Razumljivo je, da je bilo to za potrebe gasilstva premalo. Lani je bilo čuti v gasilstvu precejšnjo stagnacijo. Ta pasivnost izhaja večinoma iz pomanjkanja finančnih sredstev. Tako je v vsem okraju le 46% gasilcev uniformiranih, kar zelo neugodno vpliva na splošno stanje v gasilskih društvih.

Pretekli četrtek so razpravljali člani sveta za industrijo in obrt pri Občinskem ljudskem odboru Ljutomer o rekonstrukciji tovarne usnja in o pripravah za sestavo družbenega načrta za letos in perspektivnega načrta za razvoj industrije in obrti v občini Ljutomer.

Svet ugotavlja, da bo rekonstrukcija ne-dvomno prispevala k povečanju proizvodnje in ustvarila boljše delovne pogoje, istočasno pa bo omogočila tudi izboljšanje delovnega

Na prejšnji seji so razpravljali člani sveta za industrijo in obrt o ureditvi nove, sodobne mesnice v Ljutomeru. O tem so razpravljali Ljutomerčani že na večjih zborih volivcev. Ti so mnenja, naj bi bila nova mesnica odprta tudi popoldne, prav tako pa naj bi ustregla potrošnikom z dovoljno izbiro mesa. Po mnenju volivcev ne bi bila odveč tudi primerna konkurenca med ljutomerskimi mesnicami, toda to je trenutno težko izvedljivo, ker vzdržuje dosedanje mesnice eno samo podjetje. Svet za industrijo in obrt predvideva ureditev nove mesnice na Glavnem trgu.

Letos: Festival telesne vzgoje v Ljutomeru

Na zadnji seji Okrajne zveze »Partizan« v Murški Soboti so razpravljali o delovnem programu za leto 1958 in sklenili, da bo letos največja pomurska manifestacija »festival telesne vzgoje«, ki bo junija v Ljutomeru ob proslavljanju 90. obletnice Prvega slovenskega tabora.

Sklenili so tudi, da bodo priredili razna smučarska tekmovanja v tej zimski sezoni. Februarja in marca bodo priredili tečaje za vse vaditelje po posameznih okoliših. Predvidevajo, da bo obiskalo te tečaje nad 60 vaditeljev. Na tečajih bodo slušatelji dobili natančnejša napotila za društveno delovanje po novem programu.

V Radgoni in na Cankovi bodo priredili tudi dva tečaja za smučarske vodnike.

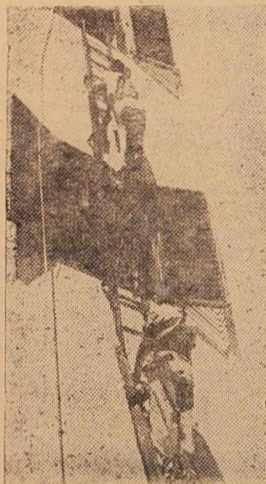
Na podlagi sprejetega delovnega programa predvideva odbor, da bi bilo letos potrebno dva in pol milijona din sredstev za uresničenje tega načrta in za napredek telesne kulture v pokrajini.

Okrajna zveza je lani dobila premalo sredstev in se je zato znašla v novem letu v velikih težavah — z 800.000 din primanjkljaja.

Člani »Partizana« si nadejajo, da bodo letos imeli razni forumi večje razumevanje do njihove organizacije, da jo bodo finančno podprli in tako omogočili njeno uspešno delovanje.

Do 15. februarja bodo v Pomurju občini zbori društev »Partizan«.

R. B.

Tudi pri tako težavnem gasilskem poslu — plezanje po lestvi in reševanje ljudi iz gorečih poslopij — sodelujejo ženske

stiranih na območju okraja 73 požarov. Moram poudariti, da občinski poveljniki požarni problematiki, predvsem pa požarom, ne posvečajo dovolj skrbi. To potrjuje tudi to, da požarov pogostokrat niti ne registrirajo. Raven tega pa so pomanjkljiva tudi poročila, ki jih dobivamo o požarih od gasilskih društev. Pomanjkljivosti gasilcev so tudi pri ugotavljanju vzrokov požara. Tu bi morali poveljniki organov TNZ bolj dosledno pomagati. Predvsem še, če gre za primere, kjer so požgani objekti zavarovani. Po vzrokih so nastali požari nekako tako: 11 požarov je povzročila strela, otro-

Ljutomer — Glavni trg

procesa. Predvidevajo, da se bo ob popolni rekonstrukciji povečal namok kož za okrog 50 odstotkov. Skupno bodo porabili za to rekonstrukcijo 49 milijonov dinarjev, za prvo etapo obnove, ki so jo končali lani, pa 18 milijonov dinarjev.

Ljutomerska tovarna usnja dokaj uspešno usmerja proizvodnjo po potrebah tržišča, pri čemer pa naleti pogostokrat tudi na precejšnje težave, predvsem kar zadeva kakovost surovih kož. Uprava podjetja bo izdelala poseben rentabilitetni račun za porabljen investicijska sredstva.

Vprašanje zase pa so odnosi v kolektivu tovarne, ki jih bo treba na vsak način izboljšati. To bo vplivalo med drugim tudi na povečanje storilnosti.

Volivci v martjanski občini:

Več sredstev za ceste

V martjanski občini se z vnemo pripravljajo na bližnje volitve zveznih in republiških poslancev. Pri občinskem odboru SZDL so imenovali politični aktiv za volitve, v katerem so isti ljudje, kot so bili pri volitvah v občinske ljudske odbore.

Aktiv je že pričel delovati. Na zborih volivcev so se že pokazali prvi uspehi. Prvi zbori so bili opravljeni do 19. t. m. V občini smo imeli 22

zborov volivcev za izvolitev delegatov za kandidacijske konference — tako za zvezni kot republiški zbor. Za republiški zbor je bilo izvoljenih 28, za zvezni zbor pa 22 delegatov. Za izvolitev delegatov za zbor proizvajalcev republiške skupščine je bilo 8 zborov volivcev, prav tako tudi za zbor proizvajalcev zvezne skupščine. Na teh zborih so izvolili za obe kandidacijski konferenci po 8 delegatov.

Zbori volivcev so bili v glavnem dobro obiskani, posebno še v Andrejcih, naslabšo udeležbo pa so zabeležili v Prosenjakovcih.

Na zborih so volivci razpravljali o novem načinu volitev in kandidatih, največ pa seveda o gospodarskih problemih, o popravilu cest itd. Volivci so menili, da je treba za popravilo cest dati večja sredstva spriču tega, ker se s plačevanjem taks naberejo dokajšnji zneski v cestnem skladu, vendar pa je vprašanje zase, koliko teh sredstev ostane občini.

V vseh, ki se niso elektrificirane (Pordašinci, Čikečka vas, Panovci in Kukeč) so razpravljali predvsem o elektriki. V Pordašincih s 23 hišnimi številkami se ogreva za elektriko 12 gospodarstev; izrazili so željo, naj bi jih priključili transformatorski postaji Motvarjevci, saj so od nje oddaljeni komaj en kilometer ali nekaj več. Vprašanje je namreč, če bi vasi Pordašinci in Čikečka vas zmogli dovolj sredstev za svoj transformator.

Podoben primer je tudi v Panovcih, kjer je vas razdeljena na dva dela. Spodnji del je blizu Kančevca in naj bi bil po načrtu povezan z že obstoječo kančevsko transformatorsko postajo, zgornji del pa s predvideno postajo v Kukeču. Tudi te dve vasi bosta težko zmogli sredstva za transformatorsko postajo, saj je treba upoštevati, da želi elektriko za sedaj samo 40 gospodarstev. Razen tega je Kukeč zelo raztegnjena vas, zato bo potrebno tudi za omrežje precej sredstev.

Gusti

Vodna skupnost na zboru volivcev

Zbor volivcev v Skakovcih je bil dobro obiskan. O pomenu volitev in kandidiranju poslancev je navzočim govoril predsednik ObLO Karči Vogričič in omenil tudi predlog za kandidata, ki naj bi jih v prihodnosti kot poslanca zastopala v republiškem in zveznem zboru. S predlogom so se volivci strinjali, nato pa so izbrali po enega kandidata za kandidacijski konferenci v Rogaševcih in Murški Soboti.

Na zboru so volivci pokazali veliko zanimanje za volitve in razpravljali tudi o vodni skupnosti za melioracijo Prekmurja. Predlagali so, naj ne bi bila samo njihova vas v tej skupnosti, marveč naj bi se ji priključile tudi ostale vasi v cankovski občini. Na bodoči zbor volivcev pa so povabili tudi predsednika OLO Rudi-ja Čačinoviča, katerega želijo vaščani za poslanca republiškega zbora. Na tem zboru se nameravajo dokončno pogovoriti tudi o vodni skupnosti.

E. D.

Zadnje čase slišimo precej govoric o podražitvi zidne opeke v pomurskih opekarnah. Kakor vsaka podražitev, tako je tudi podražitev zidne opeke neugodno odjeknila pri potrošnikih in bila celo predmet razprave v nekaterih oblastnih forumih.

Ne toliko zaradi opravičila, marveč zaradi pojasnila, kaže navesti nekatere okolnosti, zaradi katerih je prišlo do podražitve zidne opeke.

Pri vseh tej zadevi ne gre v bistvu za podražitev, ker je podražitev pravzaprav rezultat izboljšanja kakovosti opeke. S podražitvijo hočemo med drugim vskladiti cene opekarn v drugih bazenih in preprečiti neupravičeno ustvarjanje dobička

cijskimi cenami gradbenih podjetij in nižjimi cenami zidne opeke pomurskih opekarn je bila torej dobiček gradbenih podjetij oziroma trgovskega omrežja v drugih bazenih.

V prihodnosti bomo zidno opeko prodajali po kakovostnih razredih, za katere je večina opekarn že določila ceno v svojih proizvodnih načrtih. Podražili smo zidno opeko I. kakovostnega razreda (M-I — trdnost 210), ki služi v glavnem za gradnjo večnadstropnih poslopij. To opeko pošiljamo v glavnem na tržišče izven Pomurja. Razumljivo je, da je proizvodnja visokokakovostne opeke tudi dražja zaradi večjih materialnih stroškov. Cena zidne opeki I. kakovostnega razreda (M-II — trdnost 110) ostane ista

Ali se bo opeka res podražila?

pri nekaterih gradbenih podjetjih in trgovskem omrežju na račun nižjih cen zidne opeke v pomurskih opekarnah.

Vse pomurske opekarnne so prodajale zidno opeko ne glede na kakovost. Večina opekarn je to opeko prodajala po 7 din za kos franco opekarna oziroma po 8 din franco vagon, medtem ko so opekarnne v drugih bazenih prodajale enako opeko po ceni 9 do 10 dinarjev. Zaradi nedostopne kapacitete slovenskih opekarn smo uvozili precejšnje količine zidne opeke iz drugih republik — predvsem iz Vojvodine. Ta opeka, dostavljena na gradbišče, je bila po 12 in tudi več din. Večina gradbenih podjetij je sestavljala kalkulacije na podlagi najvišjih cen. Pomurske opekarnne pa prodajajo okrog 90 odstotkov izdelane zidne opeke v druge bazene. Razlika med kalkula-

kot doslej, medtem ko smo opeko II. kakovostnega razreda pocenili, in sicer za razliko podražitve opeke M-I — trdnost 210.

Že iz tega pojasnila lahko razberemo, da bodo opekarnne zaradi te podražitve, ki je le navidezna, na boljšem samo toliko, kolikor bodo več izdelale zidakov I. kakovostnega razreda M-I — 210. Manjši individualni potrošniki, ki uporabljajo za svoje potrebe v glavnem zidno opeko M-II — 110 in zidno opeko II. kakovostnega razreda, ne bodo s tem ukrepom prav nič prizadeti. To opeko bodo lahko tudi v bodoče nabavljali po isti in celo po nižji ceni. Omenim naj še to, da opeka te vrste ustreza vsem standardnim predpisom za zidanje eno ali dvonadstropnih stanovanj in drugih poslopij.

Viktor Pintarič

Vedno več članov SZDL

V martjanski občini so bile volitve vaških odborov SZDL 12. januarja in so bile uspešno zaključene. Udeležba volivcev je bila zadovoljiva, ne moremo pa še biti zadovoljni z zdajšnjim številom članov.

V predzadnjem tromesečju preteklega leta smo imeli v občini 1775 članov SZDL ali 26,7 odstotka vseh volivcev. Ta odstotek je obično premanjen. Letos pa je število članov še manjše (1400 ali 21,1 odstotka vseh volivcev), ker so nekateri vaški odbori SZDL ponovili staro prakso in pobirali celoletno članarino ob koncu leta. Našlo se je precej ljudi, katerim se je zdela ta vsota prevelika, pa tudi pobiranje članarine ni bilo organizirano pravilno, saj so jo pobirali samo blagajniki in bili pri tem že kar preveč vsiljivi: »Plačaj članarino, če ne te brišem iz članstva! Odslej ne bodo pobirali članarine samo blagajniki, marveč vsi člani vaških vodstev SZDL — vsak na svojem območju in vsake tri mesece.

Ko smo se pripravljali na volitve vaških odborov SZDL, se je število članov spet povečalo, tako da jih je sedaj 1569 ali 23,6 odstotka vseh volivcev. Posebno sta se izkazala vaška odbova SZDL v Noršincih in Martjanjih: v prvem kraju so za cinkrat povečali število članov, v drugem pa so sprejeli 20 novih članov, predvsem mladih in je sedaj njihova organizacija najmočnejša v občini. Tudi v Sebeborcih so pridobili 30 novih članov.

Volitev v vaške odbore SZDL se je udeležilo 95,6 odstotka članov SZDL. Med 68

člani, ki niso volili, je večina mladincev, ki služijo kadroviški rok v JLA. V 17 osnovnih organizacijah so volili 100-odstotno.

V vaške odbore SZDL je bilo izvoljenih 177 državljanov, vendar pa je med njimi premalo žen, samo 11. Prav tako je bilo izvoljenih samo 18 mladincev.

Lani: 600 tisočakov prosvetnim društvom

V radgonski občini deluje deset DPD »Svoboda«. Najmočnejše društvo je radgonska »Svoboda«. Kot v vseh društvih, so tudi v prosvetnih še vedno najbolj pereč problem — finančna sredstva.

Da bi si prosvetna društva v radgonski občini vsaj nekoliko opomogla, je ObLO razdelil med nje 350 tisoč dinarjev; radgonska »Svoboda« je dobila 110 tisoč, kapelska 80 tisoč in radenska 50 tisoč, negovsko prosvetno društvo 50 tisoč, a ostala od 15 do 20 tisoč dinarjev podpore. Društva so v glavnem uporabila dodeljena jim sredstva pri urejanju svojih odrov.

Pod okriljem prosvetnih društev deluje v občini tudi 7 knjižnic, ki so dobile 120 tisoč dinarjev za nove knjige. Tudi požrtvovalnim knjižničarjem so priznali skromne nagrade za njihovo delo. Med nje so razdelili 25 tisočakov.

Omeniti je še vredno, da je ObLO z enkratno podporo 100 tisoč dinarjev podprl tudi ustanovitev javne čitalnice v Gornji Radgoni. Ta čitalnica je bila ustanovljena v maju preteklega leta. Lična oprema, ki so jo kupili za to vsoto, že prav lepo krasi čitalnico, ki pa še ni povsem urejena po zamisli vodstva »Svobode«, vendar pa je že sedaj prav prijetno zatočišče onim ki si želijo razvedrila pri dobrem čitvu.

Radgonski ObLO je v lanskem proračunskem letu izdal za izboljšanje materialnih pogojev v prosvetnih društvih okrog 600 tisoč dinarjev, kar pa še zdaleč ne zadostuje za kritje velikih društvenih potreb, vendar pa je treba priznati, da je bila tudi s tem pokazana dobra volja.

Potrošniški sveti še ne delujejo

V zadnjih dneh so v Ljutomerski občini zaključili letne občne zbornice osnovnih organizacij SZDL. Obisk je bil zadovoljiv v vseh 31 organizacijah.

Na zborih so precej govorili o sodelovanju članov in predvsem vodstev vaških organizacij SZDL s krajevnimi odbori in o delovanju organov družbenega upravljanja na terenu. Precej razprav je bilo tudi o delovanju kmetijskih združenj.

V Ljutomeru so na občnih zborih SZDL razpravljali o trgovskem omrežju, cenah (ljutomerske trgovine jih sicer niso dvignile) in potrošniških svetih, ki sicer obstajajo pri treh trgovinah, a še vedno ne delujejo aktivno.

Na občnih zborih so sestavili tudi kandidatne liste za nove odbore SZDL, ki so jih izvolili zadnjo nedeljo v vsej ljutomerski občini. Za kandidate so bili izbrani najboljši člani SZDL, na nedeljskih volitvah pa večinoma tudi izvoljeni.

Revizija volilnih imenikov samo še do 10. februarja

KAJ BO s šolo v Turnišču?

Vas, ki je nekoč imela mestne pravice — še danes se radi nazivajo za »varošance«, ljudje so ponosni na mnogo izobražencev, ki so izšli iz njihovih vrst, sedaj gradijo tovarno čevljev, kar je tudi prav, saj domala v vsaki drugi hiši cvete čevlarska obrt — je brez šole.

Okupator je šolo uničil, a vlak, ki je po osvoboditvi »peljal« skozi Turnišče in vozil s seboj denar za zadržane domove, so Turniščani zamudili, čeprav je ostalo precej materiala pri razrušeni šoli.

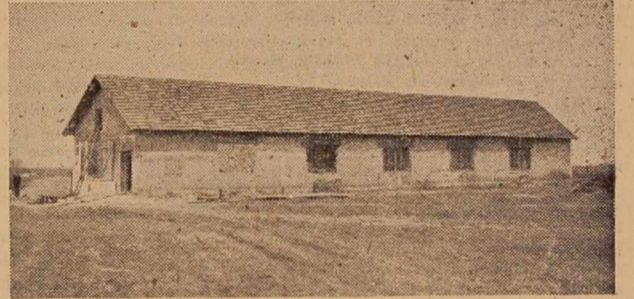
Sedaj je položaj šolstva izredno težak, morda najtežji v okraju. V tristoletnem samostanu oziroma njegovih celicah so sedaj tako imenovane učilnice, nekaj pa jih je v bližini go-

Čeprav sta pri napor-nem delu, turniški deklini, je z njuni obrazov vendarle brati vedrost. Zakaj le? Morda je to znak njunega upanja, da ne bosta ostali zaposleni zgolj na gradbišču, marveč da ju bodo sprejeli tudi v domačo tovarno...

stilni, ki je med najslabšimi poslopji v Turnišču. Na 252 kvadratnih metrih se stiska 368 učencev in če ostopite v tako nabit razred — glava pri glavi — se nehotе oprašate: »Kaj so storili ti otroci, da so dobili takšno dediščino?« Večina razredov ima čez 40 in nekaj celo čez 50 otrok na razvalinah, ki jim pravijo klopi.

Napak bi bilo, če bi očitali vaščanom, da niso nič ukrenili. Stotisoč opek, les, stavbišče in delovna pripravljenost, vse to že čaka čez deset let. Na vsakem sestanku govorijo o šoli, Turniščani rotijo, a naprej le majo z glavami; ni denarja, ne zmoremo. Fotografije, pisma poslancem, odposlanstva do republiških organov, vse to doslej ni zaleglo.

Poslopje nastajajoče tovarne čevljev v Turnišču

In vendar: čas je tu, da nekaj ukrenemo. Korajžo, nekaj denarja in treba je začeti! Pravijo, da je potrebnih sto milijonov. To bi bila prehuda resnica, a paviljon s štirimi učilnicami bi lahko kmalu zgradili, morda še z manjšim številom milijonov, kot so jih v rekordnem času našli za tovarno čevljev. Če ponovim besede, ki jih je povedal tovariš Kimovec na neki seji OLO v Murski Soboti: »Dobra šola je enakovredna vsaki tovarni, menim, da je že skrajni čas... Besedam naj sledijo dejanja in prepričan sem, da bo uspeh zagotovljen, kajti tak delovni polet, kot smo ga čutili pri graditvi tovarne čevljev, bi vaščani prav gotovo pokazali tudi pri gradnji svoje šole.

Ivo Orešnik

BOB OB STENO

Cesta med Banovci in glavno cesto, ki pelje iz Veržaja proti Križevcem, je le malokomu znana. Toda kdor jo je videl le enkrat, je ne pozabi zlepa: jama pri jami, nekatere segaajo celo do nje, tako da se jih ni mogoče izogniti. Sploh — take ceste ne najdete v ravninskem delu Prlekije. Ta cesta pelje po križevskem polju ose do Banovec. Tukaj imajo tudi križevski kmetovalci svoje njive. Volivci Banovec so že na večih sestankih razpravljali o tej cesti in zahtevali od Križevčanov, naj jo uredijo. Lansko jesen so sicer navozili nekaj gramoza, toda z vozov so ga nasuli kar po sredi ceste, razgrnil pa ga ni nihče. Tako so se jame na cesti še povečale.

Kakor kaže, se Križevčani ne zmenijo za upravičeno grajo Banovčanov. Tako je cesta iz meseca v mesec slabša kljub temu, da imajo zaradi tega škodo tudi nekateri križevski kmetovalci, ki se vozijo na svoja polja po tej cesti. Pa ne samo to. Po tej cesti se napoti marsikdo na železniško postajo v Veržaj — tudi iz Križevca, ker si s tem prikrajša pot za približno 2 kilometra. Če pa bo cesta tudi v spomladnih mesecih še naprej tako neure-

jena, kot je sedaj, si te bližnjice ne bo mogel privoščiti noben potnik.

Samo 2 KZ s trgovskimi poslovalnicami
Vseh 6 kmetijskih zadrug v Ljutomerški občini je imelo doslej 15 poslovalnic. Po reorganizaciji združne trgovine pa sta obdržali trgovske poslovalnice samo dve kmetijski zadrugi: KZ Veržej in KZ Cezanjevci s poslovalnicami v Cezanjevcih, Vogričevcih in Zerovinih. V Veržaju bo poleg združne trgovine še poslovalnica Ljutomerkega podjetja »Merkur«. Trgovsko podjetje »Merkur« je prevzelo združne trgovine v naslednjih krajih: Cven, Vučja vas, Križevci in Logarovci, trgovsko podjetje »Zarja« pa v krajih: Stročja vas, Razkrižje in Ljutomerško trgovino »Oblačila«, kjer bodo prodajali odselej tudi pohištvo.

V radgonski občini se pripravljajo na zimsko izobraževalno delo. Tako bodo organizirali za dekleta in žene gospodinjstve tečajev, tečaje za prikrojevanje ter ročna dela. Denar za predavatelje bodo prispevali: vinogradniško gospodarstvo, sindikat, nekaj pa tudi udeležinke tečajev.

POMURSKA ŠTORKLJE V AFRIKI

Morda bi take dolge poti niti ne zmogle. Prav zato se izognejo morju, ki loči Evropo od Afrike in opravijo polet po ovinku. Štorčke iz Severne in Zapadne Evrope se prevržejo preko Sredozemlja nad Francijo in Španijo. Nato lete preko Gibraltarske ožine in se spuste na prvo počivališče v Maroku. Zatem lete nad francosko Zpadno Afriko in se preko Sahare spuščajo proti južnemu koncu črnega kontinenta, nad Nigerijo in še naprej proti jugu. Spotoma se srečujejo z afriškimi sorodnikom marabujem. Ta je štorčki podobna ptica, ima gol vrat in v goltancu vrečo, kamor spravlja preobilno hrano.

Štorčke iz Vzhodne Evrope pa si izberejo povsem drugo smer. Iz Evrope lete čez Bospor, ki nas loči od azijskega ozemlja. Nato vodi njihova pot čez Turčijo in ostalo Malo Azijo, Sirijo, Palestino, in se tako ognejo mokrim površinam Sredozemskega in Levantskega morja. Preko Rdečega morja prilete v bližino Suez in so v Egiptu, nakar lete nad Nilom in nad Sudanom, v Kongo in še bolj proti pokrajinam ob rtu Dobre nade in rtu Agulhasu.

Štorčke ostanejo v zimovališčih pod ekvatorjem vse do konca februarja. — Ravnik preseče Afriko domala prav po sredini in sega najbolj severna točka te zemljine okrog 38° severno, južna točka Afrike pa 35°

V AFRIKI

pod ekvatorjem. Zatem jih spet pošene na pot prirodni nagon, v njihovo domačo zemljo. Krilate selivke štorčke vedo, da jih bo v rodni zemlji sprejela ozelenela pokrajina, dan se bo podaljšal in bodo zlahka iskale hrane in tudi hrane bo dovolj. Tedaj se dvignejo spet tisočglave jate in začno leteti proti severu, v kraje, kjer so se zlegle. Pot v domače kraje poteka hitreje kakor v jeseni, ko so odhajale z doma na zimsko letovanje.

Značilno je, da odlete domov samci pred samicami, menda zato, da si zagotove stara domovanja vrh prekmurskih in drugih streh. Med samci se ob povratku razneme tudi boj za stara gnezda, zmagajo seveda močnejši, kakor je to že sploh običajen pojav v življenju. Samci so v tem pogledu nekaki vojaški »konačarji« ali »potni maršali«, ki izberejo gnezdo, ga uredijo in pripravijo za dostojen sprejem svojih žensk.

Kadar se vračajo štorčke, pa prevzame nemir tudi domačine ob Muri. Zvedavo strme v nebo in večkrat prekinjajo svoje delo. Na modrem nebesu iščejo povratnikov, ker vraga še zmeraj stara vera: kdor prvi ugleda vračajoče se štrke, temu se obeta zdrava in srečna letina — tudi po starih pripovedovanjih bo postal tisto leto po izrednem naključju tudi bogat.

Zaradi vseh teh privlačnosti se pač izplača včasih preblisniti horizont in pričakati štorčke, te »srečnosne« ptice pokrajin ob Muri.

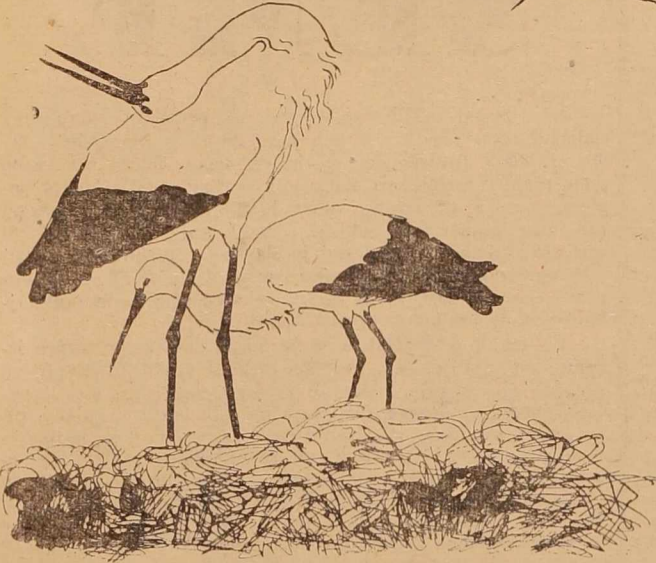
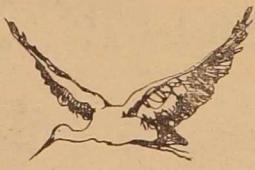
Da bi tudi ti dragi bralac ugledal letos prvi vračajočega se popotnika-jadralca iz ekvatorskih pokrajin, ki ti naj bi prinesel zvrhané mehove sreče, ti želi:

Jože Zupančič

opremil in bogato ilustriral pa jo je Marijan Vojska.

Dr. LEON ZLEBNIK:
LJUBEZENSKA ČUSTVA IN ODNOSI

Zveza prijateljev mladine v Ljubljani je pred kratkim izdala tretjo knjigo poljudnega psihološkega dela dr. Leona Zlebnika »Ljudje med seboj«. Zadnji del te zanimive trilogije nosi naslov »Ljubezenska čustva in odnosi«. Z razliko od prvih dveh knjig, ki obravnavata odnose med ljudmi, je posegel s tretjo knjigo dr. Zlebnik v družinski krog. Na lep in vsakomur razumljiv način obravnava avtor vprašanje medsebojnih odnosov mladih ljudi pred in v zakonu. V zakonu pride večkrat do raznih trenj, včasih tudi do družinskih tragedij in vse to v glavnem zaradi nepoučenosti. Obvarovati mlade ljudi in zakonce pred nepremišljenimi dejanji in jim pojasniti smisel družinskega življenja, je glavni namen te knjige. Clovek potrebuje v vsakdanjem življenju vrsto šol in tečajev, potrebuje za razne poklice različne uč-

V poletju leta 1957 sem spet preživel me-ec dni v zdravilišču Radenci in sem tedaj obiskal v spremstvu malega domačina Andreja nekatere kraje in hiše, koder domujejo štorčke. V slovenskem poročevalcu sem opisal pogovore s tistimi srečnimi domačini, na čigar strehah so se naselile te naše največje ptice.

Kadar se pripravljajo štrki in štorčke na pot v južne kraje, tedaj se prevrže leto v hladnejši čas. Štorčke so namreč živali, ki ljubijo toploto, pa tudi spremembo. Podobne so nekdanjim fevdalcem, ki so bivali v svojih gradovih po naših krajih od pomladi do jeseni, pri nas so uživali najlepše letne čase, ko pa se je jesen nagnila, pa so odšli na cesarski Dunaj ali v Budimpešto.

Taki Ahaserji so tudi naše štorčke, ki bivajo v Pomurju in redkih drugih slovenskih krajih le od pomladi do jeseni, potem pa se odpravijo na pot, dolgo tudi do 6000 ali celo do 10.000 km. Saj meri samo Afrika od severne točke pa do južnega ozemlja okrog 7.500 km.

Kadar se odpravljajo štorčke k odhodu, se začne zbirati v jate. Sprva prihajajo parit: on in ona s svojimi mladiči. Pri ljudeh, kjer žive štorčke stalno, sem zvedel, da nekatere štorčke umore pred odhodom slabo razvite in bolne mladiče, ker vedo, da bi jih slabiči na poletu ovirali in bi zato gotovo ne dospeli na cilj.

Ko sem to pripovedoval učenemu ptičarju, mi je dejal, da kaj takega do sedaj še ni bral, zapišem pa zato, ker sem to zvedel od domačinov v Pomurju, ki so jim štorčke stalni domovalci nad hišnimi krovi in bo torej ta njihova ugotovitev že držala.

Pot na sončni jug je res dolga in jo zmogore le krepko razvita ptica. Štorčke prelete

na dan od 20 pa tudi do 200 km. Na potovanju so več mesecev in dospajo na cilj proti koncu novembra ali v decembru. Spotoma se večkrat ustavijo, počivajo in hranijo. Včasih je v jati tudi po več sto ali celo tisoč in še več štorkelj. Kamor dospo tak zračni vlak velikih ptic, napravi precej škode. Odrasla štorčka potrebuje dnevno okrog pol kilograma hrane. V hrani ni izbirčna; za kosilo so ji vse žabe, ribe, belouške, martinčki, hrošči, deževniki, polži, črvi, miši, pa seveda tudi druge manjše ptice, zajčki in druga drobnjad. Če se spusti med potjo na vmesno ozemlje tolikšna jata požrešnih dolgokrakcev, razjeze seveda tudi domačine v vročih afriških krajih. Ti jih napadajo in preganjajo. Včasih jih strelja mladina črnega kontinenta s primitivnim strelnim orožjem: laki in puščicami. Tako se je nekoč vrnila štorčka v Evropo noseča med perutmi majhno puščico, ki jo je vanjo ustrelil afriški domačin. Puščica jo je le rahlo zadela v meso, in se zataknila med peruti.

Tako so jo našli potem v krilih te popotne živali v spomin na oddaljenega lokostrelca, ki je hotel pregnati trop požrešnih ptic in si morda privoščiti tudi kos pečenke.

Štorčke so dobre letalke, pravzaprav ptice jadralk. Imajo posebne peruti, ki se med letom razširijo in te razkrene peruti sestavljajo letalni pripomoček za jadranje. Tak način letanja ni utrudljiv in prihrani štorčki precej energije ter je tudi ne utru- di preveč.

Čeprav žive naše štorčke le ob vodah in močvirnih pokrajinah, kjer imajo na razpolago dovolj žab, rib in drugih priboljškov, pa se te živali boje velikih vodnih površin. Zatorej ne lete v toplejše južne kraje kar v ravni smeri preko Sredozemskega morja.

NOVO V NAŠIH KONTOBILACIJAH

JUŠ KOZAK: RODNO MESTO

V simpatični knjižni zbirki »Kondor«, ki jo izdaja Mladinska knjiga za potrebe srednješolske mladine, je kot 13. zvezek izšel izbor del Juša Kozaka pod naslovom »Rodno mesto«. Izbor Kozakovih del je s sodelovanjem pisatelja uredil Mitja Mejak, ki je napisal tudi spremno besedo in opombo o priložnem delu. V knjigi so objavljena naslednja dela: Očetova maska, Leteči angel, »Al beg ni bog?«, Tuja žena, Georgesova maska, Mumi in Rodno mesto. Razen odlomka iz knjige Celica »Al beg ni bog?«, so vse ostale Kozakove novele vzete iz knjige »Maske«, ki je doživela že dve izdaji in je obenem tudi Kozakovo najboljše literarno delo.

Knjigo je ilustriral in opremila Melita Vovk, portret pisatelja Juša Kozaka je prispeval Božidar Jakac, karikatura Kozakovega očeta pa Maksim Gaspari.

EDGAR WALLACE:
MOŽ Z NEVARNIM SMEHLJAJEM

Po večletnem spanju, podobnem pravljicni Trnjulčici, je končno tudi Obmurska založba v Soboti prekinila svoj »kulturni molke« in tik pred Novim letom poslala na knjižni trg svojo drugo knjigo, detektivski roman »Mož z nevarnim smehlajem«. Avtor romana je znani angleški pisatelj kriminalnih del Edgar Wallace, ki je pred kratkim napisal svoj tristi roman, kot prevajalec pa se je predstavil Drago Simončič.

Roman, ki smo ga zdaj dobili v knjižni obliki, je svojtčas izhajal v »Pomurskem vestniku« in tako ga večina bralcev itak dobro pozna. Knjiga je izšla v žepnem formatu in se odlikuje po izredno nizki ceni (400 din). Ker se bo založba s knjigo verjetno dobro afirmirala pred javnostjo, saj vlada za to zvrst literature precejšnje zanimanje, upamo, da na tretjo knjigo mlade prekmurske založbe ne bo treba dolgo čakati.

ALLEN ROY EVANS:
POHOD SEVERNIM JELENOV

»To je povest o skrajnem severu, o streljih sveta na robu Arktičnega morja. To je dežela dolge noči, domovje severnega sija, temnih viharjev in strupenega mraza. Toda človek si je skozi to deželo strašnih sil in nenadnih nevarnosti utrl svojo pot. Tisoč osem sto milj dolgo potovanje severnih jelenov vzdolž arktične obale, ki je trajalo pet let, bo vedno spadalo med največja člove-

kova dejanja. Neverjetna vztrajnost, izredna hrabrost in nezlomljiva volja bodo živele v veliki sagi Severa, katera nima primera.«

Tako začneja svoj roman A. R. Evans, ki nam pripoveduje o veličastnem boju človeka z naravo v arktični pokrajini severne Kanade. Roman je tem bolj zanimiv, ker sloni na resničnih dejstvih. Ker je prebivalec skrajnega severa, Eskimom, večkrat gozila lakota, je kanadska vlada kupila 5000 severnih jelenov in skupina Laponcev je prevzela težko nalogo, da jih odvede v ogrožene pokrajine za prehrano tamkajšnjega prebivalstva. Ze priletni Laponec Jon se je s skupino svojih tovarišev in nekaj Eskimov podal na pot. Po neverjetnih naporih

V bogato založeni knjižnici Ljutomerke »Svobode«

je skupina potovala s čredo vzdolž arktične obale Alaske, se borila s strahotami polarne zime, snežnimi zameti in napadi volkov, dokler ni končno po petih letih dospela na cilj.

Knjiga je pisana izredno napeto in bodo stari in mladi bralci z veseljem segali po njej, posebno še, ker nam predstavi kos malo znanega sveta, ter pripoveduje o izredni požrtvovalnosti, tovarištvu in o ljubezni daljnega ljudstva do narave in živali. Knjigo je izdala Primorska založba Lipa v Kopru, prevod je oskrbel Josip Rijavec.

**Kdor ni vpisan
v volilni imenik,
ne more voliti!**

1.

Po študentskih festivalih v Parizu, Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Trbovljah ter drugih krajih sveta in naše ožje domovine — študentski festival v Pomurju. To bo ob enem I. Pomurski študentski festival v zgodovini Pomurja. Nedvomno največja kulturno-prosvetna manifestacija v Pomurju po Prekmurskem festivalu leta 1954 in prireditvah v Lendavi ob 20-letnici izhajanja »Ljudske pravice«.

Festival pripravljata oba kluba obmurskih študentov: KPA in PSK na pobudo predsednika KPA, tovariša Otoja Norčiča. Program festivala bo od 12. do 20. aprila t.l. in bo prirejen v počastitev kongresa ZKJ, ki bo predvidoma v tem času v Ljubljani.

Akademska folklorno-plesna skupina »France Marolt«

V ta namen je bil že osnovan pripravljalni odbor obeh klubov in predviden je program festivala.

Na festivalu bodo sodelovale najkvalitetnejše študentske kulturno-umetniške skupine iz Ljubljane, ki so si priborile veljavno in ugled že tudi izven meja naše domovine in uživajo evropski sloves.

Sodelovale bodo naslednje skupine: Akademska folklorno-plesna skupina »France Marolt«; ples iz vaje 40 članov skupine. Strokovno vodstvo: Glasbeno-narodopisni inštitut Ljubljana — Marija Sustar, Tončka Marolt, Marjan Kralj. Nastopa z dvehurnim programom, »Večer jugoslovanskih ljudskih plesov«. V prvem delu programa — večino, sestavljajo slovenski ljudski plesi. V drugem delu programa pa se nam predstavijo s plesi ostalih jugoslovanskih narodov. Godba: bisernica, brač, bugaria, berda. Violina I, violina II, klarinet I, klarinet II, kontrabas.

Ta skupina je gostovala in dobila veliko priznanje v Franciji, Angliji, Nizozemski, Nemčiji, Avstriji in Italiji. Predvidevajo pa še gostovanja v vseh ostalih deželah Evrope.

Akademijski plesni orkester, šteje 18 članov, to je velik moderen jazz orkester, spremlja ga pevski kvartet, ki poje pesmi po zgledu ameriškega kvarteta »Four Freshmen«. Nastopa s celovečernim programom — koncert plesne in zabavne glasbe.

Gostovaljo so med drugim tudi v Parizu in lani na svetovnem festivalu mladosti v Moskvi, kjer so s svojo zabavno glasbo zbudili največ navdušenja. V glavnem igrajo skladbe Glenna Millerja, Bobjana Adamiča in drugih avtorjev. Na zadnjem festivalu v Trbovljah jim je občinstvo priredilo navdušene ovacije kot pri nogometnih tekmah.

Moški pevski zbor študentov »Vinko Vodopivec« šteje 60 članov, nastopa z dvehurnim programom umetnih in narodnih pesmi — Pesem ne pozna meja.

Trenutno je to najboljši slovenski moški pevski zbor. Redno sodeluje na vseh študentskih festivalih in prireditvah. Lansko leto je gostoval v Italiji, letos pa bo gostoval na Poljskem.

Akademija za igralsko umetnost iz Ljubljane bo nastopila z Goldonijevim komedijo »Sluga dveh gospodov«.

Dramska skupina KPA, ki je pa menda ni treba pomurisku občinstvu posebej predstaviti, bo uprizorila ameriško igro »Mojster za deža«.

Člani PSK in KPA bodo pripravili glasbeno-literarni večer študentov.

Predavatelji obeh klubov bodo v času festivala predavali po Pomurju o različnih aktualnih temah iz znanosti, umetnosti in gospodarstva.

PISMO iz Pirana Med prekmurskimi sezonci ob Jadranu

Avtobus se je ustavljal v Sečoveljah, od tam pa sem se napotil peš proti Seci, družbenemu posestvu, ki spada k Portorožu. Izvedel sem namreč, da so prišli na to posestvo tudi sezonski delavci iz Pomurja. Zelja, da bi bil med svojimi rojaki, me je gnala proti Seci. Po tricerturni hoji sem zagledal na hribu večje poslopje. To je bilo poslopje posestva. Ze zunaj sem slišal veselo prekmursko pesem, ko pa sem vstopil v poslopje, sem zagledal veselo družbo fantov in deklet, ki so prepevali ob spremljavi harmonike. Pozdravil sem jih; prisrčno so mi stiskali roko in se zbrali okrog mene. Takoj so me začeli spraševati o klimatskih razmerah, o cenah tod in seveda — največ o zaslužku.

Nato se je predstavil njihov delovodja Stefan Zadravec iz Turnižca, s katerim sem se spustil v pogovor.

Povedal mi je, da je prišel k njemu tehnik s posestvom in ga zaprosil, naj zbere ljudi. Naši sezonci so pozimi prosti in zato jim ni bilo težko zbrati: 73 moških in 50 žensk, nekaj iz Turnižca, Renkovec, Kobilja in Gomilice ter nekaj iz okolice Ljutomer. Sam pa je prišel sem s svojo družino, ženo, ki je kuharica, hčerko, ki bo delala, in z malim petletnim sinčkom, ki pa najraje posedla na prancji pri štedilniku.

»Bil sem že večkrat na sezonskem delu, toda nikjer ni bilo za nas tako dobro pripravljeno kot tukaj. Takoj smo dobili toplo brano in pripravljene postelje. Za to se imamo zahvaliti predvsem naši upravi,« je dejal delovodja.

Moški bodo kopali odtočne kanale, ženske pa sadile jagoditje. Poleg tega bodo sadili drevesa. Našim de-

lavcem je najbolj všeč, da bodo delali po akordu in da bodo s svojo pridnostjo, ki je znana daleč naokoli, zaslužili lepe denarje, saj so tudi zaradi tega prišli sem.

»Kaj pa vas je privadlo sem?« sem vprašal moškega tridesetletnega. »Zasluzek, predvsem zasluzek...« mi je povedal Pavel Pecelj iz Kobilja. »Tudi moj brat je prišel sem. Doma sem pustil ženo in dva otroke. Ze večkrat sem bil sezonski delavec in nazadnje sem bil zaposlen pri Kmetijski zadrugi v Kobilju. Tu so mi obetali boljši zaslužek, zato sem se odločil, da grem z njimi in si s pridnim delom prihranim nekaj denarja.«

Vsi Kobiljčani, ki so se zbrali

Pustošenje gozda v MORAVCIH

Ni dolgo tega, ko so govorili v Martjancih, Moravcih in okolici o razpisnem K. V., ki je pododval lepo posestvo in ga začel brez pomisleka razprodajati, denar pa zapravljati najboljši nepremišljeno. Dnevno je zapravil tudi po nekaj deset tisočakov.

K. V. živi v Moravcih in je že enkrat prodal lep kos gozda s starimi bukvami, bori in hrasti. Stara mati je ta gozd, ki je bil prodan pod ceno, rešila. Drugič se je lotil, pred nekaj tedni, uničevanje gozda na ta način, da je razprodajal kupcem drevesa kar v gozdu in sicer bor po 1000 din, bukev in hrast pa nekoliko dražje. K. V. je s kupci razsajal na 20 arih in podrl za najmanj 50 m³ les-

PRLEŠKI ŠTUDENTSKI KLUB na novem tiru

Za letošnje leto so prleški študentje pripravili obsežen program za svoje delo. Ze februarja bodo predvajali za šolsko mladino in ostalo prebivalstvo dokumentarni film z lanskega slavlja 90-letnice Besede v Bučkovcih, nadalje film o elektrifikaciji vasi — prav tako posnet v Prlekiji — in končno film o gradnji ene naših elektrarn. Predvajali naj bi jih pri Vidmu, v Bučkovcih, na Kapeli, v Beltincih in še morda kje.

1. marca nameravajo prirediti »Akademijski ples z brucovanjem« v G. Radgoni. Tokrat naj bi bila izvedba plesa povsem v lastni režiji. Posebnost plesa bosta tokrat brucovanje in vinska poskušnja; svojim gostom bodo poskušali postreči z najboljšimi domačimi vini.

Skupno s prekmurskimi kolegi nameravajo prirediti v času VII. kongresa ZKI Prvi pomurski študentski festival. Take festivale prirejajo drugi klubi že dalj časa in je popolnoma prav, da priredimo tudi v Pomurju tako veličastno kulturno manifestacijo. Pripravljalni odbor je pripravil precejšen program, za to pa so mu potrebna gmotna sredstva. Ob tej priložnosti naj bi izšla brošura, ki bi razen festivalskega programa vsebovala tudi zgodovinski razvoj KPA in PSK, njuno delovanje,

pomen, uspehe in stremjenja. To bi bil nekaj delovni načrt prleških študentov za najbližjo bodočnost. Kakor je bilo sklenjeno na obnem zboru, naj bi klub deloval ideološko-politično. Člani kluba so pripravljeno, da bi prirejali razna predavanja, želeli pa bi, da jim organizacije izrazijo svoje želje, kakšna predavanja si želijo.

Kakor sta Prlekija in Prekmurje povezana v neko celoto, se tudi njuni študentje vedno bolj zblizujejo in delujejo skupno. Tako skupno pripravljajo študentski festival. Pred kratkim pa so imeli skupen debatni večer. Prof. Janko Liška jim je govoril o regionalnih planih. V prvem delu svojega predavanja jim je govoril o regionalnih planih na splošno, o njihovih nastankih in kako jih v svetu urednjujejo. V drugem delu predavanja pa je govoril konkretno o regionalnem planu Pomurja. V glavnem je seznanil študente z doseženimi rezultati posameznih komisij, ki so bile za ta namen ustanovljene. Delo pri tem planu je sicer lani nekoliko zamrlo, bo pa se nadaljevalo letos in pri tem bi lahko mnogo pripomogli tudi študentje s sodelovanjem v posameznih komisijah, kakor je izjavil prof. J. Liška. F. Klobasa

POMURSKI ŠTUDENTSKI FESTIVAL

V času festivala bo še niz športnih tekmovalj med študenti in domačimi športnimi društvi v nogometu, košarki, odbojki, namiznem tenisu in šahu. Poudariti je treba, da so taka srečanja že tradicija, ki pa je zadnja leta zamrla. Nogometna srečanja med akademiki in »Muro« so bila v modi že pred vojno in tudi po vojni. Da bo taka tekma zanimava, je gotovo, saj so med študenti mnogi bivši nogometaši »Murec, ki sedaj igrajo pri Krimu, Graficarju, Ljubljani in še drugje.

Pomurje je zaradi oddaljenosti od središč našega kulturnega življenja prikrajšano pri zadostitvi svojih kulturnih potreb. Profesionalna gledališča in drugi kvalitetni umetniški ansambli zahtevajo za svoja gostovanja večkrat nemogoče finančne pogoje. Študentske kulturno-umetniške skupine za svoja gostovanja ne zahtevajo honorarja. Zato je študentski festival s svojimi prireditvami utemeljen in bo nedvomno pomursko občinstvo z zadovoljstvom sprejelo študentske kulturno-umetniške skupine, ki bodo posredovale delovnim ljudem Pomurja sadove svojega izvenštudijskega delovanja v umetnih in narodnih pesmih, narodnih plesih, gledaliških igrah ter sodobni plesni in zabavni glasbi.

Kljub temu, da sodelujejo študentje na festivalu brez honorarja, pa je izvedba festivala nemogoča brez finančne pomoči pomurskih lokalnih činiteljev. KPA in PSK ne razpolagata z nobenimi sredstvi v ta namen. Efektivni stroški gostovanj (prevoz, prehrana, prenočišče, lokacija dvoran itd) pa bodo tolikšni, da jih prireditelji s prejšnjim vstopnino zdaleč ne bodo mogli kriti. Festival je izvedljiv le, če bodo pokazali odgovorni ljudje dovolj razumevanja in dobre volje in določili v ta in podobne namene ustrezajoče postavke v svojih proračunih.

Ob tej priložnosti bosta izdala oba kluba skupaj brošuro, ki bo izšla pred začetkom festivala. V njeni vsebini bo zajeto delovanje KPA v predvojnem času, med vojno in po vojni. Na ostalih straneh bodo objavljena najboljša dela mladih pomurskih literatov.

Za kritje stroškov izdaje bodo člani KPA in PSK nabirali reklamne oglase pri pomurskih gospodarstvenih organizacijah. Akcija se bo pričela v prvi polovici februarja. Za to priložnost pozivata oba kluba pomurske delovne kolektive, naj z razumevanjem sprejemajo njune predstavnike.

Na koncu bi še omenil, da bodo nastopi vseh omenjenih skupin v Murski Soboti. Večina jih bo nastopila tudi v Ljutomeru. Gostovanja pa bodo organizirali tudi v vseh ostalih večjih središčih Pomurja, če bodo to dopuščale finančne možnosti.

Nobena kulturno-umetniška skupina študentov ljubljanske univerze še ni gostovala v pomurskih krajih, razen skupin KPA in PSK.

Pripravljalni odbor se zaveda, da je program festivala prenatrpan, od 12. do 20. aprila bo v Murski Soboti vsak dan po ena prireditev in bo to mogoče skodovalo obisku posameznih prireditev. Ta problem so rešili študentje trboveljskega revirja tako, da so domala isti program, kot je predviden za pomurski festival, raztegnili na tri tedne. Tega pa si pomurski študentje zaradi objektivnih težav ne morejo privoščiti.

Program je sestavljen, sodelovanje skupin zagotovljeno, manjkajo nam samo še denarna sredstva in na svideenje spomladi na zaključni prireditvi festivala. To bo pa gotovo velik akademski ples, ko bo verjetno igral Akademijski plesni orkester.

Ivan Korošec

čE ŽIVLJENJE, JO JE PRIGNALA V TA KRAJ OB SONČNEM JADRANU.

Ludvik Temlin

S seminarja Počitniške zveze:

Neustrezujoča pravila ...

Pred kratkim je bil na soboški gimnaziji seminar Počitniške zveze, namenjen mladim funkcionarjem družin. Zanimanje za ta seminar je bilo veliko, saj je vsaka družina poslala po dva člana. Na seminarju so seznanili mlade vodnike s statutom in vlogo organizacije.

Ena poglobitvenih slabosti, kakor so ugotovili v razpravi, je slabo obveščanje javnosti o delovanju organizacije, o njenih uspehih in vlogi za mladega človeka. V tem je tudi vzrok za majhno število članstva. Udeleženci so kritizirali tudi centralni odbor in sklepe skupščine PZ, ki je bila lani v Beogradu. Pokazalo se je namreč, da je centralni odbor slabo poučen o pogojih, kakršni so v družinah, in da mnoge točke v statutu ne ustrezajo našim razmeram.

Zadeva še ni končana, vendar pa je pričakovati najstrožjo kazen za krivce, kar bodo prebivalci tamkajšnjih krajev sprejeli z odobravanjem, saj imajo vsi enake pravice ob istih zakonih.

Agronom Emerik Šiftar

SEME

Eden izmed važnih vzrokov za pičle pridelke je tudi setev slabega, nesortnega — in tudi neprimerno pripravljene semena. Mladi pridelovalci sejejo večinoma močno pomešano seme pšenice raznih sort. Sorte so z različnimi lastnostmi v pogledu zorenja, prenašanja umetnih gnojil itd., zaradi tega pa tudi niso izenačeni posevki in rodnost, kajti če ugodimo eni sorti, škodujemo drugi. Jasno je, da se to posebno odraža pri višji agrotehnik. Zato pa je zelo važno, da pridelujemo le pšenic nekaterih sort, ki so se izkazale v naših razmerah najboljšje, in da pazimo na sortno čistost.

Pri malih pridelovalcih se je težko, domala nemogoče izogniti mešanju semen, ker ima domala vsakdo dve sorti za različne tipe zemlje. Seme se potem pomeša pri vožnji neomlačene pšeničnega snopja in pri skladenju v gumne, pri mlačvi, v skladišču itd. Razen tega pa vsako, tudi najboljšje seme sčasoma oslabi in daje manjše pridelke. Temu se izognemo tako, da seme in sorto držimo v sortni čistosti, življenjski sili in zdravju. To delo opravljajo selekcijske postaje oziroma posestva, pozneje pa skrbi kmetijska služba, da to originalno seme razmnožimo in posredujemo pridelovalcem.

Do sedaj nismo imeli na razpolago dovolj dobrega in zanesljivega pšeničnega semena. Toda v gospodarskem letu 1957/58 in za naprej bo tega semena dovolj, da bomo lahko povsem zadostili potrebam letnega načrta o zamenjavi. Načrt o zamenjavi semena pšenice je bil petletni, kar pomeni, da bo lahko vsak pridelovalec dobil zanesljivo seme vsakih pet let. Ta izmenjava je zelo važna, če hočemo zabeležiti večje hektarske donose.

V našem pridelovalnem območju so rajonizirane naslednje sorte pšenice: U-1, Kadolška in Bankuti. Toda z uvajanjem italijanskih sort pšenice je nastala dokajšnja zmeda med pridelovalci, čeprav te sorte še niso preizkušene pri nas in še ne vemo, kako se bodo obnesele pri naših pridelovalnih pogojih. Sortno vprašanje pa v načelu ne bo spremenilo programa, ker se lahko preusmerimo že v enem letu. Pri sedanjem stanju bo največje povpraševanje po U-1, potem po Kadolški, najmanj pa po pšenic Bankuti, čeprav je to naša najkakovostnejša sorta.

Z zadostno preskrbo pridelovalcev z dobrim semenom bomo rešili eno izmed osnovnih vprašanj v borbi za večje hektarske donose. Vendar pa ni dovolj, če smo dobro seme pridelali in ga pripravili za splošno pridelovanje, ampak moramo doseči, da bodo to seme pridelovalci tudi posejali. Pri tem prizadevanju bomo morda našli na največje težave, dokler se ves postopek izmenjave ne bo uveljavil in se pridelovalci tudi sami ne bodo prepričali o prednosti dobrega semena. Če hočemo doseči večje pridelke, potem moramo uspeti pri razdeljevanju tega semena. Na tem področju morajo delati strokovna služba, kmetijske zadruge in tudi politične organizacije.

Politične organizacije in strokovna služba imajo bolj propagandno in prepričevalno vlogo, kmetijske zadruge pa so uredničevalci te akcije, torej najvažnejši člen v tem prizadevanju, saj one dodeljujejo seme posameznim pridelovalcem. Vsaka kmetijska zadruga mora imeti svoj načrt, ki ga je potrebno že sedaj pripraviti in seme naročiti, da ga bodo lahko pravočasno dobile, ko bo vse pripravljeno za setev. Naročanje semen v času setve je nenačrtno — anarhistično.

Sestavljanje načrta je enostaven posel. Vsako leto morame izmenjati seme za 20% setvene zemlje. Če ima kmetijska zadruga n.pr. 600 ha zemlje, namenjene za sejanje pšenice, mora dobiti seme za 120 ha po 170 kg, to je skupno 204 q. Pri uredničevanju tega načrta bo marsikoga motila višja cena semena. Toda ta višja cena se nam pozneje večkrat povrne v povečanem pridelku. Sicer pa cena naših semen ni pretirana, ker je v drugih, tudi kmetijsko zelo naprednih državah, mnogo višja; torej je tam večja razlika v ceni semenskega in merkantilnega blaga. Naprednih kmetovalcev to ne moti, ker znajo ceniti vrednost dobrega semena, saj so se o tej vrednosti že sami prepričali. Imamo pa še vedno veliko takih pridelovalcev, ki se o tem še niso prepričali in so jim še vedno potrebni strokovni nasveti.

Važno je tudi, da organiziramo čiščenje in razkuževanje semen pri kmetijskih zadrugah. Po načrtu izmenjave dobijo pridelovalci eno petino semena od razmnoževalnih semenarskih posestev, a štiri petine semena pridelajo doma, katerega pa je treba očistiti. Zato morajo v naših zadrugah misliti tudi na nabavo posebnih strojev — selektorjev, ki naj bodo stalno nameščeni v čistilnici. Nabava majhnih čistilnih strojev, ki bi jih prevahal od hiše do hiše, pri nas ne pride v poštev.

(Nadaljevanje sledi)

SATAHOVCI

Pred nedavnim smo se zbrali ljudi, med njimi tudi do sedem voznikov. Tako bodo naše ceste kmalu spet služile svojemu namenu.

Ko bomo delo na cestah končali, bomo okreplili še nasip pri mostu, ki smo ga lani dogradili na potoku Mokoš.

Tečaj za bodoče mojstre

dilno mesto v socialističnem ali zasebnem sektorju obrti. Kandidati so dobili tudi razne revije, skripte in pismena navodila za pristopev k mojstrskemu izpitu.

Člani družine Počitniške zveze na gimnaziji bodo šli te dni smučat na Veliko planino. Letos nameravajo prirediti tudi več predavanj o leptah naše domovine. Pri predavanjih bodo vrtili tudi poučne filme ali pa prikazovali skioptične slike. Najprej bo predaval profesor Gruntar.

M.E.

SKAKOVCI - vas ob meji

Skakovci niso velika vas, saj štejejo samo 70 hiš, vendar pa zavzemajo veliko površino, saj se razprostirajo ob cesti Cankova-Murska Sobota in Cankova-Strukovci. Kraj je tik ob državni meji in nekaj hiš je tako blizu Krajne, da ni mogoče ločiti, kam spadajo.

Vaščani so dobri in ustrezljivi, izjema so le posamezni prepirljivi in nergači, ki pa se izgubijo med drugimi. Precejšnja slabost vaščanov pa je, da so vsi dovolj pametni in da ne dopustijo nikomur, da bi jim kaj svetoval, češ saj mi že tako vemo. Ko pa bi bilo potrebno, da bi vedeli, pa ne znajo mnogo. Upajmo pa, da se bodo vaščani sčasoma znebili te slabosti.

73 novih članov SZDL

Zadnje nedeljo so v vsej ljutomerski občini izvolili nova krajevna vodstva SZDL. Na volitve so se dobro pripravili. Vse osnovne organizacije SZDL, ki jih je v občini 32, so organizirale 49 volišč, ki so bila zelo lepo okrašena. Ze ob 7. uri zjutraj so člani SZDL prihajali na volišča in izbrali najboljše kandidate za nova vodstva SZDL. Nekatere organizacije so tekmovali med seboj glede udeležbe in časa izvedbe volitev. Ob 9. dopoldne so že zaključili volitve v Bodislavcih, v Presiki, Železnih dverih in Prečetnicah malo kasneje, do 10. ure pa je volitve zaključila polovica volišč.

Uspesno delovanje organizacije SZDL v ljutomerski občini dokazuje tudi udeležba na volitvah; aktivna je bila 95-odstotna, če pa k temu prištejemo še upravičeno odsotne članke, pa je bila udeležba 97,9-odstotna. Pred volitvami in na letnih občinskih zborih so sprejeli v SZDL tudi 73 novih članov, tako da je sedaj v SZDL 59 odstotkov vseh volivcev ljutomerske občine.

Iz radgonske občine

Na nedavni seji ObLO Radgona so sklepali odborniki o ustanovitvi posredovalnice za delo. Ker je radgonska občina precej velika, je ustanovitev posredovalnice upravičena.

Tudi na območju radgonske občine delujejo KGS. Udeležba pri predavanjih je bila dobra, predvsem tam, kjer so bila predavanja praktičnega značaja.

Pred nekaj dnevi je bil zbor volivcev v Crncih v Apaški kotlini. Zbralo se je okrog 60 volivcev. Zboru je prisostvoval tudi zvezni ljudski poslanec Ivan

Kljub tej svoji slabosti pa vaščani ne lenarijo, saj so zelo pridni gospodarji in imajo tudi lepe načrte za bodočnost. Zelijo si zgraditi gasilski dom, v katerem naj bi bili prostori za sestanke in druge shode. Dom bodo prizidali dosesodanjemu, gradili pa bodo v etapah. Najprej bo prišla na vrsto soba za sestanke. Delavce in prevoze so že zagotovili. Nekateri vaščani celo predlagajo, da bi si uredili v vasi cestno razsvetlavo, kakor jo že imajo v sosednjih Strukovcih.

Precej skrbi imajo vaščani za stran vodne skupnosti za melioracijo Prekmurja. Vas je vključena v skupnost in zato bi morali plačevati vodni prispevek. Ze večkrat so dobili čerke, pa jih niso hoteli sprejeti. Pred kratkim je vaški sluga spet raznašal čerke in jih pustil pri vsaki hiši, sedaj pa ležijo ti čerki po dvoriščih v blatu, po plotovih in oknih. To seveda ni lepo, ne z ene in ne z druge strani. Če vprašate vaščane, zakaj niso hoteli sprejeti čerkov, bodo odgovorili: »Zakaj bi ravno Skakovci kot edina vas iz Cankovske občine morali plačevati vodni prispevek, saj teče Ledava tudi skozi dru-

ge kraje v občini in dela tam celo večjo škodo.« Voda, ki dela v Skakovcih največ škode, priteče namreč iz Topolovec in Domajinec. Zato Skakovčani menijo, da bi se naj pridružili vodni skupnosti tudi ostali kraji Cankovske občine, ki so prav tako ogroženi od poplav, v nasprotnem primeru pa je treba skakovski problem rešiti tako, da ne bodo več »bela vrana« v tej skupnosti.

V zadnjem času smo v vasi ustanovili tudi osnovno organizacijo LMS. Zeleli so uprizoriti igro, pa se jim to do sedaj še ni posrečilo, ker niso našli med člani dovolj igralcev, mladina pa, ki ni vključena, se do sedaj še ni približala temu prizadevanju. Vse kaže, da se pri tem preveč grede starejše in mlajše, torej je vmes podcenjevanje mlajših vaščanov, ki bi sicer radi sodelovali. Podobno je tudi v PGD, ki bo šlo v nezasluženi pokoj, če... V tem društvu so trije glavni problemi: premalo članov, premajhno zanimanje za gasilstvo in pomanjkanje prostorov. Z zgraditvijo novega doma bo rešen vsaj tretji problem. Pred kratkim so imeli občni zbor, ki pa ni bil sklepčen.

Tudi SZDL je bila do nedavnega samo na papirju, vendar pa je v zadnjem času spet oživila. Na občnem zboru so razrešili dosesodanji neaktivni odbor in izvolili novega, ki se bo zavzel predvsem za to, da bo v organizaciji čimveč članov. To nalogo pa bo lahko uresničil samo s svojim vzornim delovanjem, kajti le tedaj bodo člani radi pristopali in imeli zaupanje v SZDL.

Skakovci torej zaostajajo za drugimi vasi, vendar pa je še čas, da z dejanji ovirajo tak glas o sebi.

KONCERT

SOLISTOV MARIBORSKE OPERE

Svet za prosveto in kulturo pri ObLO Murska Sobota priredi v proslavo Prešernovega dne v ponedeljek, 3. februarja ob 8. uri zvečer

KONCERT

slovenskih narodnih in umetnih pesmi ter opernih arij. Sodelujejo priljubljeni solisti

MARIBORSKE OPERE

Vstopnice so v predprodaji od petka, 31. januarja dalje pri blagajni kina »Park« in upravi »Pomurskega vestnika« na Štefan Kovača cesti.

VSENAOKROG PO POMURJU

»Jurij Tepček« v Rogaševcih. Igrico je uprizorila predzadnje nedeljo dramska skupina gasilskega društva iz Vadarec. Ljudi je bilo na predstavi toliko, da jih je komaj sprejela rogaševska »vinska klet«. Pri predstavi smo spet obujali zamisel o domači kulturni dvorani, ki jo bomo morali zgraditi.

za kar pa naj bi dal dokončno besedo tudi občinski ljudski odbor. Sicer ne bomo mogli nikoli obuditi k pravemu življenju domačega prosvetnega društva. Za dvorano smo že prispevali mnogo truda in pripravili precej materiala. Rogaševska dolina vasi ne more dolgo več ostati brez prosvetne dvorane.

Tečaj RK v Turnišču. V Turnišču uspešno deluje tečaj RK za mladinke. Vodi ga Lojze Tiba. Dekleta z zanimanjem sledijo predavanjem. Dober obisk dokazuje, da so naši ljudje že dojeli pomen zdravstvene vzgoje.

B. L.

Trinajsto plačo so mu ukradli. Lojze Osojnik iz Tropovec je že več let zaposlen pri DES kot inkasant in je sedaj dobil prvič trinajsto plačo. Njegovo veselje pa ni trajalo dolgo, saj mu je petnajst tisočakov nekdo odnesel iz omare v kuhinji. Takrat je bil doma samo njegov sin, a okno je bilo le priprto, tako da se je nepridiprav lahko skozenj splazil v kuhinjo. G

Na občnem zboru PGD Sotina so ugotovili, da so se na sektorskih vajah sicer dobro izkazali, vendar pa pri delu že nazadujejo, predvsem zaradi tega, ker so jih zapustili nekateri člani. Težave imajo tudi z dolgom pri kulturni dvorani, a pomoči niso deležni od nikoder. Ker imajo primerne prostore, bi naj gasilci začeli organizirati tudi kulturne prireditve. Do sedaj je bila namreč navada, da so prirejali samo veselice. Na zboru so izvolili za novega predsednika mladince Jožeta Kolerja, od katerega pričakujejo, da se bo skupaj z upravnim odborom prizadeval, da bo društvo še naprej obdržalo sloves najboljšega v rogaševskem okolišu.

Po tri gasilske studence so zgradili decembra v Vanča vasi in Rankovcih na pobudo doma-

čega gasilskega društva. V Vanča vasi se je sicer našlo nekaj vaščanov, ki pri delu niso hoteli pomagati.

Gasilski društvi v obeh vaseh sta že tudi imeli svoje občne zbornice; v Rankovcih je bil zbor dobro obiskan, v Vanča vasi pa slabše. V slednjem kraju bi naj gasilci bolj enotno sodelovali pri vsakem delu in tudi pri obračunih. G

Bodonski studenec

V Bodoncih, prijetni gorički vasi, so več let gradili šolski vodnjak. 64 metrov globoko jamo so skopali že leta 1952, toda zaman, ker tudi v tej globini ni bilo vode. Lani pa na pobudo šolskega upravitelja Jožeta Kačunčiča prišel strokovnjak in s svojimi napravami ugotovil, da je vodna žila samo 2 metra proč od skopanega studenca.

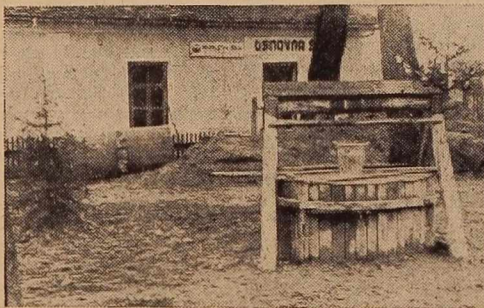
V Bodoncih so se težko odločili za kopanje novega vodnjaka. Na pobudo občine in RK pa so se vendarle odločili in poklicali znanega stu-

denčarja Alojza Ficka iz Pečarovec in še dva mlada vadarska delavca, ki so pričeli kopati. Vrtni niso mogli, ker so bile zgornje plasti zemlje pretirne. S tem delom so šele lahko pričeli v globini 17 metrov.

6. novembra lani je v skopano jamo prvič prišel voda. To je bil

donskem hribu. Tega so še prav posebno veselili šolarji, saj jim ne bo treba več hoditi tako daleč po vodo za mlečno kuhinjo, ki je tudi novost za našo šolo.

V spomin na ta dogodek pa so zasadili smrečico na mestu, kjer so bili skopali 64 metrov globoko jamo

važen dogodek, ne samo za delavce in pobudnike, marveč tudi za vaščane, ki so bili prej že dvomili v uspeh.

Sedaj je delo končano in studenec že služi svojem namenu. Odslej nam ne bo treba hoditi po vodo daleč v dolino, saj jo imamo na bo-

za vodnjak, ki pa ni dal niti litra vode.

Razen studenčarja in obeh delavcev so bili pri tem delu zaslužni tudi domači in sosednji vozniki, ki so brezplačno pripeljali gramoz za novi vodnjak.

(Koma)

OPOZORILO

Obveščamo, da bomo obvestila in male oglase objavili v »Pomurskem vestniku« takrat, ko bo vplačan tudi znesek za objavo. Podjetja in ustanove pa morajo ob naročilu predati naročilnico podjetja. Uprava

Soboški strelci še vedno brez strelišča

Predzadnje nedeljo so na občnem zboru Obč. strelskega odbora v Murski Soboti kritično ocenili delo SD v minulem letu. Iz poročil in razprave sklepamo, da so bila domala vsa društva aktivna, kar velja tudi za občinski forum. Uspehi njihovega dela v minulem letu se zrcalijo v številnih tekmovanjih, med katerimi so bila naj-

bolj uspešna: tekmovanje za občinsko prvenstvo, tekmovanje za spominsko značko in druga. V okrajnem coneskem tekmovanju, v katerem bo sodelovalo 10 najboljših SD v okraju, je iz soboške občine šest strelskih društev. No, društva so med letom vzgledno skrbela tudi za vzgojo mladega naraščanja s tem, da so organizirala manjša

začasna strelišča za ljubitelje tega športa in podobno. Uspehi bi bili nedvomno večji, če bi SD imela več sredstev in rekvizitov. Nobeno društvo nima malokalibrske puške, nekatera pa niti zračne puške ne. Tu je treba povedati, da strelska organizacija navzlic svoji pomembni vlogi, ki jo opravlja z vzgojo članov v dobre strelce, ni deležna zadostne podpore. Največji problem za SD je kajpak gradnja strelišča v bližini mesta, kar je pravzaprav prvi pogoj za uspešno delo. Vsa društva, oziroma članstvo je pripravljeno sodelovati s prostovoljnim delom v kolikor bi merodajni forumi ponudili nekaj denarnih sredstev.

Križevci pri Ljutomeru

Kmetijska zadruga v Križevcih pri Ljutomeru je priredila zanimivo predavanje o vrednosti močnih krmil. Predaval je inž. agronom iz tovarne olja v Slovenski Bistrici.

Predavanje je bilo zelo koristno in pomembno. Hkrati je bil tudi zbor članov združenih pospeševalnih odsekov. Razpravljali so o bližnjih volitvah zveznih in republiških poslancev.

Levo roko si je zlomila 48-letna Marija Rakuša z Grososvčaka, delavka pri Vinogradniškem gospodarstvu Ljutomer, ko ji je padel težak drog na roko.

Pri podiranju drevja v gozdu je udarilo deblo v nogo 39-letni Franciški Družin iz Križevca v Prekmurju in jo zlomilo.

DRAGICA SADNIKOVA — altistka mariborske opere bo poleg svojih vrstnikov (tenorista Oskarja Zornika, sopranistke Milede Pertotobe in drugih) nastopila na koncertu v ponedeljek, 3. februarja zvečer v soboški kino dvorani.

Nesreče in nezgode

Deska, ki jo je na stroju obdeloval, je udarila in hudo poškodovala levo nogo nad kolonom 40-letnemu mizarskemu pomočniku Gezi Fujsu iz M. Sobote.

S koslom se je peljal in padel 30-letni Rudolf Vučko iz Doliča. Zlomil si je desno nogo.

Konj se je splašil, verjetno zaradi močne svetlobe reflektorja na avtomobilu, ki je privozil za vozom. Skočil je in potegnil 80-letnega Ferda Slihtuberja, ki je držal za vajeti, z voza. Slihtuber je dobil hude poškodbe na desni roki in po obrazu.

VINICARIJA JE ZGORELA

Nekaj dni pred Novim letom je nenadoma izbruhnil požar v Centihskih gorah pri Lendavi. Do tal je pogorela lesena vinčarija, last Pavla Simonke iz Petišovca. V hiši je stanoval Vendel Vida, ki je kuril v štedilniku. Dimne cevi so bile spleljane v prostor za stiskalnico, kjer je dim prosto uhajal v podstrešni prostor in je verjetno zaradi tega nastal ogenj. Škoda je ocenjena na 200.000 dinarjev.

VEČ OKEN, primernih za skladišče ali hlev, poceni prodam. Jožefa Pogrnca, Razlagova 13, Ljutomer.

TOVARNI AVTOMOBIL, 2-tonski, za menjaj za osebnega, za traktor ali mlatalnico. Naslov v upravi lista. M-96

POMURSKI VESTNIK

Izdaja Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Dragan Flisar — Uredništvo: Murska Sobota, Kocljeva ulica številka 7 — Telefon 53. Uprava in oglašni oddelek: Murska Sobota, Kocljeva ulica 7 — Tel. 53 — Naročniški oddelek: Štefana Kovača 16 — Naročnina četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Tekoči račun pri Komunalnemu banki, M. Sobota, št. 64-KB-1-2-345 — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

ŠPORT • ŠPORT • ŠPORT • ŠPORT • ŠPORT

Tekmovanje za okrajno smučarsko prvenstvo v Mačkovcih

Pred dnevi je bilo v Murski Soboti posvetovanje strokovnih in ostalih učiteljev telesne vzgoje iz vse pokrajine. Posvetovanje je bilo sklicano na pobudo Sveta za telesno kulturo pri OLO.

Na posvetovanju so se pogovorili o zimsko-športnih igrah in sklenili, da bodo priredili tekmovanje za okrajno prvenstvo kmalu potem, ko bo zapadel sneg. Posebno komisijo vodi predsednik sveta za telesno kulturo tov. Znidarič. Tekmovanje za okrajno prvenstvo bo v Mačkovcih, udeležilo pa se ga bo predvidoma nad 100 tekmovalcev.

Obpravnavali so tudi pouk telesne vzgoje na osemletkah. Ta pouk se je lani mnogo izboljšal, predvsem zaradi tega, ker poučevaljo učitelji že več let in so se hkrati tudi izpopolnjevali na raznih seminarjih, ki jih je priredil Svet za telesno vzgojo pri OLO. Ugotovili pa so, da nekateri ravnatelji še vedno podcenjujejo delo učiteljev telesne vzgoje.

Sklenili so, da bo strokovni aktiv učiteljev telesne vzgoje priredil razna športna tekmovanja v tem šolskem letu za vse srednje šole in osemletke v naslednjih športnih panogah: orodnem mnogobojju, malem rokometu, atletiki in streljanju.

Prve smučarske tekme

V minulem tednu, ko je končno le zapadel sneg, so je mladina — predvsem še pionirji — podala na snežne planjave. Smučali so na bregovih kanala in našli tam dovolj veselja za prve dni, vendar pa strmine, ki jih poznamo na tem razbremenilniku, ne morajo zadovoljiti naprednejših smučarjev, zato so se slednji odločili, da bodo odpotovali v »prekmurski St. Moritoc« odnosno »prekmursko Cortino d'Ampezo«, v Mačkovec, odkoder se je že marsikateri smučar od leta 1955 sem z veseljem in zadovoljstvom vračal domov.

Tako so se tudi v četrtlet podali športniki v domače smučarsko središče in tam pomerili svoje moči. Udeležba ni bila velika v vseh oddelkih, vendar smo pa lahko predvsem zadovoljni z udeležbo pionirjev.

Rezultati tega medsebojnega primerjanja moči v prvem smuku tega leta pa so naslednji:

Pred dnevi je bilo končano tekmovanje za jesensko prvenstvo ŠAG

v košarki za mladince. Sodelovali so vsi višji razredi, razen njih pa še IV. razred kot predstavnik nižjih razredov. Ob koncu tekmovanja lahko ugotovimo, da košarka napreduje iz leta v leto, zaradi tega pa lahko upamo, da bomo morda enkrat tekmovali tudi v tako imenovani Pomurski ligi

Tekme so se končale takole: 1. VI. : V. 107 : 22 (46:5), 2. VII. : IV. 123 : 16 (54:8), 3. VI. : IV. 150 : 38 (57:20), 4. VIII. : VI. 77 : 36 (51:6), 5. VII. : VIII. 41 : 65 (17:32), 6. V. : IV. 25 : 39 (16:26), 7. VI. : VII. 49 : 85 (30:25), 8. VIII. : IV. 257 : 7 (125:2), 9. VII. : V. 169 : 8 (76:2) in 10. VIII. : V. 190 : 21 (90:12).

tablica	razlika
1. VIII. razr. 4 4 0 0	587:105 8 točk + 482
2. VII. razr. 4 3 0 1	418:156 6 točk + 282
3. VI. razr. 4 2 0 2	342:222 4 točke + 120
4. I. razr. 4 1 0 5	100:555 2 točki - 455
5. V. razr. 4 0 0 4	76:505 0 točk - 429

Najboljši strelci: Branko Kureš VIII. 198 točk, Avgust Koren VIII. 174 točk, Branko Miholič VIII. 154 točk, Stivo Dozet VII. 144 točk in Mirko Tuš VI. 124 točk.

Poročje rojstva in smrti od 18. do 25. januarja 1958.

Poročili so se: Stefan Muklin, strokovni učitelj in Marija Veron, oba iz M. Sobote; Emil Bencak, žel. kurjač iz Preloga pri Križevcih in Frančiška Prelog, bolniška strežnica iz Rakičana; Gvido Akoš Klar, absolvent rudarske fakultete iz Ljubljane in Marija Horvat iz Murske Sobote; Alojz Lukač, sofar iz Bakovec in Marija Čergöli iz Bakovec ter Viktor Karas in Marija Bejek, oba iz Kroga.

Rodile so: Irena Pavlinjek iz Skakovec, dečka; Marija Košar iz Biserjan, dečka; Eteka Huber iz Veščice, deklico; Vida Požegar iz M. Sobote, dečka; Marija Tratinjek iz Strehovec, dečka; Marija Časar iz Mačkovec, dečka; Katica Sneler iz M. Sobote, deklico; Djurdjica Petruša iz Lendave, deklico; Marija Lazar iz G. Petrovec, dečka; Alojzija Vogrinec iz Boračeve, deklico; Matilda Rebrica iz Krajne, dečka; Marija Klančar iz Mahovec, dečka; Marija Lukač iz Dokležovja, dečka; Pavla Horvat iz M. Sobote, deklico; Marija Hozjan iz Crenovec, dečka; Rozina Kelenc iz Velike Polane, dečka in Marija Meolic iz M. Sobote, dečka.

Umrli so: Stefan Luthar, učitelj v pokoji iz M. Sobote, star 74 let; Wilma Hajdinjak iz Vučje vasi, stara 63 let; Ana Hojer iz M. Sobote, stara 78 let in Stefan Koloča iz Kroga, star 80 let.

Kolektiv gostinskega podjetja »Central« obvešča vse svoje goste, da bodo 1. februarja 1958 od 17. ure vsi prostori zaprti zaradi »Trgovskega ples«, ker bodo zasedeni. Cenjene stranke prosimo, naj nam to oprostijo.

Cestitka
Poročila sta se Milan Štoll, kmet od Jurja in Elza Markoč, šivilja iz Rogašovec. Večletnemu mladinskemu predsedniku čestitamo. — Mladinska organizacija Rogašovci.

JAVNA ZAHVALA
Smatram za dolžnost, da se najtopleje zahvalim dr. Vlajevi, šefinji infekcijskega oddelka soboške bolnišnice za uspešno zdravljenje in posebno skrb in požrtvovalnost za časa mojega zdravljenja v omenjenem oddelku.

Prisrčno se tudi zahvaljujem medicinskim sestram in ostalemu strežnemu osebju.

Tajnik gost. zbornice
Ludovik Berke

Ribiči!
V nedeljo, 2. februarja 1958, ob 9. uri bo v mali dvorani hotela »Zvezda« redni letni občni zbor Ribiške družine M. Sobota. Prosimo vse člane, da se medsebojno obveščajo in se udeležijo občnega zbora.

Motor so si nabavili jurjevski gasilci, potem ko so opustili zamisel o gradnji večje gasilske garaže zaradi neustreznega načrta in predražena. Motor bodo vgradili v brzagalno. Na hribu pri Fiksinih pa bodo dogradili drugi gasilski dom in v njem namestili ročno brzagalno. Ustanovili bodo tudi pionirski in mladinsko skupino. Pomladiti nameravajo tudi pihalno godbo, ki deluje pod okriljem društva.

ZDRAVSTVENA TEDENSKI KOLEDAR DEŽURNA SLUŽBA

Nedelja, 2. februarja 1958.

Dr. Anica Gregorc-Kastelic, staniuje na cesti Stefana Kovača. Ordinira v splošni ambulanti od 8. do 12. ure, v nujnih primerih popoldne in ponoči na stanovanju.

TEDENSKA DEŽURNA SLUŽBA
Dr. Nikolaj Lanšček, staniuje na Lendavski cesti št. 7.

PROSTOVOLJNI KRVODAJALCI od 3. do 25. januarja 1958.

Matilda Vratarič iz M. Sobote, drugi; Marija Malačič iz M. Sobote, Kristina Raduha iz Fokovec, Marija Radašič, Hedvika Zorko, Marija Zver, Terezija Sreš, Terezija Kuzma, Marija Baligač, Helena Perša, Matilda Vohar, Marija Vohar, Emilija Vučko, Marija Poredoš, Hedvika Antolina, Anica Kovač, Mihael Geld, Franc Bernjak in Ivan Zalik, vsi iz Izakovec.

LJUTOMERSKA KRONIKA

ROJSTVA, POROKE, SMRTI

Rodili sta: Majda Prelog iz Ljutomer — Bojano; Ana Markovič iz Ljutomer — Veroniko.

Poročili so se: Geza Temlin, upokojenec iz Noršincev pri Ljutomeru in Alojzija Bot, posestnica iz Noršincev pri Ljutomeru; Janez Mavrič, vinogradniški delavec in Elizabeta Vrbančič, vinogradniška delavka, oba s Slamnjaka pri Ljutomeru; Franc Mihalič, kmetovalec in Helena Sever, kmetovalka, oba iz Stročje vasi pri Ljutomeru; Ferdinand Posedi, avtomobilist iz Gibine in Julijana Trajbar, poljedelka iz Razkrižja; Jože Horvat, kovač iz Razkrižja in Katica Županec, poljedelka iz Sprinca pri Ljutomeru.

Umrli sta: Andrej Cokan, vinogradniški delavec z Geresovčana — star 52 let in Marija Babič iz Podgradja pri Ljutomeru — stara 63 let.

ZDRAVSTVENA SLUŽBA

V nedeljo, dne 2. februarja 1958, je dežurni zdravnik za splošno ambulanto Ljutomer dr. Anton Bezjak.

GOSPODINJSKO POMOČNICO k dvočlanski družini iščem. Vprašati na uredništvu Pomurskega vestnika. M-77

KROJASKI SIVALNI STROJ v dobrem stanju, kupim. Anton Vozlič, Strigova 57. M-78

OPREMA za trgovski lokal — pult, police, ugodno napredaj. Vprašati v trgovini »Pekos«, M. Sobota.

FOTOAPARAT »Rolleiflex«, prodam. »Rolleiflex« je posebno primeren za umetniško fotografijo. Jože Zrim, Stara ul. 7, M. Sobota. M-89

HISO, novo še nedograjeno, primereno za preselitev, v Prosenjakovcih, prodam. Naslov v gostilni Prosenjakovci. M-86

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi naše nepozabne zlate mame, stare mame, sestre, tašče in tete

ANE HOJER, roj. Šömen

se zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli ustno ali pismeno sožalje, darovali cvetje in vence, jo spremili v tako častnem številu na njeni poslednji poti.

Prav posebno se zahvaljujemo dr. Janu Sedlačku, ki je v zadnjih dneh s požrtvovalnostjo nudil pokojni svojo pomoč.

Posebej se zahvaljujemo kolektivom: Trgovsko podjetje »Petrošnik«, »Koloniale«, Zavod za komunalne storitve ter Trgovski zbornici za darovane krasne vence.

Zalujoči ostali

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega dragega vnuka, sina in brata

VINKA HORVATA

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so mu nudili zadnjo pomoč ob njegovi tragični smrti. Posebna hvala tovarišu ing. Cerovcu, direktorju Naftelendava, ing. Gadžiču in Jaklinu od Geološkega zavoda iz Ljubljane, ing. Moretiju in Levašiču, gradbišče Nikšič, ki so nam nudili vso pomoč pri prevozu njegovih posmrtnih ostankov iz Nikšiča v rojstni kraj Hotiza, vsem darovalcem vencev, godbi DPD iz Lendave, PGD Hotiza in vsem, ki so se udeležili pogreba v tako velikem številu.

Hotiza, Zabnik, Cateške Toplice, Cromelj.

Zalujoči: stara mama, oče, bratje, sestre in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi našega ljubljeneža moža, očeta, starega očeta, tasta in svaka

ŠTEFANA LUTARJA

šol. upravitelja v pokoji

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje in vsem, ki so ustmeno ali pismeno izrazili svoje sožalje. Prav posebno se zahvaljujemo dr. Amonu, ki mu je lajšal zadnje trpljenje, preč. duhovščini in tov. Mirku Štublu za njegove ganljive poslovalne besede.

Murska Sobota, Beograd, Čakovec.

Zalujoči

VREMENSKA NAPOVED za čas od 31. januarja do 9. februarja 1958.

Nekako do 2. februarja suho oziroma jasno in mrzlo vreme, v jasnih nočeh hud mraz. V nadaljnjem poteku prehodne padavine in otoplitev, vendar še ni znano, če bo nastopilo južno vreme ali ne.

Dr. V.M.

OBVESTILO

Okrajna obrtna zbornica v Murski Soboti obvešča vse privatne obrtnike in kolektive družbenega sektorja obrti iz okrajja, da bodo občinske obrtniške konference po spodaj navedenem razporedu.

Prosimo, da se konference zanesljivo udeležijo sleherni obrtnik iz zasebnega sektorja, iz socialističnega pa vodja obrata, predsednik delavskega sveta, upravnega odbora in sindikalne podružnice.

Dnevni red je objavljen pri občinskih obrtniških pododbora.

Prosimo, da se občinskih obrtniških konferenc udeležijo tudi predstavniki občinskega komiteja ZK, občinskega odbora SZDL, mladine, sindikata, občinskega ljudskega odbora in ostalih družbenih organizacij.

Razpored konferenc

- Murska Sobota, mesto 9. febr. 1958 ob 9. uri v zbornični dvorani
- Videm ob Ščavnici 10. febr. 1958 ob 9. uri v gostilni Hojs
- Gornja Radgona 10. febr. 1958 ob 14. uri v zadržni dvorani
- Cankova 11. febr. 1958 ob 9. uri v gostilni Vogler
- Grad 11. febr. 1958 ob 14. uri v občinski dvorani
- Martjanci 12. febr. 1958 ob 9. uri v osnovni šoli
- Beltinci 12. febr. 1958 ob 14. uri v gostilni »Rituner«
- Lendava 13. febr. 1958 ob 9. uri v hotelu »PARK«
- Ljutomer 16. febr. 1958 ob 9. uri v sind. dvorani ObLO
- Petrovci 15. febr. 1958 ob 12. uri v občinski dvorani
- Murska Sobota, okolica 14. febr. 1958 ob 9. uri v zbor. dvorani.

Predsednik zbornice: Sarotar Anton s. r.

LAJOS ZILAHY: **SMRTNOSNA POMLAD**

Bilo ji je vroče, zato je vstala, da bi slekla plašč. Vstala sem, da bi ji pomagala. Obrnila je glavo in se mi zahvalila z rahlim nasmehom.

Predstavil sem se. Njenega imena nisem slišal in tudi ona mojega ne. Zdaj ko je sedela brez plašča, sem močneje začudil duha njenega lahkega parfema, ki se je širil po oddelku.

— Potujete v Koložvar?

— Da.

— Tam stanujete?

— Ne.

— Veste kaj, gospa, skušal bom uganiti kdo ste, potem boste pa isto storili vi.

Nasmehnila se je in pokimala z glavo v znak odobravanja. Stisnjenih obrvi in z nagubanim celom sem še enkrat ocenil njene čevlje, klobuk, pogledal sem v mrežo na njena dva kovčka in po kratkem razmišljanju začel igro, ki je postala zelo zanimiva.

— Vaš mož je trgovec, v nobenem primeru ni uradnik, ima večje dohodka, otrok... čakajte, otrok nimate, ste katoliške veroizpovedi, starost... bom popolnoma iskren... Stari ste šestindvajset let in trenutno potujete v Koložvar na obisk k sorodnikom...

Veselo je odkimala.

— Nič niste zadeli.

— Ni mogoče!

— Že začeli niste prav. Nisem poročena.

— Potem ste vsaj zaročeni!

— Tudi ne.

— Toda nosite prstan.

— Da, ker imam rada zaročni prstan. Moj zaročenec je mož, katerega...

— Koga?

— Ne bom nikoli spoznala in ki nikoli ne bo moj.

— Vi ste torej zaročenka sanj. Zdaj vem, kdo ste. Vi ste razvajen otrok premožnih staršev, ki živi neodvisno življenje, noče se poročiti in čuti neko razočaranje, čeprav vas nihče ni razočaral.

— Ne, tudi to ni točno. Moji starši ne živijo več. Vzgojila me je stara mati. Po čem sklepate, da sem premožna?

— S takšnimi kovčki bi lahko tudi milijonarjeva hčerka šla na pot.

— Kovčke sem dobila. Toda, zakaj me izprašujete?

— Oprostite, ničesar vas nisem vprašal. Jaz sem samo odgovarjal, vi pa ste popravljali moje napačne odgovore. Toda zdaj bi vas vendarle rad nekaj vprašal:

— Zakaj potujete v Koložvar?

— Skomignila je z rameni:

— Dolgočasim se.

Od presenečenja sem se sklonil daleč naprej.

— Kako mislite to? Dolgočasite se in potujete v Koložvar?

— Da. Včasih me prevzame nekakšen nerazumljiv nemir. Takrat grem na postajo in kupim vozovnico za kraj, ki mi tisti hip pade na pamet. Minuli mesec sem bila v Eperješu.

— In kaj ste delali v Eperješu?

— Nič. Pet dni sem živela v hotelu. Ob večerih sem se sprehajala, potem pa sem se vrnila v Pešto. Živela sem v veri, da bom v Eperješu srečala svojega zaročenca.

— Vi se hočete na vsak način omožiti?

— Ne bom se nikoli omožila.

To je povedala tako resno in žalostno hkrati, da je nekaj trenutkov bilo popolnoma tiho okrog naju.

— Ne razumem vas.

— Menim, da je zakon nesmisel. Se sme človek privezati za vse življenje? Kakorkoli zaljubljen in s čistimi nameni se poroči, kaj ve, kaj se bo prihodnje ali čez dve leti zgodilo z njim.

Naslonil sem se na oblazinjeno sedež in se zagledal v njo.

— Zdaj pa zares več ne vem, kdo ste.

— Zakaj si razbijate glavo s tem?

— Mi pa vsaj povejte, zakaj greste v Koložvar?

— Sem že rekla. Dolgočasim se.

— Je to fiksna ideja? Pričakujete, da boste tam našli zaročenca?

Prikimala je in si prižgala cigareto. Tudi meni je ponudila.

— No, zdaj ste vi na vrsti — sem dejal. Uganite, kdo sem! Prekrižala je noge, razpihljala dim okrog sebe in pričela odgovarjati:

Vi? Zemljiški posestnik. Samski. Hoteli ste se oženiti, toda računim se niso ujeli. Zdaj se počutite zelo nesrečnega.

Ves preplašen sem jo gledal. Smejala se mi je.

— Točno? Ni bilo težko uganiti. Imate vozovnico do nekega neznanega mesteca, toda tako oblečeni in s takšnimi kovčki ne morete biti notar ali zdravnik, torej vsekakor posestnik, ki živi v Pešti. Razen tega, ko ste sedli v ta oddelek, ste se komaj ozrli name. Trmasto in žalostno ste gledali skozi okno. Hočete, da vam povem, kako je ime vaš zaročenki?

— Zelo sem radoveden.

— Edit.

Srec mi je pričelo divje razbijati. Ves sled sem jo vprašal:

— Me... me poznate?

— Jaz? Ne. Danes vas vidim prvič.

— Ste poznali... njo?

— Nikoli je nisem videla. Niti tega ne vem, kdo je.

Gledal sem jo z zelo neumnim obrazom, ker se je začela smejati.

Poglejte, na robu sedeža je konec bele niti. Preden sva se pričela pomenkovati, ste se od dolgočasja igrali z njo. Toliko časa ste jo zlagali in popravljali, da ste dobili najprej veliko črko »E«, potem pa še črko »d«. Tu vam je zmanjkalo niti. Tudi sama sem se dolgočasila, zato sem vas opozovala.

Pogledal sem: na rdečem plišu je dejansko ležala bela nit, zvita v obliki črke »Ed«.

Z dvema prstoma sem jo dvignil in spustil na tla. Obraz mi je preletel utrujen nasme.

Crnolasa neznanca, ki mi je sedela nasproti, se je od srece nasmejala. Naenkrat sem dvignil glavo:

— Kako vam je ime?

— Joža.

— Tako mi povejte, kdo ste, kako živite, kaj počnete in kdo je vaš ljubimec?

RAZPIS

Upravni odbor Kmetijsko-gozdarske poslovne zveze v Murski Soboti, Slomškova 11 razpisuje naslednja delovna mesta:

1. UPRAVNIKA poslovne zveze
- Pogoj: višja ali srednja strokovna izobrazba v kmetijsko-gozdarski ali ekonomski stroki, 5 let odnosno 8 let prakse v omenjenih strokah ali na vodilnih položajih.

2. DIREKTORJA obrata »BOR«
- Pogoj: srednja strokovna izobrazba v gozdarski ali ekonomski stroki in 3 leta prakse ali nižja izobrazba in 8 let prakse na vodilnih položajih v omenjenih strokah.
- Plača po tarifnem pravilniku zveze. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Prošnje je nasloviti na upravni odbor zveze.

Praščerejci pozor!

Če zaklanih prašičev ne boste odirali, bo to škodilo vašemu žepu, zato prašiče oderite in odnesite kožo zbiralnici KOTEKSA, ki vam bo plačala lepe denarce.

8. II. 1958 IV. ELITNI AKADEMSKI PLES Z BRUCOVANJEM V LENDAVI

PROGRAM — BAR — IZBIRA PRINCEZE ZELENEGA CARSTVA IGRA CIS IZ LJUBLJANE, PRIZNANDOMA IN V TUJINI * IZBRANA JEDILA IN PIJAČE — RESTAVRACIJA „NAFTA“ PREVOZ GOSTOV IZ M. SOBOTE ZAGOTOVLJEN Z AVTOBUSI

vedovanja v pivnici. Skočil je proti hišici. Vrata so bila na stežaj odprta. Skozi odprtino je zevala gluha tema, le na ognjišču je še rahlo tlelo. Kot blisk je spreletelo Tomaževo možgane: »Kaj sem govoril?! Prelomil sem dano besedo! Sinjeoka, Sinjeoka, Sinjeooooookaaaa« je zahlipal. Odgovoril mu je le odmev. Pogledal je pod pograd, kjer je videl, na mestu, kjer je imel shranjene cekine le veliko prazno luknjo. Zgrudil se je na prag. Sele topel dih srne Skoke, ki je prišla drugo jutro trkat na vrata, ga je prebudil. Pobožal je srno po glavi in v motnih starčevskih očeh so se mu zaiskrile velike solze.

Tako je umrl Tomaž ubog, kot je bil ubog takrat, ko je prišel ribariti v murinih tolmunih in zatonih.

marička žnidaršič **pesem o ajdi**

Po njibah se je ajda razcvetela
in vse je kakor košček svetlih sanj,
poljana čista je, srebrno bela
in slednji cvet je poln pričakovanj.

Zdaj sonce z zlato roko stresa žarke
preko teh belih valujočih leh,
čebele zibljejo se kakor barke,
zdi se, da tod ljubezen je v gosteh.

Na sredi te bleščeče srebrnine
pripravila bi prostor zase, zanj,
skozi ljubezen, ki nikdar ne mine,
bi tu naučila sladkih se spoznanj.

Pa mi srce v samotni izgorova,
on je od mene daleč daleč proč,
le jaz in ta dišeča ajda veva,
da ga želim in ljubim na vso moč.

marička žnidaršič **prekmurski motiv**

V razkošnem soncu koplje se Prekmurje
s kolniki in topoli dan za dnem
o zdaj sem daleč daleč proč od burje
in za norčije njene več ne vem.

Pokrajina je zamišljena in tiha,
le sonce z neba sili sili k tlom,
med njivami, kjer sončna roža niha,
so mrto našli si svoj zadnji dom.

Vse je prosto, nikakršne ograje,
ki še po smrti naj ljudi tesni,
pod noč koruzo vetrice kdaj zamaje
in ji prijetno lahko noč želi.

Ta mehki vetrice ves gorak in nežen
kakor ljudje, ki se rodijo tod,
dobrote njihove je vsak deležen
kdor z njimi se poda na isto pot.

Kadar nad zemljo privihra neurje
zapre oči na vodi lokanj bel,
in vdano čaka, da bo čez Prekmurje
tisti pošasti črni val odšel.

miran mor **plakajo strune**

Plakajo strune...
V zenicah Cigana je požar: velike poševne oči so polne
odseva; zagorelo obličje je zlito v misterij...
Oklepa nas magična noč.
Iz Ciganovih rok vriska hrepenenje: pne se in pada plašno,
kot senca v krošnje, kadar neurje budi svojo moč.
Plakajo strune stare violine v Ciganovih rokah: plaka
njegovo in moje srce.

rudi miškot **jesen**

Mrzel dež pada kot spinec
na umirajoče dosanjane liste —

Jaz pa se nisem poslovil od polj,
nisem še utegnil pozabiti bol
in nedonošene sanje o sreči.

Večeri se že
in mrzel dež obliva gozdove;
včeraj so še tiho šepetali,
s prameni sonca se poljubovali —

Zdaj jim ne morem reči zbogom.

Ledeni neusmiljeni dež
je opustošil cvetje
na vrtu moje Ljubezni...

Kaj poreko moja polja, moji gozdovi?

In kaj poreče Ona,
ki ji ne zmorem reči zbogom!?

eva pik **ljubim te**

(Parodija na moderne stihe)

Ljubim Te.
In Ti ne veš za to.

Ljubim Te.
Dobro, da ne veš kako.

Ljubim Te.
Ali morem kaj za to?

Ljubim Te.
Ce bi vedel za vse to?

Ljubim Te.
Bi me ljubil Ti zato?

Ljubim Te.
Bi me sovražil za vse to?

Ljubim Te.
Dobro, da ne veš za to.

Ljubim Te.
Kako dolgo še. — Kakó?

Ljubim Te.
Zakaj prav Tebe? Ti, nekdo?

Ljubim Te.
Tvoji lasje so svetli takó.

Ljubim Te.
Tvoj obraz je mlad zeló.

Ljubim Te.
In ko Te srečam, čutiš tó?

Ljubim Te.
Sreča se vrta — koló.

Ljubim Te.

Ljubiš me?

Zal mi je.

Zdaj je — prekasno.

dan dark **utrinek**

Siroko razprte oči so plaho upajoče strmele. Blede obličje
so obrobjali dolgi plavi lasje. Zena je spominjala na podobo
pocestnega dekleta, ki mu je zmanjkalo poguma.

Med prsti ji je trepetala cigareta. Dim se je kodral v fantastične kolobarje.

Zdelo se mu je, da bo zaigrala obup.

»Si kdaj nastopila na odru?« je vprašal.

»Sem!« mu je nepremično zrla v oči.

»In imaš rada avanture?«

Skomignila je z rameni.

»Rada bi preizkusila svoje moči. Rada bi te odvzela njej.«

Nepremično je strmela vanj.

Nič pristnega ni v njej, je pomislil, nič velikega, kar bi lahko imel za ljubezen. Dolgčas je v njej, to je vse. Dolgčas in žena.

»Ljubim te,« je zašepetala in se zamajala, kot da bi mu hotela pasti v naročje z razprtimi rokami, kot je videti v slabih filmih, se mu je zdelo. In vendar ga je nekaj privlačilo k njej, nekaj, ob čemer bi mogel pozabiti nase in na svoje dekle.

»Kako daleč sta?« je vprašala.

»Daleč,« je rekel s poudarkom.

Nekoliko je sklonila glavo in odvrnila pogled. Ni ji bilo lahko slišati.

»Tudi ti imaš fanta, kot jaz dekle,« je rekel.

Zanikala je z zgibom glave. »To se ti samo zdi.«

»Zdi, zdi!« je oponesel. »Tudi tebi se samo zdi, da me imaš rada. Samo zdi se ti. V resnici pa sploh ne ljubiš. Ljubiti, se ti zdi, moraš, to pa še ni ljubezen. Kapric morda.«

»Veke so se ji kljubovalno zožile. »Pa je res tako lepa? Jo res ljubiš? Ljubiš pa tudi mene. Tudi mene ljubiš!«

Na ustih je čutil pekoč odtis njenega poljuba. Pogreznjen v blazine je globoko dihal. Z roko ji je segel v nedrje. Z dlanjo je drsel čez bradavico. Glavo mu je naslanjala na grudi. Bila je negibna in pričakujoča.

»Pripoveduj,« je želel polglasno.

Zunaj so škripale stopinje. Tema se je gnetla po koteh. Pes je tulil v mesec. Melanholija je predla kot stara mačka.

Zganila se je. »Čisto navadna zgodba. V vojni sem ostala sama. Staršev nisem utegnila spoznati. Doraščala sem v internatih. Lahko si predstavljajo kako raste človek v internatih.«

Priprl je veke. Misli so mu blodile v spominih. Ni bilo dolgo tega. Drugačno mišljenje so mu ustvarila zapažanja in pripovedovanja. Vedno jo je srečaval na ulicah, vihravo in zapuščeno. Bila je skromna in skrbno oblečena. Prezgodaj je začela živeti za ljubezen. Od lahkih deklet ni pričakovati razuma. Videz je morda varal.

»Ne veš, kaj pomeni biti sam,« je potožila. »Nikdar vedeti za nežnosti, nikdar čutiti ljubezni. Povsod čutiti manjvrednost. Vedno sam odločati. In če napačno odločaš... A ti me obsojaš. Vem, da me obsojaš,« se je odtrgala od njega.

Molčal je. Zvila se je v klobuč. Potem se je zakopala v zglavnik. Zdelo se mu je, da hlipa. Zaigrala je, je pomislil, pa ni bil o tem prepričan. Zdrsnil je s prsti čez njene oči in lica. Čutil je solze. Zares, je ugotovil. Prizadelo ga je.

»Premlada si,« je zamrmral. »Tudi drugim je težko v življenju. Tudi drugi trpijo.«

»Oprost,« je rekla.

»Kaj?« je vprašal.

»Zaradi tega izbruh. Nisem hotela.«

Čudna tenkočutnost, je pomislil.

»Ne bom se te odrekla,« se ga je krepko oklenila. »Nikdar!«

»O tem bo odločil čas,« je posvaril. »Ljudje navadno o ničemer ne odločajo. To dela za nas čas.«

»Moraš se odločiti zame! Moraš!!« je terjala. Obličje ji je pačilo bolečina.

Preudarno je odkimal. »Tega ne moreš zahtevati od mene. Nekdo ima še več pravice do mene.«

Pomolčala sta. Potem je že skoraj zbrano dejala: »Ne moreš je pustiti na cedilu, ker si preveč pošten. Je tako.«

»Tako nekako.«

Raziskujoče jo je opazoval.

»Kaj si mu rekla?« V glasu je začutil nestrpnost.

»Vse, vse,« je vihravo zaokrožila z rokami in vzvalovila z lasmi. »Da te ljubim in da te bom ljubila.«

Tesno je stopila k njemu. Oči so ji žarele. »Toda on me blazno ljubi,« je rekla, zdelo se mu je, da zmagoslavno, in se je poredno in navihano nasmehnila. »Obljubila sem mu, da...« Zresnila se je.

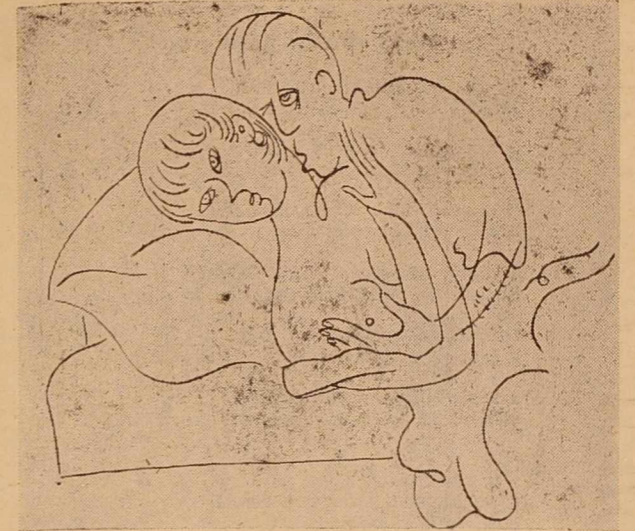
»Da...« je povzel prizanesljivo.

Norica, bi ji lahko rekel. Ugaja ji igra ljubezni. On, jaz in še kdo.

»Vem, da sem norčica,« je rekla spokojeno tožeče.

Presenetilo ga je, da je uzanila misel. Ali se mi je kaj zganilo v obličje, da je bilo mogoče tako razumeti?

»Saj ni tako hudo,« je poskušal pomirjevalno.

»Hudo,« je poudarila. Potem pa se je trmasto in zahtevno vzravnila. »S teboj pojdem. Odi diva!« je zahtevala. »Tako!« Iznenadil se je. »Kam?«

»Kamorkoli. Ti že veš, ko si mož.«

Bilo je kot val, ki je butnil ob steno in se razbil. Naslonila se je nanj in vzdihnila. »Tako si želim svobodno ljubiti.«

Moral jo je objeti. Moral ji je vse obljubiti. Sla bova, se je odločil in je vedel, da bo zanjo žrtvoval vse, dokler bo takšna.

»Tako si želim svobodno ljubiti tebe, ki si pošten,« je šepetala.

Pobožal jo je po dolgih lasih.

Ustavil se je pred razsvetljeno hišo. Rosilo je. Okna so bila zamegljena. Za okni so se gnetli plesalci. Mladost, je pomislil, brezskrbna mladost. Tedaj je opazil. Prešinilo ga je. Da, njeni dolgi lasje, k plesalčevemu dvignjeno obličju, vdan, preketo vdan izraz, nasmeh. Vsa je v njegovem objemu in v ritmu plesa. Toda, kdo je on?

Vstopil je in naročil natakarkju, naj jo pokliče. Počakal jo je pred vrati. Radovedno je spraševala, ko se je bližala, to je slišal. Potem ga je zagledala in planila proti njemu.

»Draaaagiii!« je zaklicala ljubkujoče.

Ni se zganil. Nasmehnil se je.

»Sem le vedel,« je dejal in vedel, da mu je žal, žal za vse. »Pa sem mislil, da te je on obvladal s svojo voljo.«

Ostrmela je.

»Rekel ti je, da se ne bo vmešaval v tvoje življenje, toda to so le njegove besede, sem si dejal. Hoče te obvladati z droboto.«

»Ne govori tako,« je zahtevala.

»Mislim sem, da ga ubogaš in ne iščeš srečanj z menoj in da te to muči in da ti moram pomagati. Pa vidim, da ni tako, da je tako kot sem najprej mislil — igra.«

»Prosim, prosim ne obsojaj me,« je stala pred njim povšenih rok, vsa nebogljenja.

»Tako sem presenečena,« je ugotovila.

Mir, ki ga je obvladoval, je ob teh besedah zopet splahnel.

»Vem,« se je posmehnil.

»Tako pojdem,« je poudaril.

»Neee, ne!« je vzkliknila in se ga oklenila.

»Pač,« je rekel in se ji umaknil. »Tako pojdem.« Tokrat so zveneče besede jekleno. »Dovolj sem videl.«

»Dobro se imej,« en rekel, preden je odšel in se ni hotel norčevati.

Ko jo je spremljal do doma, je omotičnost alkohola, plesa in skrivnega ljubkovanja pojemale. Vedel je, da so njeni lasje kostonjevi, obraz droben in pogled naiven. Vedel je, da večje pleše, da je ves čas med plesom čutil njene grudi in napeta stegna in vedel je tudi to, kaj bi morala za tem priti.

Pred njenim domom sta obstala. Oklenila se ga je in sladko vzdihnila: »Tako rada imam tvojo nežnost. Veš, zanorel si me.«

Obzirno jo je odmaknil. Tema je skrila trd nasmeh v kotičkih njegovih ust. »Idi spat,« je rekel. Ugajalo mu je, da je grob.

Stala je kot okamenela.

»Namiguše ste, ženske,« je rekel. »Nočem tega, kar mi lahko daš. Nič ponarejenega ne potrebujem.«

Zdelo se mu je, da še vedno stoji tam, kjer jo je pustil. Vedro je korakal, kot mož, kadar se mu zdi, da je dobil zaščutenje.

pet pesmi

iz cikla »Vaška učiteljica«

Za okni je potihnil hrup vasi.
Jesenska noč pospešno se gosti

in malodušje mi peha v srce.
Kot grešna Magdalena sem lasé

si razpustila in čakam, da nekdo
potrka mi na vrata. Vem, ne bo

nikogar, pa vseeno mi srce drhti
in šteje ure: do najst, ena, dve, tri...

Ob mrzlem soitanju mi drevni
prearano srce v neizgoreli sli.

a nezlomljiva misel mi medli
med dolgo dolgo vrsto zimskih dni.

V pomladnem jutru sem vesela
pozdravila ravninski svet
in s cvetom si lasé pripela.
Po dolgih zimskih dneh se spet

tovariško smehljam žiljenju;
na duši so mi zrasla krila
in žalostinko jalovemu hrepenenju
sem na jutri preložila.

Tak bo
vihral mi je v srcu
nocoj.

Prišel
je pod okno in mi
zapel:

»Nocoj,
samo še nocoj, rad bil bi
s teboj.«

Noči
treh let tam preležal sem
kjer ti.

Noči
treh let preljubila v žareči
sva sli.

Kaj mar,
če jutri povedem kmečko dekle pred
oltar.

Nocoj,
samo še nocoj, rad bil bi
s teboj...

V so noč
je prepeval, jaz v sebi iskala
sem moč,

da vrat
ne odprem mu, kot sem mu neko
pomlad.

Odšel
je, a pesem mi v srcu ponaolja še glasen
odmev.

Dani
se in jutranja zarja suši mi
oči...

Temò duha je prvi svit razgal
kot nad ravnino jutranje megle;
v razposajeni mladi dan v pozdrav
otroški »šica« boža mi srce.

Pri prvi učni uri se oči
otrok razgrevaajo v topló žarenje

in zdi se mi, da jim s itevilom stri-
predajam spremnico v žiljenje.

Za junijskim dnem je prišla
soparna praznosta noči,
ki z žalostjo spet mi preti
oteti veselje srca.

Ej, žalost, ne odam se nocoj!
kot nenapovedan spomin
najlepši fantič teh ravnin
gotovo tvo noč bo z menoj.

eva pik kavarniški izrez

Pojdiva v kavarno, jo je povabil.
Na vratih kavarne pa je bila obešena tablica: Zaprto. Ci-
ščenje.

Potem sta šla v drugo kavarno. Komaj sta vstopila je ugasi-
nila elektrika. Hotel ji je sleči plašč pa se je odmaknila. Pri-
nesli so svečo. Sence so se mu rogale. Potem ji je obesil plašč.

Sedla sta k majhni mizici — vstran od ljudi, sicer pa jih
tako ni bilo dosti, zvečer ob sedmih.
— Dve turški, prosim. In brez divke! Ali je važen, je pre-
misljevala.

Ona je imela s seboj oranžo. Ni hotel vzeti. Ne jem tega,
je rekel. Potem je le vzela, da je ne bi užalila.

— Cigareti?
— Ne vem kaditi. Pod mizo pa se je odmaknila od njega.
— Bežite, bežite, no samo eno. Zraven pa se je držal, kot
bi se oba prej pod mizo slučajno dotaknila.

— Ampak danes je moderno, če ženska ne kadil. Se vam
ne zdi tako?

Prvič ni vleklo in ponovno ji je prižgal. Kadila je, da ga
ne bi užalila.

Turška kava skoraj ni imela usodline. Iz tega res nista
mogla prebrati sreče.

Naročil je še liker in whisky.
— Domov bom morala, je rekla. Joj je že osem?
— Saj niste več otrok, vendar ne boste hodili domov ob
sedmih...

Elektrike še ni bilo. Ostala je še, da ga ne bi užalila.

Elektrike še ni bilo. Sence se niso pomirile.
— Ali mislite, da Vi nimate pravice do žiljenja?

— Hm, kaj mislim? (Obrabljena fraza).
— No, povejte kaj mislite, Nina?

— Čudno, da ste me to vprašali, sem mislila. Ampak niste
si zapomnili mozeva imena. Ne maram, da me tako kličete,
kot me je že nekdo.

Ni je vprašal, kdo jo je tako klical, ampak njenega imena
se ni mogel spomniti.

Potem ji je pripovedoval neko neumnost. In končno sta
vstala. Tedaj je prišla elektrika. Ko sta odhajala skozi vrata,
so pogledali za njima.

Iranjo topol prisluškovanje

Na večerju
plaho mrak ihtí
in nežni zrak
le očasih,
vznemire begotne peruti.
Vode srebrne
koprneče drhte,
kot pričakovale
nekoga bi ob tej
tihí, pretihí minuti.

Cez polje onemelo
zavil sem sam
in v nemiru
skritostnem
prisluhnil v gluhotu...
Povsod tak mir
in pokoj,
le srce samotno
toži v tihoto
— kam?...

ribič tomaž

V gozdu ob Muri je živel ribič Tomaž. Zeno je pokopal
kmalu potem, ko mu je rodila Božica. Hčerko edinko je ljubil
bolj kot samega sebe. Oče in bči sta živila pravo samotarsko
življenje. Edina družba so jima bile ribe v sinjemodri Muri in
živali v gozdu.

Ko so se Rožici posrečili prvi koraki, se je kobacala po
produ, kjer je oče lovil ribe od ranega jutra do poznega ve-
čera, ko se je sonce že zdavnaj skrilo za gozdom. Tomaž je
imel včasih takšno srečo, da je naložil toliko rib, da je prijetno
cvrčalo na ognjišču in so tudi drvarji, ki so se ustavljali pri
Tomažu, odšli od starega ribiča s polnimi rokami rib.

Nekoč se mu je zgodilo, da skoraj nikdar ni potegnil iz
vode prazne mreže. To ga je gnalo vedno globlje v vodo, kajti
šim globlje je stopil, tem lepše so bile ribe v mreži. Ze je stal
do pasu v razpenjeni vodi in le s težavo se je upiral vodnemu
toku. Zaverovan v lov ni niti opazil, da je Rožica stopila v vodo
in hredla proti njemu. Šele tedaj, ko je deklica zavpila in se
izgubila v murinih valovih, se je Tomaž ozri. Iz velikih vrtin-
cev je videl le še drobno ročico. Ribič je spustil mrežo in si-
lovito zabredel po vodi. Toda bilo je zaman.

Dolga leta je ribič Tomaž žaloval za hčerko in brez vsa-
kega veselja lovil ribe, da se je kako tako preživljal. Mrežo
je pomakal nedaleč od svoje hišice. Nekega večera je zagledal
Tomaž velik val, velik vrtinec, ki se je valil naravnost proti
njemu. Takega še svoj živ dan ni videl na Muri, čeprav je
ribaril že dobrih dvajset let. Začuden se je hotel umakniti,
kar zagleda v vrtinec povodnega moža. Vodnarju se je koža
zeleenkasto lesketala. Tomaža je obšla kurja polt in lasje so se
mu najehili.

— Nič se ne boj dobri ribič Tomaž, je slišal Tomaž v šu-
menju valov.

— Ker vem, da si pošten in priden, ti lahko pomagam, da
obogatiš.

Tomažu so se oči na veliko odprle in zasvetile.

— Da obogatiš? je zasčepetal.

— Kako? je komaj polglasno izdaval iz sebe.

— Čisto preprosto, je spet začemelo iz vode. »Pomagal ti
bom, tako, da bo tvoja mreža vredno polna rib. Toda samo pod
enim pogojem. Vzredi mi hčerko, mojo ljubo Sinjeoko, ki
nima matere. Če mi storiš to, in obljubiš, da o tem ne boš ni-
komur črhnil niti besede, ti bom pomagal, kakor sem obljubil.
Toda skrbeti moraš za deklico kot lastni oče.«

— Prisegam, da ne bom o tem nikomur povedal niti besede,
je dahnil Tomaž. V tem trenutku je začutil v rokah ne-
kaj mehkega, toplega. Bil je otrok. Njegovi dolgi kodri so se
svetlikali kot srebrne niti in velike sinje oči so mirno zrle vanj.
Presenečen in hkrati srečen je odnesel Tomaž deklico domov.

Od tistega dne je bila Tomaževa mreža res vedno polna
rib. O svojem dogovoru pa Tomaž ni povedal nikomur niti be-
sedice. Ribiči, ki so ribarili ob Muri, so trdili, da s Tomažem
ni neka vrsta... Nekdajkrat so ga nagevarjali, naj jim pove,
kje je dobil tako ljubko dekletce. Tomaž je vsakokrat samo
skomignil z rameni in odšel svojo pot.

Doma je Tomaž pekél ribe, jih ponujal drvarjem, svetlo-
lasi varovanki pa pripovedoval čudovite zgodbe o Muri, o zlati

ribi, o povodnem možu, o srni Skoki, ki je vsako jutro prišla
trkat na vrata bajtice, o zajčku Belodlakcu, in o čaplji, ki je
Tomažu delala največkrat družino.

Ko se je Tomaž postaral, je imel v skrinjici pod pogradom
že velik kup cekinov, ki jih je dobil za prodane ribe. Daleč
naokrog je bil znan kot dober ribič, zato mu ni nikoli zmanj-
kalo naročil. Ribiči pa so Tomaža vedno in vedno nadlegovali,
naj jim razkrije svojo skrivnost; naj jim pove, odkod je Sinje-
oka, ta deklica, ki je rasla kot konoplja, postajala iz dneva
v dan bolj ljubka in se razcvetala kot lokvanj v tolmunih mu-
rinih mrtvic. Podnevi je Sinjeoka pospravljala v hišici, plela
na majhnem vrtu pod krivim jagnjedom in se pomenkovala s
srno Skoko. Zvečer, ko je prišel Tomaž z ribolova, mu je poma-
gala popravljati strgane mreže, ali pa je pri odprtem oknu
prisluškovala tihemu pogovoru vode...

Nekega večera Tomaža ni bilo domov. Sinjeoka je ne-
stropno pogledovala po poti, ki se je izgubljala med trstjem in
tolmuni. Ogenj na ognjišču je že zdavnaj nehal plapolati, toda
Tomaževa večerja je bila še vedno nedotaknjena.

Medtem je sedel Tomaž v gostini, v gozdu, nekaj strelja-
jev nižje ob vodnem toku. Kakor se je rad izogibal veseli druž-
bi, tega tokrat ni mogel storiti. Vesel nad obilnim plenom in
premržen od mrzlega vetra, ki je ves dan pihal po toku na-
vzgor, se je odločil, da spiže šilce žganja.

V gostini so za vegasto mizo sedeli ribiči. Povabili so To-
maža, naj prisede. Ta se je nekaj časa obotavljal, končno pa
je le vrgel mrežo v kot za vrata. Gorka toplota, ki je vela od
peči, ga je popolnoma premagala. Zganje ga je osvežilo. Postal
je nekoliko zgovornejši kot drugekrat. Začutil je, da se pre-
taka po njegovih žilah spet mladostna, fantovska kri. Ribiči so
ga sili z žganjem in Tomaž je pil, pil.

Kasno je že bilo, toda ribičem se ni mudilo domov. Sedeli
so okrog njega in poslušali njegovo pripovedovanje. Nekdo iz-
med prisotnih je zasukal pogovor na ribe, uspehe in neuspehe
ribičev. Toda Tomaž, kakor da ga ne sliši, je pripovedoval na-
prej o starih znanih — ribičih, ki so že vsi zdavnaj pomrli.

»Hm, je dejal, preden umrem pa bom kupil nekeje daleč,
v mestu, lepo hišico. Denarja, no denarja mi za to ne bo zmanj-
kovalo. Tako je dragi moji, ljubčki moji, če se pppoooznaššš s
s pppovvoddnim mooo-eem, je počasi izkolcal.

»A, tako« je povzel eden izmed prisotnih ribičev, »torej je
res, da se poznaš s povodnim možem. Sedaj pa verjamem in
vem, od kod si dobil Sinjeoko. Sedaj na vem!«

»E, e, e, meni gre,« je nadaljeval Tomaž, »pa naj vržem
mrežo pri onem sključnem jagnjedu, ali pri onih treh vrbah
ali pa pri zatonih pred mojo hišo, povsod je vse polno rib.« Ri-
biči so napeto poslušali in kar požirali besede.

Tomaža se je lotevala prijetna utrujenost, toda veselje, da
ga ribiči tako vneto poslušajo, ga je prevelo še huje. Sklonil
se je nad mizo in povedal vse o svojem srečanju s povodnim
možem.

Mesec je plaval že nizko nad gozdom, ko se je Tomaž po-
časni zibal proti domu. Dolge vrbove veje, ki so visele čez pot,
so se nerade vdajale in ga udarjale po obrazu.

Dospel je že čisto blizu svoje kočice, ko je zagledal na vod-
ni gladini, ki se je svetlikala v mesečini, velik razpenjen vrtin-
ec, prav takega kot pred leti, ko se je srečal s povodnim možem.
Tomaž se je v hipu streznil. Spomnil se je svojega pripo-

m mor slovo

Prišla sva pač do kraja:
ni več besed
in ne dejanj.
Prostost obsežna, kakor maja,
ne žene naju več v ljubezenski
oklep.

Tu ni bilo namena
in ni bilo želja,
ne dvoma, ne solzá
in niti misli maščevanja;
tu bil je le utrip srca
in v slutnji drobce težkega
spoznanja.

Sva pač vsaksebi šla —
brez žalostnega modrovanja,
le semtertja
v pozabi spet vzdrtiva
iz sna pričakovanja.

POMISLEKI ZA VSAK DAN

GRDE PRASKE NA POLIRANEM POHISTVU lahko odstranimo tako, da zmešamo 15 odstotkov belega olja s kisom. V to mešanico pomočimo mehko krpo in praske toliko časa poliramo, da izginejo. Potem moramo ta mesta na pohistvu ponovno polirati.

SLAB ZRAK V DOLGO ZAPRTIH PROSTORIH bomo odpravili tako, da tla obrišemo z lizolovo raztopino (ena žlička lizola na pol litra vode) in nato zračimo.

NE PRASKAJMO PRIZGANE JEDI Z EMAJLIRANE POSODE! Kaj lahko se nam zgodi, da poškodujemo emajl in potem pot do popolnega uničenja posode ni več dolga. Vzemimo raje vrela milnico in jo vlijmo v posodo ter pustimo nekaj dni stati. Potem bodo vsi zagoreli ostanki z lahkoto šli iz posode.

TLA IZ KAMNITEGA MOZAIKA bodo mnogo lepša, pa tudi mnogo lažje jih bomo čistili, če jih po ribanju namažemo tla in tam z nekoliko lanenega olja. Na takšnih tleh se nesnaga ne drži tako in tudi lepša bodo.

NEKAJ ZA VAŠE ZDRAVJE

Kleopatrin nos in svetovna zgodovina

Tudi naš organ za vohanje ima izredne sposobnosti

»Če bi Kleopatrin nos bil malo krajši, bi se svetovna zgodovina drugače razvijala,« je nekoč dejal Blaise Pascal. Morda je kaj resnice na tem — toda gotovo ne toliko, da bi pri tem lahko pozabili na važne stvari, ki so danes z našim nosom v zvezi...

Znano je, da igra nos veliko vlogo pri zunanem videzu človeka, posebno žene, od katere zahteva okolica še vedno več pozornosti za zunanost in lepoto. Pa tudi resni znanstveniki se bavijo z raziskovanjem zvez med nosom človeka in njegovim temperamentom, njegovim zdravjem, občutki itd. Kajti glavna naloga našega nosu — da nam služi kot organ za vohanje in prehod, skozi katerega vdihamo in izdihujemo zrak, ga filtriramo in grejemo — ni edina funkcija, ki jo opravlja ta naš, zdaj pozimi časih tako neprijetno otečen, boleč in kapljajoč nos.

Ali veste, da je naš nos prvi pravočrtni težak? V 24 urah gre skozenj vsaj 20.000-krat po več litrov zraka, ki ga naš nos med tem obogati s kakšnimi štirimi litri tekočine. To teko-

čino iztiska nos iz nosnih sluznic kot iz kakšne gobe. Zato se pri prehladu ne čudite, kolikšne količine tekočine lahko pritečejo iz vašega nosu.

Sploh so nosne sluznice mnogo bolj zanimive, kot si to običajno predstavljam. Prav se prično razvijati šele med puberteto in okrnejo šele v visoki starosti. Zato je blizu misel, da obstaja kakšna tesnejša zveza med nosom in temperamentom...

Nos porabi tudi precej energije, ki jo dajemo našemu telesu s hrano. Nos ima namreč zelo važno nalogo, da zrak, ki ga vdihamo, najprej ogreje. Spomnite se, kako naglo ste prehlajeni, če morate pozimi zaradi nahoda vdihati zrak skozi usta! Za vsakih 500 kubičnih centimetrov zraka, ki ga pri vlažno topleni vremenu vdihamo, porabimo 3,4 gramskih kalorij za segrevanje, pri mrzlem in suhem zimskem vremenu pa celo 11 gramskih kalorij. Torej nas tudi nos sili, da pozimi več jem kot poleti!

Vendar se tudi mnoga razpoloženja kažejo na našem nosu. »Duša se zrcali v očeh — srce pa v nosu«, pravi star izrek. In res so znanstveniki raziskovali nosno sluznico in njene spremembe. Pokazalo se je, da na primer pri težkih razočaranjih pride do sprememb v sestavi izločin nosnih sluznic, in sicer na alkalično stran. Z drugimi besedami: če smo razočarani, postaja izločina naših nosnih sluznic manj kisla.

Razen nabadnega, zelo neprijetnega in še bolj pogostega nahoda, pa vplivajo tudi duševni procesi na naš nos. Primerjajte kot »vihati nos«, nekaj mi je prišlo v nos in podobno govorijo o občutku, ki so ga imeli naši predniki, ko so pripisovali nosu kaj več važnosti, kot samo to, da po pihači pomodri.

Tako so ugotovili znanstveniki, da na primer jeza, ki

požene kri v lica« vpliva tudi na nosno sluznico. Zalost — posebno pa še solze, ki si iščejo pot delno-tudi skozi nos — prav tako vplivajo na naš vohalni organ. V Ameriki (časur vsega tam ne počno!) so ugotovili s poskusi tudi, da imajo različni duševni vplivi na nos zelo različne učinke.

Prav posebno važno je to pri alergičnih — preobčutljivih — ljudeh. Mnogi zdravniki trdijo, da se astma, danes tako pogosta bolezen, začne v nosu in šele nato pride do bronhijev.

Vendar bi vodilo predaleč, če bi hoteli opisati vse, kar je v zvezi z našim nosom. Zapomnimo si torej predvsem osnovno resnico: mnogokrat tiči tudi v tako nezanimivih rečeh, kot je nos, mnogokaj zanimivega!

Enkrat praktična moda tudi za žensko perilo

Kljub temu, da na eni strani sili »namišljena« moda žene k temu, da izpostavljajo pozimi zaradi »elegantnega« perila svoje zdravje nevarnosti, se v svetu vedno bolj uveljavlja moda »praktičnega« zimskega perila, ki ni nič manj lepo, le mnogo bolj toplo in zdravo.

mo same, bo majica še lepša, če prekinemo pletenje z rahlimi vzorčki.

Podobno je pleten tudi prsni del srajčke, kot jo vidimo na sliki 4. Patentno pleten del se tesno prilga telesu. Majice oz. srajčke po skicah 1 in 4 dopolnimo s poljubno dolgimi hlačkami, medtem ko predstavljata skici 2 in 3 garnituro za zelo hladne dni. Majica z dolgimi rokavi iz mako-volne ima to prednost, da varuje kožo pred grobo volno zimskih pulvrov,

ki so letos tako zelo v modi. Tudi za to majico velja širok patentno pleten pas, globok izrez in čipke v okras.

Za nego zimskega perila velja isto kot za ostalo lahko perilo. Nikar ne čakajmo, da postane umazano in ga čim večkrat perimo. Pri tem uporabljajmo samo mlačno vodo in mila pralna sredstva, sušiti jih pa ne smemo na zelo vročem prostoru — morda v bližini pečice ali podobno, temveč na srednje topleni mestu.

ZA POMOČ SODOBNI GOSPODINJI:

NEKAJ »NAGLIH« JEDI

Pod »sodobno« gospodinjo razumemo navadno ženo, ki ni gospodinja, temveč je prav tako uslužbena kot mož, le da ima razpen svojega poklica še skrb za dom, kuho, otroke itd. itd. Takšni sodobni nepoklicni gospodinji — posebno če nima hišne pomočnice ali druge pomoči doma — se prav pogosto zgodi, da mora nekaj »na hitro« skuhati in za te priložnosti navajamo nekaj enostavnih in naglih receptov:

JABOLČNI PRAZENEC:

Osnova je navadno testo za prazenec, dodajmo še nekaj kapljic olja, morda celo konjaka, da bo bolj okusno, nato pa narezamo vanj na drobne kocke razrezana jabolka — toda šele, ko se je testo že začelo pražiti. Ko prazenec tako dobro prepražimo, ga na obeh straneh posladkamo in še enkrat obrnemo v posodi, da se sladkor nekoliko karamelizira — in zelo okusna jed je v nekaj minutah pripravljena.

ŽEMLJEV PRAZENEC:

V mleko stremo nekaj jajc, dodamo ščepec soli in dobro premešamo. V to tekočino namočimo razrezane ostanke belega kruha ali žemlje. Pražiti

moramo v precej masti in dobro obračati! Kot dodatek je lahko zelo dobro namočeno suho sadje ali kompot.

PRAZEN KRUH:

Rezine belega kruha namažemo z marmelado ali jetrno pašteto in pokrijemo z drugim kosom, nato vse skupaj namočimo v mleku, v katerega smo zatolkli nekaj jajc. Takšne kose kruha lepo opravimo. Če si želimo k temu še »naglo« omako, skuhamo nekaj vina, v katerem so se nakuhale rozine in nekoliko naribane limonove lupine, sladkor, voda in cimet. Če smo se pa odločili za jetrno pašteto kot namaz, tedaj servirajmo k praženemu kruhu salato, kisle kumarce in podobno.

NAGLA JAJČNA JUHA:

Kadar smo že siti prežganke in goveje juhe iz konzerv, skuhamo »naglo« jajčno juho. Zmešajmo nekaj jajc s ščepecem soli, k temu dodajmo enako količino naribanega suhega sira in belih drobtin, vse to nato skuhamo v vreli vodi.

TESTENINA — ENKRAT DRUGAČE:

Na vroči vodi zarumenimo nekaj čebule, nanjo potem vržemo srednje mehko skuhano testenino (makaroni, špageti, polčki, rezanci) in ko dobro na ognju premešamo, prelijemo z nekaj jajčki, kamor smo prilile nekaj žličk mleka, nasekljane klobase, šunke, skuhanega mesa ali sira. Dodamo lahko tudi malenkost paradižnikove mezge. Vse to dobro prepečemo in serviramo s kakšno salato, kislimi kumarci in podobno.

IN SE ŠUNKARICA — TUDI DRUGAČE

V mleku natopimo 5 žemljic, dodamo 7 žličic naribanega sira, 20 dkg sesekljane šunke, 3 rumenjake in sneg 3 beljakov. Vse to dobro zmešamo in vlijemo v formo, katero smo prej dobro namažale z mastjo in posipale z drobtinami. Pečemo slabe pol ure na močnem ognju.

VARIACIJE NA OVRATNIK

Moda se spreminja — to je jasno, sicer bi ne bila moda. Toda takrat, kadar nimamo na razpolago sredstev, da bi ji sledilo v vseh njenih muhah, si bomo z nekaj spretnosti in okusa pomagale na mnogo cenejši način — in kljub temu ne bomo »za modoc«. Letos bo to še toliko lažje, ker predpisuje »radna« moda obleke z razmeroma zelo enostavnim krojem, pri katerem bodo igrali važno vlogo posamezni pomožni »rekvizitji« kot ovratnik, broška, pas, šal itd.

Edino eno glavno smernico daje letošnja moda za ovratnike: nikoli ne smejo biti tesno ob vratu, temveč naginjajo bolj k obliki »šal-ovratnika«. Vse ostalo je prepuščeno okusu, fantaziji in — denarnim možnostim vsake žene same, oziroma njene šivilje. Da bi pomagali našim ženam pri izbiri, prinašamo tokrat skice za vrsto ovratničkov, ki bodo letos v modi in ki jih lahko za mali denar napravimo same, ali si damo narediti.

Naj vam jih predstavimo:

- mehko drapiran, v rahli pentlji zavezan ovratnik. Najprimernejši material: šifon;
- beli »pikes-ovratnik« iz stoječega obroča in kombiniran s preko njega položenim »deškim« ovratničkom;
- prva varianta na zavihan ovratnik, z natakajeno rožo;
- širok, neprilegajoč se ovratnik, z obročem pod njim, ki se sprejda zaključuje z majhno pentljo;
- druga varianta zavihanega ovratnika s prišitim majhnim našitkom;
- okrogel ovratnik z dvema pravilna gumboma zapet;
- obšita oglata oblika ovratnika z majhnim našitkom za gumbe;

- dvojni ovratnik v francoski obliki;
- dvojni šal-ovratnik;
- dvojni zavihani ovratnik z ruliranimi traki, zavezanimi v majhne pentlje.

IZ OTROŠKIH UST

Nekaj drobnih domislic, kot se jih naši otroci tako radi znebijo...

Očka je mamiči pol za šalo, pol za res podaril za Novo leto dolgo vro za perilo, kakršno si je mamiča že dolgo želela. In ko je nato prišla na obisk teta in vpraševala malega Ivančka, kaj je komu prinesel Dedek Mrz, je Ivanček pogumno povedal: »Očka pa je podaril mamiči petdeset metrov vro za obesiti se...«

Mali Dragec ima strica, ki trpi zaradi ploskih nog. Ko je nato nedavno tega šel mimo izložbe ortopedске delavnice, je videl v njej ploške za čevlje in je zmagoslavno povedal mamiči: »Poglej — tukaj pa lahko kupiš že narejene ploske noge!«

Značilna za letošnje zimske perilo je majica z dolgimi ali kratkimi rokavi, ki jih izpopolnjujejo tudi daljše ali krajše tesno prilgajoče hlačke. Na sliki nam to ponazarjata skici 1 in 2. Material, iz katerega je perilo, je bombaževina mako, lahko pa tudi čista volna in morebiti dralon — to je novo umetno vlakno, pomešano z volno.

Volnena majica na skici 1 je značilna po visokem, patentno pletenem pasu in globokim izrezom v obliki »V«, ki sega vse do začetka patent-pletanja. Izrez lahko obšijemo z rahlo, ozko čipko, s katero lahko obrobimo tudi udobne rokave. Če plete-

Nekaj, o čemer mnogo govorimo, o čemer pa zelo malo vemo:

Moč ženskih hormonov

Znani ameriški fizik William Ley, za katerega mislijo, da sodi med največje astro navtične strokovnjake, je nedavno izjavil, da bodo prvi potniki v vesolje — ženske. Moški so po njegovem prepričanju preveč nežni, njihov organizem ne bi zdržal vseh pretresov. To Leyevo prepričanje se tudi strinja z rezultati najnovejših raziskovanj v medicini. Zdravniki namreč prihajajo vedno bolj do spoznanja, da je ženska, čeprav zaostaja po moči mišic za moškim, vendarle nad njim, kadar gre za totalno mobilizacijo vseh rezerv življenjske energije.

Med prvimi pojavi je opozorila zdravniške na to ženska vzdržljivost pri potapljanju. Mala, drobna, komaj 150 centimetrov visoka žena Silvia Jakobs je presegla svetovni rekord v potapljanju, razen tega pa na sebi preizkusila prvo novo teorijo o dihanju v globini 150 metrov pod gladino s pomočjo posebne mešanice kisika, dušika in helija. Medtem ko so se najmočnejši mornarji in potapljači vračali iz potapljanja v takšne globine na pol mrtvi, je Silvia Jakobs priplavala na površino sveža in čila, pripravljena takoj za ponovitev poskusa.

Znano je, da je povprečna življenjska doba žena na vsem svetu daljša, kot pri moških. V Franciji je ta razlika povprečno šest let, na Nizozemskem in Švedskem štiri

in pol, v ZDA pa celo osem let. Leta 1930 je bilo v ZDA še približno dva milijona več moških kot žena — danes pa je sorazmerje že obratno! Če se bo zmanjševanje števila moških nadaljevalo v takšnem tempu, bo leta 1975 v ZDA že za 3.600.000 moških manj kot žensk in zato se ne smemo čuditi nekemu senatorju iz Tennesseeja, da je že predlagal v senatu zakon o — množčenstvu.

Zdaj pa nastaja vprašanje — odkod ta pojav? Mnogi pripisujejo daljše žensko življenje bolj urejenemu načinu življenja, manjšemu uživanju alkohola, nikotina in večjemu utrujanju moških pri delu. Toda to se je pokazalo kot zmota!

Ameriški pastor Francis Madigan je pregledal življenje okrog 41.000 menihov in nun, vse njihove bolezni, vzdržljivost, dolgotrajnost življenja in ostalo. Pri tem so ti menihi in nune živeli že od leta 1900 do danes oziroma do svoje smrti v enakih pogojih. Rezultati te njegove ankete, katere je nedavno objavil, kažejo, da živijo ti menihi povprečno 4 leta manj, kot nune. Razen tega je odkril, da nune ne bolujejo zaradi istih bolezni, kot moški. Ugotovil je, da so žene

sicer bolj občutljive pri nalezljivih boleznih, ki so jih do odkritja antibiotikov neusmiljeno kosile, da so pa skoro imune pred boleznimi žil (poapnenje), izliva krvi v možgane, miokarditisa itd.

Vse te prednosti ženskega organizma pred moškim, pripisuje moderna medicina ženskim hormonom, ki so po mnenju mnogih znanstvenikov hormon mladosti in zdravja. Kanadski profesor Hans Seil je nedavno ugotovil, da se poveča izločevanje ženskih spolnih hormonov v času nosečnosti od 0,05 na 10 miligramov. Vzporedno s tem povečanjem števila hormonov se naglo poveča tudi hipofiza, to je žleza, ki koordinira in zagotavlja harmonijo organskih reakcij. Ženski hormoni tudi neposredno vplivajo na neuro-kemijske mehanizme, ki zagotavljajo telesu obrambo pred zunanjimi vplivi. Med nosečnostjo organizem mobilizira vse hormone, da bi tako zagotovil vso mogočo pomoč za mater in otroka. Zanimivo pa je, da hipofiza obdrži svoj povečan obseg tudi po končani nosečnosti.

Zato so začeli zdravniki vedno bolj uporabljati ženske hormone v zdravilstvu — saj se je pokazalo, da so v mnogih primerih omogočali naravnost neverjetne uspehe.

Atomski vohun Dr. Fuchs raziskuje v zaporu

Kot piše neki švedski list, je dr. Klaus Fuchs, britanski atomski znanstvenik, ki so ga leta 1950 obsodili zaradi atomskega vohunstva na 14 let ječe, uredil v jetniški celici pravcat laboratorij. Upravnik jetnišnice, ki hoče koristno uporabiti jetnikove sposobnosti, je obsojenemu znanstveniku dal na razpolago vso knjižnico, v kateri so tudi knjige z zadnjimi znanstvenimi odkritji. Ko so Sovjeti izstrelili prvi sputnik, je Fuchs zahteval, naj mu dovolijo, da bi v celici proučeval atomsko gorivo za rakete kot tudi pot umetnih satelitov.

Od tega dne dobiva Fuchs stalno obiske: mnogi angleški znanstveniki prihajajo k njemu celo v celico, da bi razpravljali z njim o problemih jedrske fizike. »V resnici — piše švedski list — je celica Klause Fuchsa postala pravcati atomski center.«

TRAGEDIJA ZARADI KONJSKEGA REPA

Trinajstletna Barbara Paschen, učenka iz Hamburga, je imela najlepši konjski rep v razredu. Toda na očetovo zahtevo si je deklica morala odstriči konjski rep. Ko pa je izgubila ta svoj okras, se je nesrečna Barbara vrgla skozi okno. Zdaj se zdravi v neki bolnišnici zaradi zloma hrbtnice.

VZHAJAJOČA ZVEZDA NA OPERNEM NEBU

Šestindvajsetletna Ana Cerchetti, sopranistka opere v Neaplju, ki je po škandalu z Mario Callas v rimski operi prevzela njeno vlogo v operi Norma, je doživela po prvi predstavi ovacije, kakršnih v Rimu ne pomnijo desetletja. Se dvajset minut po koncu predstave je tritisoč gledalcev navdušeno plaskalo mladi pevki. Italijanska agencija Ansa je sporočila: »Nocoj se je v rimski operi rodila nova zvezda.« Visoki funkcionar rimske opere pa je izjavil: »Ne spominjam se takih ovacij od Carusovih časov.« (Carusa imajo za največjega tenorja vseh časov).

RED SKELTON — TEŽKO BOLAN

Znani filmski igralec, komik Red Skelton, dobro znan tudi našemu filmskemu občinstvu, je dobil težak napad srčne astme in so ga v resnem stanju prepeljali v bolnišnico. Red Skelton ima astmo že mnogo let. Zadnji napad je dobil, ko je doma gledal televizijo.

Kaj še ne vemo!

(Veliko znanstvenih ugank še ni rešenih)

Minilo je še eno leto velikih znanstvenih odkritij. V tem letu je človek poslal v osmerje svoja prva dva odposlanca. Posrečilo se mu je z radioaktivnim žarčenjem spremeniti dedne lastnosti živih bitij. Toda ostalo je še mnogo neresenih vprašanj, ki jih znanstveniki še niso uspeli rešiti.

V svetu atomov so se pripetile lani velike spremembe. Takoimenovani zakon »pariteta« je izgubil svojo veljavo. Odprla so se nova vprašanja, ki jih znanstveniki še niso rešili. Tudi v geografiji je še velika

V astronomiji še ne vemo, ali se vsemirje širi enolično, hitreje ali počasneje in še vedno je neznana tajna njegovega nastanka. V medicini še vedno niso odkriti vzroki, lastnosti in zdravljenje raka. Še vedno ne vemo, ali nastaja naglo povečanje obolenj raka na pljučih zaradi kajenja, nečistega zraka, prejšnjih pljučnih obolenj ali pa kakšnih drugih vzrokov, ki jih še ne poznamo. Tudi tega ne vemo, ali obstajajo tvarine, ki bi tako uspešno uničevale raka, kot to lahko delajo antibiotiki pri nekaterih drugih boleznih.

Znanost o narodi pomaga človeku, da spreminja lice zemlje. Toda tu še vedno doživlja poraze. Plodna polja, ki jih ustvarja iz pustinj, se spreminjajo včasih nazaj v pustinje, v umetnih jezerih umira življenje. Človek še ne pozna mehanizma narode. S svojimi posegi v njo večkrat poruši čudovito ravnovesje njenega mehanizma. Še precej časa bo trajalo, preden bo človek to dodobra doživel.

V kemiji je človek že daleč napredoval. Danes izdeluje umetne nit, ki se po svojih svojstvih ne razlikujejo od naravnih. Toda še vedno ne ve, kako pajek in sviloprežka

proizvajata svoje nit! Še vedno ne ve, kako delujejo fermenti in kako nastajajo beljakovine v celici. Ne vemo še, kako deluje vitamin D na rast kosti, kako sta nastajala premost in nafta in v laboratorijih še ne moremo ustvariti asimilacije ogljikove kisline, s katero rastline pod vplivom sonca ustvarjajo na milijarde ton ogljikovih tvarin. Še vedno nimamo sredstev, ki bi uničila viruse, ki povzročajo bolezni in škodljive žuželke. Še vedno ne moremo sintetično proizvajati živil.

Končno so ostala še neresena mnoga bistvena vprašanja o nastanku človeka. Vemo sicer, da imata človek in človekolika opica isti koren, toda znanstveniki še niso mogli odgovoriti na vprašanje, v katerem geološkem obdobju je obstajala edina vrsta človekolikih opic, kje se je izolirala, kdaj so te opice začele hoditi vzravvano in dobile take pogoje tipično človeškega organizma, velikih možganov, kdaj in kje se je ta vrsta opic spremenila v človeka. Nereseno je tudi še vprašanje nastanka ras.

ANEKDOTA RAZSIPNIŠTVO

Bivši angleški finančni minister Peter Thornycroft, ki je pred nedavnim odstopil, je imel v nekem škotskem mestu govor, v katerem je poslušalce pozval k večjemu varčevanju. Drugega dne je opozicijski list napisal: »Mar ni to nov dokaz razsipništva britanske vlade? Dala je svojemu ministru dnevnice, da poziva Škote, naj varčujejo!«

neresena uganka: ali se južnoameriški Andi nadaljujejo v zapadni Antarktiki? Te planine so popolnoma podobne Andom. Kako so povezane? Če bo rešeno to vprašanje, bo rešena največja uganka v geografiji.

DIPLOMATSKA TATVINA v Rimu

V Rimu so sporočili, da so neznani tatovi vlomili v vilo Taverna, uradno rezidenco ameriškega veleposlanika v Rimu Jamesa Zelerbacha in odnesli njegovi soprogi nakit v vrednosti trideset tisoč dolarjev.

Ceprav so Italijani poslali svoje najboljše detektive, Američani pa funkcionarje obveščevalne službe, še vedno niso našli storilcev. Niso mogli niti ugotoviti, ali je dragoceni nakit ukradel kdo od službanih veleposlanstva, ali pa so tatovi prišli od »zunaj«. To drugo bi bilo mnogo slabše, saj odaja veleposlanikovo rezidenco visok zid, številni policisti pa jo stražijo dan in noč.

Krajo je odkrila osebna sobarica, ki je hotela v kaseto z dragulji dati nekaj dragih kamnov, ki jih je gospa Zelerbachova nosila na prireditvi večer poprej. Izginila je diamantna igla, zlata ogrlica in par diamantnih uhanov.

Vsi italijanski listi posvečajo veliko pozornost tej tatvini in jo imenujejo največjo »diplomatsko tatvino« v zadnjih tridesetih letih. Primerjajo jo samo s krajo denarja in dokumentov iz tresora nemškega veleposlanstva pred mnogimi leti.

Najbolj pa vznemirja italijansko policijo in Američane

to, da so bili diamanti v prostoru, samo dve sobi oddaljenem od spalnice Zelerbachovih, in da nihče od številnih službanih ni opazil nič sumljivega.

Veleposlanik ne bo utrpel nobene škode, ker je bil nakit zavarovan. Zavarovalna družba, ki bo morala izplačati zavarovalnino, je že razpisala nagrado dva milijona

lir za tistega, ki bo odkril zlikovce. Nagrada predstavlja okoli deset odstotkov vrednosti nakita.

Kaže, da veleposlaniki Združenih držav v Rimu res nimajo sreče. Najprej je Zelerbachova prednica veleposlanica Clara Luce tožila, da so jo hoteli zastrupiti, zdaj pa še ta tatvina!

SEDEM LET po nedolžnem v ječi

Ob Novem letu je prišel iz ječe Poissy v Parizu Michel Mariani. Celih 7 let je presedel po nedolžnem v ječi, ker se je šele zdaj izkazalo, da ni kriv za umor, za katerega so ga dolžili.

Leta 1950 so štirje maskirani ljudje napadli blagajnika neke pariške banke in mu ugrabili aktovko z milijonom frankov. Policija je aretirala nekega Reneja Sauvageona, ki je izdal še dva svoja pomagata. Ob istem času je prišel na policijo neznanec, ki je povedal, da je četrti napadalec Michel Mariani. Mariani so zaprli, ker je v času napada bil na tem trgu. Zaman je pojasnjeval, da stane tam. Najhuje je bilo, da je proti Marianiju nasto-

pil kot priča neki Arsen Godard in izpovedal, da je videl Mariani, kako je sodeloval pri razbojništvu.

Mariani se je po svojem branilu tudi v ječi celih sedem let boril za revizijo procesa. Med tem časom so ujeli nekega tatu avtomobilov in ta je izpovedal stvari, zaradi katerih so zdaj zaprli Godarda in še nekega odvetnika. Izkazalo se je namreč, da sta ta dva sodelovala pri ropu, za katerega je bil obsojen Mariani.

ALI JE JUŽNI TEČAJ NA SUHEM ALI NA MORJU?

Med učenjaki vlada že od odkritja Južnega tečaja različno mnenje o tem, ali je južni tečaj na kopnem ali na

morju, ali bolje rečeno, kaj je izpod debelega sloja leda in snega, ki pokriva južni zemljin tečaj. V začetku lanskega decembra se je razširila vest, da je skupina ameriških znanstvenikov, ki je raziskovala ta problem, ugotovila, da je južni tečaj na suhem, nekaj sto metrov iznad morske gladine.

Raziskovalci so z najpreciznejšimi seizmografskimi instrumenti. V bližini tečaja so pripravili nekaj eksplozij z zelo močnim dinamitom in izmerili odbijanje zvočnih valov od tal. Na ta način so ugotovili, da je pod kakih 3 tisoč metrov debelim slojem leda kopno, ki je 300 metrov nad morsko gladino.

Znanstveniki so ugotovili, da tudi ledeni sloj ni enakomen. Zgoraj je najtanjši sloj gostega snega in leda, potem zelo trdega leda,

a pretežni del pa je čist sneg, ki je zaradi visokega pritiska zelo stlačen. Za zemljo izpod tega snega pa predvidevajo, da je skalnata. Seizmografi pravijo, da zanka-krat še niso mogli izračunati, koliko je stara ledena odeja, ki pokriva skoraj vso Antarktiko. Tudi še ni ugotovljeno, ali je vsa Antarktika na trdni zemlji.

Raziskovalci so napravili še eno zanimivo odkritje. Ugotovili so, da je pod sorazmerno tenko skorjo snega zelo trda plast/ledu. Zaradi mehkega snega so se doslej lahko spuščala na njem samo lažja letala, ki so imela smučiče. Če pa bi izkopali v globino kakih deset metrov startne steze, bi se na trden led lahko spuščala tudi težka letala z navadnimi kolesi.

Te dni je tuje obiskal našo Sobotno. Iz dolgega časa je stopil v hišo v centru mesta, kjer piše nad vrati: CI-TALNICA-KNJIŽNICA. Vkopan je obstal, ko so ga obstopile žene s centimetri okrog vratu in vprašale: — Ali želite dati kaj šivat...? Sobočance ta napis ne moti, saj vsi vedo, da je ljudska knjižnica v klubu

JLA na Ivanocijevi cesti in študijska knjižnica v gradu, prvo nadstropje.

Edino tujci ne morejo vedeti, da je napis samo slušalno ostal, čeprav se je čitalnica-knjižnica preselila že pred letom (?).

Cemu stoje table: PREPOVEDANO KOLESARJENJE ob

gradu v parku, če pa se vsi vozijo — tudi milleniki?

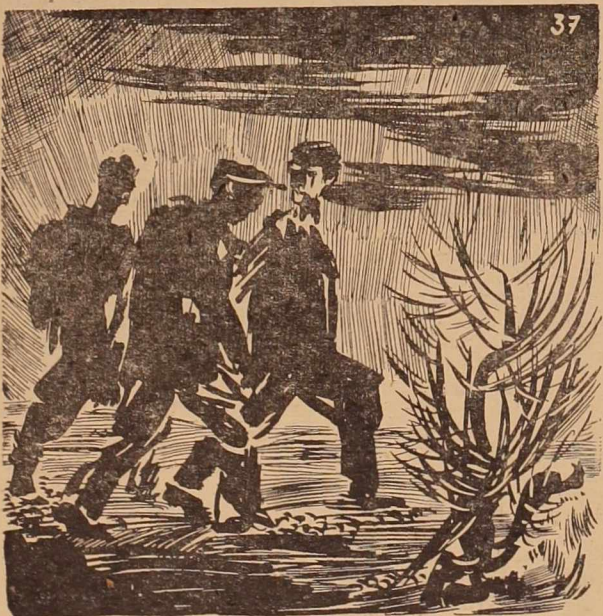
Očividno je dovoljeno se voziti s kolesom po parku okrog gradu mimo nesmiselnih tabel.

Table naj kar stojijo, mogoče bi prepleskali le besedo »prepevanec« v: DOVOLJENO! Morda bo kdo potem nalašč šel peš...

piše: Janez Švajncar

MRKI

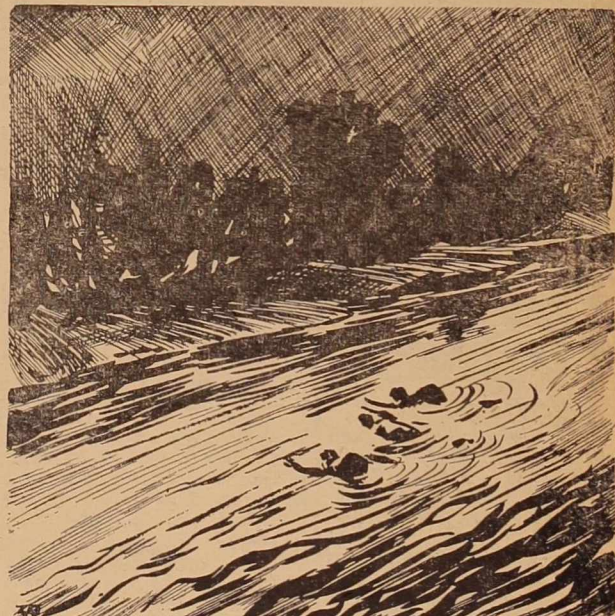
riše: Ladislav Danč

37. Oboroženi s pištolami so Mrki, Silni in Sloki odšli iz taborišča. Hodili so počasi in le malo govorili med seboj. Mrki je šel spredaj in pred vsakim grmičev postel. »Ali te je strah, da se tako obiraš?« je zbadljivo dejal Silni. »Če bi poznal pot, bi vaju jaz vodil. Kako bo šele na oni strani meje, če ti je že sedaj upadel pogum. Jaz se nikogar ne bojim!« Mrki se ni oglasil, vendar ga je imelo, da bi mu zabrusil v odgovor nekaj krepkih. Sloki je vprašal: »Je še daleč do reke?« »Ne sprašuj tako neumno, saj sam dobro veš, tudi ti si iz teh krajev.« je rekel Mrki in stisnil zobe. Nocoj je bil slabe volje in ni mu bilo za pogovor.

38. Prispeli so do Mure. Posedli so na nahrbtnike in nekaj časa počivali. Mrki je zašepetal: »Tako, zdaj se pripravita. Iti moramo.« Čeprav ni videl spremljevalca v obraz, se mu je zdelo, da nista bila posebno navdušena. Ni se motil, kajti že se je oglasil Silni: »Kako bomo prišli čez? Kje imaš čoln? Menda ne bomo plavali. Voda je deroča.« Mrki se je zarezal: »Ti si pravi! S čolnom bi rad na drugi breg! Kako pa sem jaz zadnjič prišel čez Muro? Menda sem jo kar preskočil ali preletel. Le poženi ta se v vodo, Muro moramo preplavati. Pojdimol«

39. Med šumenjem vode je bilo slišati, kako so si s plavanjem pomagali dalje. Silni je nerazočno godrnjal, a Sloki je vzdihoval, Mrki pa je preklinjal sebe in svet. V mrzli vodi so ga obletavale čudne misli. Zopet se je spomnil svojih domačih. Pred očmi je imel mater in njeno pismo, pomislil je tudi na Reziko. Zahrepenel je po dekletu. Rad bi jo videl in govoril z njo. Zaželel si je, da bi se spet videvala, kakor pred leti. Pomislil je tudi, ali ga ni morda pozabila. Ob slovesu mu je rekla, da ga bo čakala dolgo, dolgo, celo več let. Ali ga še čaka? Ali sploh ve, da še živi? — Tedaj je zrak pretreslo streljanje.